

Teuvo Pakkala

Kauppaneuvoksen Härkä

Nelinäytöksinen komedia

Helsingissä
Kustannusosakeyhtiö Otava

KAUPPANEUVOKSEN HÄRKÄ

TEUVO PAKKALA

on ennen julaissut:

LAPSUUTENI MUISTOJA.

OULUA SOUTAMASSA.

VAARALLA.

ELSA, Kuvauksia elämästä Vaaralla.

LAPSIA, Kokoelma novelleja lasten parista.

TUKKIJOELLA, Nelinäytöksinen huvinäytelmä.

JOULUKONTTI.

TEUVO PAKKALA

KAUPPANEUVOKSEN
HÄRKÄ

NELINÄYTÖKSINEN KOMEDIA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Näyttelemislupa pyydettyä tekijältä

HELSINGISSÄ
PÄIVÄLEHDEN KIRJAPAINOSSA
1901

YSTÄVÄLLENI

ROBERT KILJANDERILLE

TEUVO PAKKALA

Oulunkylässä jouluk. 11 p. 1901.

HENKILÖT

PORMESTARI

PORMESTARINNA

ALEKSANDRA }
ELLEN } heidän tyttäriään

KAUPPANEUVOS

ROUVA DANELL, leski

NEITI SALMELA

HURMERINTA, sanomalehdentoimittaja

NAATUS, kolleega

KANTTORI

POMMERI, värjärimestari

RAUTIAINEN, kauppias

HILLERI, vahtimestari

TARJOILIJANEITI

PALVELIJA

PAINOPOIKA

TALONPOIKA

DAVID, harpunsoittaja

Juhlavieraita ja lapsia.

Oikaistavaa: 4llä sivulla 8sas rivi alhaalta seisoo: hän
sinut, Pommeri, lue: hän *minut*, Pommeri, jne.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS

Juhlapidot kaupungin seurahuoneella.

Suurehko huone somistettuna ja oven päällä kauniste, kirjoituksella: „Terve tulo!“ Perällä ovi avoinna saliin, josta näkyy juhlapukuista yleisöä. Vasemmalla toinen ovi. Oikealla kaksi ikkunaa, ja tällä puolen sohvaryhmikkö, sohva viistossa, takana kasveja ja jokunen kipsikuva. Vasemmassa nurkassa suuri toalettipeili.

Salista kuuluu silloin tällöin tanssimusiikkia pianolla.

Esiripun noustessa HILLERI, frakkipuvussa, pyyhinliina kainalossa puuhaa kyypparin toimissa, PORMESTARI, KANTTORI ja POMMERI seisovat keskilattialla lasit käsissä.

KANTTORI

(Kohottaen lasia). No ei muuta kuin heiman-blok, eläköön raittius!

PORMESTARI

Mitäs sanotte uudesta sanomalehdentoimittajasta?

POMMERI

(Suuret, kultasankaiset silmälasit päässä, seisoen hajasäärin, poltellen sikarria, tarkoittavan kehuvasti). Puhuja! Hyvä puhuja, oikein hyvä puhuja. Ollapa, kanttori, meilläkin sellainen puhelahja!

KANTTORI

Ei hän nyt niin erinomainen puhuja ole, on epäkonsekventti lausueessaan ja mitä sisältöön tulee, niin ei ole tarpeellista — tarpeeksi — rutiinia. Mutta hänellä tuntuu olevan erinomaisen tarkka silmä observeeraamaan itsekunkin kykyä ja talangia. Minusta tuntui, kun puhelimme, että hän sinut, Pommeri, tunsu jotakuinkin hyvin. Erinomaisen tarkka silmä.

PORMESTARI

On paikkakunnallemme suuri onni ja kunnia, että saimme hänet tänne!

KANTTORI

Rohkeniskohan mennä esittämään hänelle intimituttavuutta. Joko setä on juonut veljenmaljat?

PORMESTARI

En ole vielä, mutta minähän aina ehdin, kun hän asuu meillä.

POMMERI

Minä kyllä uskallan lähteä.

KANTTORI

Eipä sen vuoksi, ettei uskalla. Mikäs minun on uskaltaissa, kun olen johtokunnan jäsen ja siis hänen prinsipaalinsa. (Menee saliin).

POMMERI

Kanttori rinsipaali! Mikä se minä sitten olen, kun minä olen johtokunnan puheenjohtaja. (Yrittää menemään saliin).

HILLERI

(Menossa vasemmalle) Pommeri! Pommeri! Elä mene, Pommeri! Sinun nenäliinasi on taskusta tipahtamaisillaan. (Menee vasemmalle).

POMMERI

(Kääntyy takaisin, katsoo vihaisesti Hilleriä). Sinun nenäliinasi! (Pormestarille). Se on tyhmä tuo

Hilleri! Kerran, miten minä lienen leikilläni hänelle esittänyt, että juodaan veljenmalja, niin se otti sen todeksi.

PORMESTARI

Mistä Hilleri raukka sen ymmärtäisi, hän kun on vähän (pyöritää sormea otsallaan).

POMMERI

Ja minä olen koettanut selittää sille ja hyvällä jos pahalla muistuttaa, että se ei passaa seurassa hänen sinutella minua. Kahdenkesken kyllä saisi, vaan ei seurassa. Mutta ei se ymmärrä.

PORMESTARI

Mutta minua se ei sinuttele kahdenkeskenkään ollessamme.

POMMERI

Kahdenkesken sillä ei minulle olekaan koskaan mitään sanottavaa. Mutta annahan, kun on muita tahi niinkuin nytkin kun ollaan seurassa, niin silloin se minulle löytää asiaa myötäensä. (Matkien). Kuule Pommeri! Pommeri kuule! Sinä Pommeri! Veli Pommeri! (Äkäisesti.) Mitä ne sen

taas ovat tänne ottaneetkin, aivan kun kiusaksi minulle!

PORMESTARI

Eihän tuo neiti yksinään nyt olisi ehtinyt mihinkään.

POMMERI

No eivätkö ne voi saada ketään muuta auttajakseen, kuin tuon Hillerin?

PORMESTARI

Isäntä tykkää Hilleristä, sanoo vikkeläksi ja taitavaksi.

POMMERI

Kieltäisit sinä tulemasta.

PORMESTARI

Mitenkä minä voin kieltää?

POMMERI

Onhan hän sinun vahtimestarisi.

PORMESTARI

Niin, mutta ei minulla silti ole mitään oikeutta

kieltää häntä muista toimista, jos hänellä on aikaa.

POMMERI

Olkoon sitten, mutta kantaalin se tekee. Niinhän se monastikin tekee.

PORMESTARI

Minä häntä varotin, ettei hän ryyppäisi nyt, ja hän lupasi, ettei hän maista ollenkaan.

POMMERI

Minusta näyttää että on jo maistanut. Silmät jo vilkuilivat. Saat nähdä, että kantaalin se tekee. Häpäisee koko kaupungin nyt, kun on uusi toimittaja täällä. Mutta ei ole minun häpeäni. (Nauraa hohottaa ja menee saliin).

HILLERI tulee vasemmalta tarjotin kädessä.

PORMESTARI

Muistaahan Hilleri, mitä Hilleri lupasi?

HILLERI nauraa omituisesti, joka on samalla itkua ja naurua.

PORMESTARI

(Hämmästyen). Hilleri on jo niin humalassa, että itkee!

HILLERI

(Alamaisesti niinkuin aina pormestaria puhutellessaan).
Kyllä minä nauran nyt, herra pormestari.

PORMESTARI

Se on niin kiusallista, kun sitä ei koskaan tiedä milloin Hilleri nauraa ja milloin itkee!

HILLERI

Jos herra Pormestari tahtoo, niin minä voin herra Pormestarille vasta sanoa aina edeltäpäin, milloin minä nauran ja milloin itken. Nyt minä kyllä nauroin.

PORMESTARI

No mikä Hilleristä oli niin lystiä?

HILLERI

No kun herra Pormestari kysyi, että muistaako Hilleri mitä Hilleri lupasi.

PORMESTARI

Herra isä, kun Hilleri on tyhmä! Ymmärtääkö Hilleri, miten tyhmä Hilleri on?

HILLERI

Ymmärän, herra pormestari.

PORMESTARI

Minä painan vielä Hillerin mieleen: ei tippaakaan! Ja Hillerin pitää lähteä täältä pois yhtä aikaa, kuin minä.

HILLERI

(Kumartaa.) Pyytäisin nöyrimmästi, herra Pormestari, että saisin lähteä hiukkasen aikaa ennen kuin herra Pormestari.

PORMESTARINNA

(Tulee salista). Alfred kuule!

HILLERI poistuu.

PORMESTARINNA

Muistathan sinä, mitä lupasit, Alfred?

PORMESTARI

Mutta mamma kulta, enhän minä vielä ole maistanut tippaakaan. Juuri otin tämän lasin käteeni lähteäkseni juomaan veljenmaljan. Vaan onko sekin sinusta liikaa?

PORMESTARINNA

Mutta kultaseni, ymmärräthän sinä, mitä minä tarkoitan!

PORMESTARI

Minä en ymmärrä.

PORMESTARINNA

Minä en tahdo mitään muuta kuin sen vain, että sinä, pappa, aina pitäisit mielessäsi, että sinä, pappa, olet paikkakunnan korkein ja arvokkain virkamies.

PORMESTARI

Onko sinusta sitten sopimatonta, että minä juon veljenmaljan hänen kanssaan? Sinähän olet hänet hommanut ja sellaisella touhulla meille asumaan ja olet ollut niin —

PORMESTARINNA

No pappa, pappa! Mitäs me nyt joutavia. Mene sinä nyt vain skoolaamaan hänen kanssaan. Ja me Aleksandran kanssa lähdemme pian kotia, mutta sinä voit tulla sitten hänen kanssaan. Mene nyt pappa, mene.

PORMESTARI

Minä tuskin joudan olemaan niin kauan kuin hän viipyy, ja minä luulen, että minun pitää lähteä jo ennen kuin tekään joudutte, sillä minulla on huomenna maistraatin istuntokin. (Lyö näppiä). Minun pitää muistaissani sanoa Hillerille, että Hillerin pitää huomenaamuna välttämättömästi julistaa muuan kuulutus kaupungilla. Se on jäänyt aivan viime nipukkaan.

PORMESTARINNA

Sano, pappa samalla, että Hillerin pitää tulla nuohoamaan meille aamulla, sillä tänään oli tulla nokivalkea.

PORMESTARI

Ai! Ai! Se taitaa Hilleri vähän huolimattomasti hoitaa sitä nuohoojantointa. (Menee vasemmalle ja heti oven aukaistuaan). Hilleri! (Vetää oven kiinni jälkeensä).

ALEKSANDRA

(Tulee salista). Mamma, mamma, kun on hauska! Minä olen saanut niin paljon tanssia. Ja minut on jo pyydetty kolmanteen franseesiin, jos vielä tanssitaan.

ROUVA DANELL

(Mustissa, tulee salista). Voi, kun herra — herra — mikä se taas olikaan hänen nimensä? Minä en tahdo sitä millään muistaa!

PORMESTARINNA

Hurmerinta. Onhan se tunnettu nimi. Eikö Josefine ole lukenut sanomalehdistä? Niissähän on kuulemma paljon kirjoitettu hänestä.

ROUVA DANELL

Vai niin! Tämäkö se nyt on se, joka sen suuren rosvon ja murhamiehen otti kiinni ja kuoli?

PORMESTARINNA

(Nauraa pitkään). Tämäkö se kuoli?

ALEKSANDRA

Nyt minäkin hoksaan, mitä mamma nauraa! Miten se täällä tanssisi, jos se kuollut olisi? Hihhi.

ROUVA DANELL

Mutta minusta hän on aivan kuin se.

PORMESTARINNA

Tämä on runoilija.

ALEKSANDRA

Hän on kirjoittanut noin paksun kirjan.

PORMESTARINNA

Ja aivan runoa kuulemma.

ALEKSANDRA

Hän lahjotti minulle kirjansa. Ja hän oli kanteen kirjoittanut, että — miten se mamma olikaan?

PORMESTARINNA

Se oli runoa, alussa Aleksandran nimi, ja sitten hänen nimensä: Urho Armas Hurmerinta.

ROUVA DANELL

Minä en tiedä ketä hän muistuttaa.

ALEKSANDRA

(Huomaten yhtäkkiä). Hän on aivan kuin niissä meidän muutamissa korteissa ruutukuningas.

ROUVA DANELL

Hänessä on jotakin niin paljon — minä en osaa sanoa mitä se on. (Lähtee äkkiä saliin).

ALEKSANDRA

Me olemme jo sinut. Armaaksi häntä kut- sutaan.

PORMESTARINNA

Vai niin! Mitä hän puhelee?

ALEKSANDRA

Kysyi, kuinka monta veljeä minulla on, niin minä sanoin ettei yhtään, ja sitten hän kysyi mon- tako sisarta, niin minä sanoin että kahdeksan, ja että pappa ja mamma aina —

PORMESTARINNA

Kenen muitten kanssa hän näyttää enimmin puhelevan?

ALEKSANDRA

Neiti Salmelan kanssa.

PORMESTARINNA

(Ihmeissään). Neiti Salmelan kanssa?

ALEKSANDRA

He ovat vanhat tutut. Helsingissä ovat tutustuneet.

PORMESTARINNA

Vai niin. Minä ajattelin, että mikäs nyt, kun neiti Salmelakin tuli ihmisten joukkoon.

ALEKSANDRA

Neiti Salmela kuului olevan hyvin rikas. Hänen isänsä on jonkun suuren ja vanhan aateliškartanon omistaja.

PORMESTARINNA

No mitä hän sitten on tullut tänne konttoristiksi?

ALEKSANDRA

Tuossahan on muuan nenäliina. Neiti Salmela äsken haki nenäliinaansa. Minä menen kysymään, onko tämä hänen.

PORMESTARINNA

Ei tarvitse! Sinun ei tarvitse hieroa hänen kanssaan mitään läheistä tuttavuutta ja ystävyyttä. Hän rupeaa sitten meillä hyppäämään. (Ottaa nenä-

liinan Aleksandran kädestä ja viskaa sohvalle.) Hakekoon itse! Kylläpä hän sen tuosta löytää.

ROUVA DANELL

(Salin ovelta). Tantti ja Aleksandra! Tulkaa, tulkaa! Herra — herra — hän taas pitää puhetta!

ALEKSANDRA

En minä viitsi puheita kuunnella!

PORMESTARINNA

Mutta sinun pitää olla siellä, kun herra Hurmerinta pitää puhetta. (Ottaa Aleksandraa kädestä ja vetää hänet mukanaan saliin).

HILLERI

(Tulee vasemmalta, ilman pyyheliinaa, lasi kädessä, nuortuneen näköisenä, liikkeet hillityt ja sujuvat, laulaa hiljaa ja tunteellisesti).

Oi ruusuinen,
Sa suloinen,
Oi etten sua nähnyt ois!

TARJOILIJANEITI

(Pöyhkeästi ja koreasti puettu, hyvin ylpeä, tulee vasemmalta kädessä tarjotin kahvineen ja punssipulloineen jäämaljassa). Kas niin! Siinä se nyt oli! (Vie tarjottimen pöydälle.)

HILLERI panee lasinsa pöydälle, istahtaa tuolille lynkähäisilleen polviaan vasten, peittäen käsillä kasvonsa, nauraa nauruaan.

TARJOILIJANEITI

On ilveitä hullulla!

HILLERI

(Nousee seisomaan ryhdikkäänä, kädet housun taskuissa ja katsoo tarjoilijaneitiä aivan kuin aikoi jotta-kin sanoa, mutta kääntää päänsä pois hänestä ja heiluttaen hänelle käsiteräänsä). Liian matala!

TARJOILIJANEITI

(Tyrkkää). Korjaa täältä luusi! (Menee vasempaan ja ovelta ärsyttävästi). Hullu! (Vetää oven kiinni.)

HILLERI

(Seisoo jonkun aikaa tuijottaen, ottaa lasinsa ja ryyp-pää pohjaan). Se on saman tekevä, mitenpäin muna on padassa. (Ottaa punssipullon pöydältä ja se kädessä lähtee saliin päin, vaan pysähtyy ovensuuhun kuuntelemaan

puhellen pauseilla). Aivan niin! — Ideaali! — Korkealle, korkealle! — Periaatteet! — Ne ovat tätä nykyä paljon huonommassa hinnassa kuin lan-
kut! — Luja periaatteenmies! — Muista kauppaneuvoksen härkää!

Salista kuuluu eläköönhuutoja.

HILLERI astelee sohvan taakse, jonne istahtaa näkymättömiin.

HURMERINTA, toisella puolen POMMERI, toisella KANTTORI ja jälessä PORMESTARI, tulevat salista, kaimilla boolilasit kädessä.

POMMERI

(Taputtaen olalle Hurmerintaa). Kiitoksia veli siitä puheesta! Se oli puhe se, miehen suusta.

KANTTORI

(Taputtaen olalle). Kiitoksia ideaaleista! Kiitos! Niitä on vähän, joilla on ideaaleja.

POMMERI

Kiitoksia periaatteista! Periaatteet ne ovat — ja niitten pitää olla just lujat.

KANTTORI

Mutta ideaali! Ideaali! Ja niinkuin veli

konstateerasi, ja niinkuin se oikein olla pitääkin, ja niinkuin minä olen aina puolustanut, että korkea ideaali!

HILLERI

(Sohvan takana hihkasee). Hih! Huh! Apina-markkinat!

PORMESTARI

Mikä se oli?

KANTTORI

Joku tuolla ulkona huuti. (Menee ikkunaan ja katsoo ulos). Mitä lienee ollut poikia.

PORMESTARI

(Hurmerinnalle). Minusta tuo booli selvittää vain! Minä tilasin senvuoksi vähän punssia ja kahvia. Juoko veli punssia?

HURMERINTA

Kiitoksia, setä. Kyllä minä olen joskus sitäkin maistanut.

PORMESTARI

(Kummastellen). Tässä on kyllä kahvit ja jäämalja, vaan ei mitään punssipulloa!

POMMERI

(Taputtaa pormestaria olalle). Sen on korjannut sallimuksen käsi.

KANTTORI

Katsos vain Pommeria, kun tekasi sukkelukuden. Lähteekö sitä katajastakin tervaa?

POMMERI

Lähtee muutakin! Saanko minä herroille tarjota sampanjaa?

KANTTORI

No kun ehti ennen minua!

PORMESTARI

Mutta taitaisi olla parasta, että menisimme johonkin toiseen huoneeseen, tämä kun oikeastaan on naisia varten.

POMMERI

Niin, mennään vain. Onhan täällä huoneita. POMMERI ja PORMESTARI menevät vasempaan.

NAATUS

(Tulee perältä, pidättää Hurmerinnan). Herra Hur-

merinta! Saanko teiltä ryöstää muutaman minuutin? Pari minuttia vain.

KANTTORI

(Vasemmalle mennessä). Mutta elä viivytäkään koko iltaa! Herra Hurmerinta kuuluu meidän seuraamme. (Menee.)

NAATUS

Pari minuttia vain. Siinä pikku puheessa, joka illan alussa minulla oli kunnia pitää, tapahtui sellainen seikka, että minä unohdin itse pääasian. Mutta, ollen se minulla kirjoitettuna (ottaa taskustaan kaksi pitkää paperiliuskaa) olen minä tilaisuudessa lukemaan sen nyt tässä. Luenko ehkä kokonaan, että tulee yhteys näkyviin?

HURMERINTA

Minä olisin varsin kiitollinen, jos minä saisin tuon muistoksi tästä kunniakkaasta illasta.

NAATUS

Kyllä. Mutta siinä tapauksessa minä ensin tässä silmään pikimmältään, olisiko mahdollisesti jotakin vaillinaisuutta taikka epäselvyyttä kuin

myöskin huomaamattomuutta. Ja ikäväkseni näen heti alussa muutamassa sanassa jääneen t:n viivan pois. Onko mahdollisesti herra Hurmerinnalla lyijykynää?

HURMERINTA

Valitettavasti ei.

NEITI SALMELA tulee peräovesta.

NAATUS

(Kumartaa). Naatus, — kolleega. — Onko neidillä lyijykynää?

NEITI SALMELA

Salmela, — neiti. — Ei.

NAATUS menee salin.

HURMERINTA

Mutta onpa teistä, neiti Salmela, tullut juhlallinen!

NEITI SALMELA

Juhlahan nyt onkin.

HURMERINTA

Minkä vuoksi ette tanssi? Tanssittehan Helsingissä?

NEITI SALMELA

Minä haen hävinnyttä nenäliinaani.

HURMERINTA

Missä minä näinkään jonkun nenäliinan?
Tuolla on sohvassa. Ehkä se on tämä?

NEITI SALMELA

Kiitos. — Hyvästi herra Hurmerinta.

HURMERINTA

Joko te lähdette? Elkkää toki vielä!

NEITI SALMELA

Tuskin täällä kuitenkaan tulee enää muuta
kuin tanssia.

HURMERINTA

Mutta istukaa nyt toki hetkiseksi, minä pyydän.
Tuskin olemme kahta sanaa saaneet vaihtaa.
Minä lähden sitten teitä saattamaan, saanko luvan?

NEITI SALMELA

Teillä on velvollisuuksia.

HURMERINTA

Minä toivon, että minulla on sekä velvollisuus että oikeus liittyä hetkiseksi seuraanne, kun te kerran olette tulleet minun tervetuliaisjuhlaani vieraaksi. Ja siitä aivan odottamattomasta kunniansta, jota minulle on osotettu tällä hämästyttävällä vastaanotolla, on minulla epäilemättä velvollisuus lausua kiitokseni etupäässä teille.

NEITI SALMELA

(Hämmästyen). Minulle? Herra Hurmerinta, te puhutte käsittämättömiä!

HURMERINTA

Eihän minua täällä ole kukaan muu tuntenut kuin te, ei ainoakaan sielu.

NEITI SALMELA

Hyvä herra Hurmerinta, minulla ei ole tähän teitä hämmästyttävään kunnianosotukseen mitään muuta osaa kuin vähäpätöinen läsnäoloni. Vaikka keväästä asti olen paikkakunnalla ollut, olen täällä aivan outo kaikille. Minä en olisi voinut mitään vaikuttaa, jos olisin tahtonutkin.

Kaikki on vain teidän oman maineenne ansiota, yksistään. Eilen näin listan, jossa ilmoitettiin teidän tänään tulevan, ja vastaanottojuhlan olevan nyt illalla. Siinä kaikki mitä tiedän.

HURMERINTA

Tämä on hämmästyksen päivä.

NEITI SALMELA

Iloisten hämmästyksen päivä!

HURMERINTA

Kun minä olin parahiksi saapunut kaupunkiin, sain ystävällisen kutsun yksinkertaiseen illanviettoon. Ja kun minä tulen yksinkertaiseen illanviettoon, niin — (katselee ympärilleen) niin mitä näen minä! En tahtonut uskoa silmiäni astuessani saliin ja näihin huoneisiin. Ja ihmiset uppo-outoja, vaan rientävät vastaan kuin minä olisin ollut . . . (levittää kätensä).

NEITI SALMELA

Kuningas.

HURMERINTA

Ja minä jouduin ihan haltioihini!

NEITI SALMELA

Sen kuuli puheistanne.

HURMERINTA

Mutta siinä kuitenkin kaikitenkin oli ja on osa teilläkin.

NEITI SALMELA

Sittenkin?

HURMERINTA

Muistatteko, missä näimme toisemme ensi kerran?

NEITI SALMELA

Minä näin teidät eräässä iltamassa, jossa lausitte muutaman erittäin kauniin runonne.

HURMERINTA

Minä näin teidät Suomalaisessa teatterissa eräänä iltana, kun näyteltiin — mikä se nyt olikaan?

NEITI SALMELA

„Ei lempi leikin vuoksi.“

HURMERINTA

Niinhän se taisi olla. Meidät sitten esiteltiin lämpiössä.

NEITI SALMELA

Kolmas kerta.

HURMERINTA

Mitä kolmas kerta?

NEITI SALMELA

Meidät silloin esiteltiin.

HURMERINTA

Minä todella en muista, että meitä sitä ennen olisi esitelty.

NEITI SALMELA

Olisitteko muuten runoilija!

HURMERINTA

Mutta silloin kiintyi koko mieleni ja kaikki ajatukseni teihin.

NEITI SALMELA

Kolmas kerta toden sanoo!

HURMERINTA

Minkä vuoksi olette niin ivallinen? Ettehän koskaan ennen ole ollut.

NEITI SALMELA

Jos niin käsitätte, pyydän anteeksi.

HURMERINTA

Kaikessa tapauksessa tuntuu teissä nyt jotakin kylmää ja katkeraa. Aivan toinen olitte ennen. Olitte aina kuin lämmin, virkeä kevätuuhi. Aina innostunut ja innostuttava.
Äänettömyys.

HURMERINTA

Te katositte aivan yhtäkkiä Helsingistä? (Odottaen hetkisen vastausta). Minä kirjoitin kotianne teille.

NEITI SALMELA

(Ehättäen keskeyttämään). Minä tulin tänne melkein suoraapäätä Helsingistä.

HURMERINTA

Mitähän lieneekin, mutta laivan tänään lähes-tyessä rantaa, minulle yhtäkkiä johtui mieleen

ajatus, että olisipa somaa, jos näkisin teidät laivasillalla. Arvaatte hämmästykseni, kun sitten salinovesta astuessani näin teidät. Eikö ole ihmeellistä?

NEITI SALMELA

Sattuuhan sellaista paljon.

HURMERINTA

Mutta saavutettuani teidät nyt näin yhtä äkkiä, kuin minulta katosittekin, minä nyt —

NEITI SALMELA

Herra Hurmerinta!

HURMERINTA

Minä tahdon saada sanotuksi, että minä teitä rakastan.

NEITI SALMELA

Ajatelkaa, missä olemme, ajatelkaa toki!

HURMERINTA

Vastatkaa minulle ratkaiseva sana, yksi ainoa sana. Minä en tahdo jäädä epä tietoon.

NEITI SALMELA

Nyt ei ei ei. Ei nyt. Sitten kun tulette minua saattamaan.

HILLERI nauraa.

HURMERINTA

Se oli vain joku tuolla ulkona.

NEITI SALMELA

Se on muuan hullu! (Rientää saliin).

HURMERINTA kiiruhtaa katsomaan ikkunasta ulos.

HILLERI

(Nousee seisomaan sohvan taakse, enemmän hutikassa kuin edellä. Hurmerinnan kääntyessä päin.) Saanko minä laulaa pienen laulun?

HURMERINTA

(Ystävällisesti). Varsin mielelläni minun puolestani.

HILLERI

(Nuotittomasti, pitkäväteisesti, alussa hiljaa). Tääääää kylä on yks (kovasti) pikkainen kaupunkiiiii. (Puhuu) Eikö niin?

HURMERINTA

Pieni kaupunki tämä on, mutta minkä minä olen nähnyt, erittäin kaunis kaupunki, idyllinen!

HILLERI

Kyllä minä tämän tunnen!

HURMERINTA

En minä sitä sen vuoksi sanonut, ettei veli tuntisi, —

HILLERI

(Nostaa kätensä). Top top top! — Top! — Herra sanoi, että veli?

HURMERINTA

Emmekö ole vielä tehneet lähempää tuttavuutta?

HILLERI

(Pudistaen päätään). Emme.

HURMERINTA

Anteeksi. Minun on tietysti vaikea muistaa kenen kanssa olen, kenen en. Saanko korjata tuhmuuteni esittämällä nyt veljenmaljan?

HILLERI

Toinen tuhmuus!

HURMERINTA

Te ette suvaitse?

HILLERI

En. Sitä tuhmuutta minä en tee ikinä!

HURMERINTA

(Ivallisen kohteliaasti). Pyydän anteeksi tuhman tungettelevaisuuteni ja uhkarohkeuteni.

HILLERI

Jää anteeksi saamatta, uskon minä! — Ettekös te ole Suomen suurin runolija?

HURMERINTA

Kömpelöä pilaa.

HILLERI

Moittikaa sanomalehtiä, niitä minä siteeraan.

HURMERINTA

Puhuttiin vain jotakin minun lahjoistani tahi muuta sellaista.

HILLERI

Sitä on siinäkin. Mutta — minäkin olen tehnyt runon.

HURMERINTA

Oo!

HILLERI

Tahdotteko kuulla?

HURMERINTA

(Kumartaa). Mikä suuri kunnia minulle!

HILLERI

(Katsoo kattoon, sitten jonkun ajan kuluttua). Yks muurahainen tallattiin — (jää katsomaan Hurmerintaa silmiin äänettömänä).

HURMERINTA

(Pitkän äänettömyyden perästä). Entäs sitten?

HILLERI

Ei sitten mitään!

HURMERINTA

(Pilkallisen vakuuttavasti). Mikä jylhän kaunis runo!

HILLERI

Ja kuitenkin sanomalehdet eivät ole minusta puhuneet mitään.

HURMERINTA

(Ivallisella uhalla). Ehkä minulla tulee olemaan kunnia puhua teistä lehdessäni.

HILLERI

Minkä vuoksi te sanotte, että ni?

HURMERINTA

Mitä ni?

HILLERI

Että lehdessäni?

HURMERINTA

Niin sanoessani tietysti tarkoitan vain lehteä, jonka toimittajaksi olen valittu.

HILLERI

Onko teillä sitten sellainen kontrahti, että voitte sanoa ni?

HURMERINTA

Kaikesta päättäen olette lakitieteen tohtori.

HILLERI

Minä olen profeetta.

HURMERINTA

Tarkoitatte varmaan professori?

HILLERI

Se nyt lempoa, etten minä koskaan saa tarkoittaa sitä, mitä sanon! Minä olen profeetta. Jolla on korvat kuulla, se kuulkoon!

HURMERINTA

Puhukaa, profeetta. Otan nöyrällä sydämellä vastaan.

HILLERI

Te, herra runoilija, äsken puhuitte tuolla salissa, mitäs te puhuittekaan? Minä en oikein saa-

nut kiinni. Teillä ajatus lensi, lensi niin korkealle. Mutta minä ajattelin että antaa sen lentää, kyllä rouva porsaan kotiin ajaa.

HURMERINTA

Sehän vasta kaunistaa runoa!

HILLERI

Päinvastoin, rumaa, sillä se on totta. Minä profeteeraan aina totta. — Tiedättekö te mikä porsas on?

HURMERINTA

Olen nähnyt silloin tällöin.

HILLERI

Se on kauppaneuvoksen härkä.

HURMERINTA

Miten järkevää!

HILLERI

Tunnetteko kauppaneuvoksen härkää?

HURMERINTA

Minulla ei ole sitä kunniaa.

HILLERI

Saanko minä esittää?

HURMERINTA

Se on aivan liian suuri kunnia minulle.

HILLERI

Minä olen tuuminut, että se voisi olla teille hyödyksi. Teidän on kuitenkin pakko tutustua siihen.

HURMERINTA

Jos se on se, joksi otaksun, niin varmaan pääsen siitä pakonalaisuudesta.

HILLERI

Tupultti erehdys. Pruu priimuu, niin kuin herra pormestari sanoo, se on varma kuin kuolemanne, että teidän täytyy tutustua siihen. Pruu sekunduu, kauppaneuvoksen härkä ei ole se, joksi otaksutte. Mutta minulla on kuva siitä (Kopeloipi taskuaan) — Perhanan eukko — nimittäin minun euk-

koni — sai sen sittenkin varastetuksi. (Vikkelästi)
Mutta minä toimitan sen teille huomenna.

HURMERINTA

Minä olen kiitollinen, vaikka en ymmärräkään
asian tärkeyttä.

HILLERI

Ymmärryksen puute on paha vika, sydämen
puute vielä pahempi.

HURMERINTA

Viisaasti haastettu.

HILLERI

Siihen teitä auttakoot kaikki jumalat. Ja nyt
minä tahtoisin juoda onneksenne hyvällä sydä-
mellä. Saanko luvan?

HURMERINTA

Kiitoksella vastaan otetaan.

HILLERI kumartuu sohvan taakse.

NAATUS

(Tulee perältä paperiliuskat kädessä). Nyt on niin,

että minä heti tässä alussa huomasin muutamia aukkoja, jotka minä mielelläni tahtoisin täyttää. Senvuoksi pyytäisin, että minä saisin tämän pitää huomiseen, jolloin toisin tämän. Jos suinkin mahdollista?

HURMERINTA

Olkaa niin hyvä.

KANTTORI

(Lasi kädessä vasemmalta, heti ovesta). No niin! (kääntyy huutamaan kamariin) Niinkuin sanoin. Naatus on jaaritellut koko ajan. Täällä seisovat samoilla jalkainsa sijoilla.

POMMERI

(Vasemmalta, lasi kädessä). Tule sinäkin, Naatus, tänne samaan sakkiiin. Ei meiltä tärpätti lopu!

PORMESTARI

(Vasemmalta, lasi kädessä). Mutta emmekö saa lauluksi? Kanttori, mitä virkasi vaatii!

KANTTORI

Niin tosiaan. (Hurmerinnalle) Laulaako veli?

HURMERINTA

Ei ole laulunäytä enemmän kuin sammakolla, mutta minä kuuntelen.

KANTTORI

Naatus laulaa ensitenoria, Pommeri bassoa, minä toista tenoria ja setä pormestari, — meidän solisti! — mitä ääntä hyvänsä.

PORMESTARI

(Kohottaen lasia laulaa).

— Den andra bågaren, hurra,
Kamrater, skall kungen ha!

Siihen, kun pormestari on saanut lauletuksi, on salista rientänyt muutamia juhlapukuisia herroja, jotka ovat istuttaneet Hurmerinnan tuolille, ja heidän nostaessaan häntä kannettavaksi saliin

PORMESTARI, KANTTORI, POMMERI ja NAATUS
kertaavat yhdessä:

Den andra bågaren, hurra,
Kamrater, skall kungen ha!

HILLERI

(joka tällä aikaa on noussut seisomaan toalettipeilin pöydälle, lasi kädessä, matkien soiton säestystä) Tatatuta-titutatii!

Kaikki kääntyvät katsomaan, ja kantajat kääntävät samassa Hurmerinnan Hilleriin päin.

HILLERI

(Kohottaa lasin) Tervetuloa — hulluinhuoneeseen!

KANTTORI

(Kiireellisesti huutaen) Porilaisten marssi. Porilaisten marssi!

Saatto lähtee laulaen saliin.

PORMESTARI

(Jääden huoneeseen, seisoo peilin edessä, jonka pöydällä Hilleri on) Hilleri! Hilleri! Hilleri! Hilleri ei ole enää raastuvan vahtimestari. Ja vikkellästi alas ja ulos.

HILLERI

(Ylpeänä) Kuka se on, joka minulle puhuu?

PORMESTARI

Minä se olen. Pormestari!

HILLERI

(Alamaisesti) Vai herra pormestari. Nöyrimmästi

anteeksi. Mutta jos se olisi joku muu, niin minä en tulisi. Vaikka olisi itse kauppaneuvos, niin en tulisi. Mutta kun herra pormestari käskee, niin minä heti tottelen. (Laskeutuu alas) Enkö ole aina totellut herra pormestaria?

PORMESTARI

Totteliko Hilleri, kun minä sanoin että Hilleri ei saa maistaa? Hilleri on kuitenkin maistanut.

HILLERI

Ja ryypännyt, herra pormestari. Minä tunnustan suoraan herra pormestarille, että herra pormestari näkee tässä aika vahtimestarin ja viiden lapsen isän. (Toverillisen pyytävästi) Mutta herra pormestarin ei tarvitse muille sanoa.

PORMESTARI

Minkä vuoksi Hilleri sitten maistaa, kun Hilleri tietää, ettei hän pysy rajoissaan?

HILLERI

No eihän se monta kertaa satu. Vai satuuko?

PORMESTARI

Se on kyllä tosi, ettei se satu monasti.

HILLERI

Ja kun minä olen sellainen, kuin minä olen, niin kuin pormestarinna sanoo.

PORMESTARI

Se on lieventävä asianhaara kyllä. No puhutaan sitten huomenna, kun Hillerikin on selvillään.

HILLERI

Niin, herra pormestari, puhutaan huomenna.

HILLERI

Minä lähden siis nyt, herra pormestari?

PORMESTARI

Niin, Hilleri menee nyt. Mutta Hilleri menisi siivosti ja sievästi.

HILLERI

Herra pormestari, minä ajattelin, että jos, kun

minulla on niin huono veri, taas tuolla (viitaa saliin) sattuu jotakin, olisi se hyvin paha.

PORMESTARI

(Miettien, kekseliäästi) Hilleri voi mennä ikkunasta.

HILLERI

Sitä minä en olisi huomannutkaan. Mutta jos kadulla on kauppaneuvoksen härkä.

PORMESTARI

(Menee katsomaan ikkunnasta). Ei ole.

HILLERI

(Menee ikkunan luo ja nousee ikkunalle). Herra pormestari ei siis tule yhtä aikaa, niin kuin herra pormestari minulle määräsi?

PORMESTARI

Minä viivyn vielä hiukkasen aikaa.

HILLERI

No minun ei siis, herra pormestari, tarvitse sitä tärkeää kuulutusta — ?

PORMESTARI

Kyllä, kyllä! Hillerin pitää muistaa se!

HILLERI

Ja pormestarinna oli käskenyt nuohoamaan.

PORMESTARI

Niin, Hilleri nyt muistaa!
(Salista kuuluu eläköön-huutoja).

HILLERI

Hyvästi herra pormestari.

PORMESTARI

Hyvästi, Hilleri.

HURMERINTA syöksee kiireesti salista, ottaa pöydälle heittämänsä boolilasin ja yrittää kiiruhtamaan saliin takaisin.

HILLERI nauraa nauruaan.

HURMERINTA säpsähtäen pysähtyy ja huomaa Hillerin ikkunalla.

HILLERI

Minä olen se profeetta! (hyppää alas kadulle).

HURMERINTA

Setä, minä tuota miestä pelkään.

PORMESTARI

Ei sitä tarvitse pelätä. Se kyllä on (pyörittää sormeja otsallaan), vaan hyvin siivo. Ainoastaan joskus kun maistaa, on vähän kiusallinen.

HURMERINTA

(Uhkaavasti) Kyllä minä hänet vielä —! (Yrittää menemään saliin).

PORMESTARI

Minne sinä menet?

HURMERINTA

Minä vielä pidän pienen puheen.

KANTTORI

(Tulee salista, lasi kädessä, päätöksellä) Veli Hurmerinta! Minä pyydän tässä vielä omasta puolestani lausua muutamia, ainoastaan muutamia sanoja. — Jos vakavuutta, voimmepa sanoa, jos hellyyttä, jos löytyy vielä, niin kuin minä tahtoisin sanoa —

POMMERI tulee puoliruumista myöten näkyviin vasemmanpuoleisesta ovesta ja katsoa tirkistelee.

KANTTORI

(huomattuaan Pommerin, tarkotuksella) — huolimatta siitä,

että jotkut ja voinpa sanoa niinkin paljon, että
joku tahtoo intrigeerata —

POMMERI

(Kankealla kädenliikkeellä). Pruur Hurmrint! Kom port!
Kom para port! Häär fins toist sort!

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS

Pormestarin sali. Perällä kolme ovea, oikeanpuoleinen ruokasaliin, keskimäinen etehiseen, vasemmanpuoleinen pormestarin kamariin. Oikealla kaksi ovea lähekkäin, perimäinen Aleksandran, etumainen Hurmerinnan kamariin. Vasemmalla kolme ikkunaa.

PALVELIJA tulee Hurmerinnan kamarista kahvitarjotin kädessä.

PORMESTARINNA

Onko herra Hurmerinta jo ylhäällä?

PALVELIJA

Makuullapa tuo oli, luki jotakin ja pani (matkien) hi hi hi, ho ho ho. Rutihullu! (Yrittää menemään pormestarin kamariin).

PORMESTARINNA

Mihin sinä menet?

PALVELIJA

Tietysti vien pormestarille kahvia.

PORMESTARINNA

Pormestari meni kaupungille.

PALVELIJA

Mutta eihän nyt vielä ole maistraatin aika.

PORMESTARINNA

Eikö pormestari saa muualla käydä kuin maistraatissa? Hä? Eikö saa? Sinäkö sen määrää, mihin pormestari saa milloinkin mennä? Jätä sinä vain se valta minulle.

PALVELIJA

Niinkuin se onkin. (Menee ruokasalin ovesta).

HILLERI

(Nuohoojan puvussa, tulee etehisestä). Hyvää huomenta, armollinen pormestarinna.

PORMESTARINNA

Hilleri ei hyvää huomenta ansaitse. Sellaisen häpeän Hilleri teki eilen! Kun Hilleri on sellainen kuin Hilleri on, niin pitäisi Hillerin ymmärtää, ettei Hillerin sovi ollenkaan maistaa, sillä se vie heti sen vähänkin ymmärryksen.

HILLERI

(Pyyhkii silmiään). Pormestarinna puhuu aina niin kauniisti ja viisaasti.

PORMESTARINNA

Saa nähdä, antaako pormestari anteeksi.

HILLERI

Saa nähdä.

PORMESTARINNA

Pormestari ei ole vielä pukeutunut.

HILLERI

On hyvä, että herra pormestari on kotona. Kauppaneuvoksen härkä näkyi juuri menevän syömään esplanaadiin.

PORMESTARINNA

Onko se taas ollut seurahuoneen edustalla
koko yön?

HILLERI

Tietysti.

PORMESTARINNA

Ja nyt vasta lähti?

HILLERI

Ja nyt vasta herra pormestariakin tulisi kotia,
jos ei ennen olisi tullut.

PORMESTARINNA

(Hätäillen). Hilleri menee nyt nuohoamaan.

HILLERI

Piiat eivät suvaitse.

PORMESTARINNA

Mitä se semmoinen on! (Menee ruokasaliin).

HILLERI

(Etehiseen). Nyt, herra pormestari.

PORMESTARI

(Tulee etehisestä, jättää keppinsä ovenpieltä vasten).
Oliko pormestarinna hyvin —?

HILLERI

Herra pormestari, hyvin!

PORMESTARI

Eihän se ole kumma! Minä Hillerille sen sanon, vaikka ei Hillerin tarvitse muille sanoa, että tässä Hilleri näkee aika pormestarin!

HILLERI

Ja yhdeksän lapsen isän, niinkuin pormestarinna sanoo.

PORMESTARI

Niin, ja yhdeksän lapsen isän!

HILLERI

Ja kaikki niin kauniita tyttöjä!

PORMESTARI

Mutta tämä on viimeinen kerta! Kun minä vain tästä pääsisin.

HILLERI

Kyllä herra pormestari tästä pääsee.

PORMESTARI

Hilleri ensin koettaisi puhella pormestarin-
nalle. Pormestarinna tykkää hyvin paljon Hilleristä.

HILLERI

Ja Hilleri pormestarinnasta. Me aina por-
mestarinnan kanssa yhdessä valitsemme niin
leningit kuin alushameet. Mutta muille minä en.

PORMESTARI

Hilleri voisikin alkaa siitä, että pormestarinnan
pitää saada uusi leninki.

HILLERI

Taikka siihen lopettaa, miten vain nyt sopii.

PORMESTARI

Niin, miten Hilleri parhaaksi katsoo.

HILLERI

Herra pormestari menee vain kamariinsa. Minä sitten koputan ovelle, milloin parhaaksi katson.

PORMESTARI

(Menossa kamariinsa). Mutta Hilleri! Se kuulutus!

HILLERI

Kyllä muistan. Mutta, herra pormestari! Ei saa nukkua!

PORMESTARI

En en en. Minunhan pitää lähteä pian maistraattiin. (Menee kamariinsa).

PORMESTARINNA

(Tulee ruokasalista). Mitä se Hilleri puhuu, että piiat eivät antaneet nuohota? Eihän Hilleri ole kyökissä käynytkään!

HILLERI

Niin, nähkääs, hyvä pormestarinna, piiat ovat hävyttömiä, niinkuin pormestarinna on monasti

sanonutkin. Ne ovat aina minulle kiukutelleet, että taas tuo mokoma Hilleri tulee siivottomuutta pitämään. Monta kertaa ovat irvistelleetkin.

PORMESTARINNA

Se on ollut vain leikkiä. Eikö Hilleri sen vertaa ymmärrä? Menkää nyt.

ALEKSANDRA

(Juoksee kamaristaan, puolipukeutuneena). Mamma, mamma! Nyt Fiina toi postista sen paketin, ja minä avasin sen. On niin kaunis puku, niin niin kaunis. Minä puen sen ylleni, että Hillerikin näkee.

PORMESTARINNA

(joka on käynyt ikkunasta tähystelemässä kadulle, jättäen ikkunan auki). Mitäs Hillerin siitä tarvitsee nähdä!

ALEKSANDRA

Eipä mammallekaan kelpaa koskaan mikään leninki, jos ei ensin kysy Hilleriltä. Hillerin pitää saada nähdä minunkin leninkini! Olkaa vain

täällä, Hilleri, niin kauan kuin minä puen sen ylleni. (Menee kamariinsa).

PORMESTARINNA

(Yhä rauhattomampana). Hilleri menee nuohomaan sillä aikaa, kuin Aleksandra pukeutuu.

HILLERI

Siihen varmaan pormestarikin saa pukeutuneeksi.

ROUVA DANELL

(Ikkunasta). Hyvää päivää, tantti. Minulla on hyvin tärkeää asiaa pormestarille. Onko pormestari kotona?

PORMESTARINNA

Josefine tulee sisään. (Hillerille). Mitä minä nyt sanon?

HILLERI

Pormestarinna tietysti pistää pikku valheen.

PORMESTARINNA

Kunpa osaisin!

HILLERI

Helppohan se on osata, sanoo vain päinvastoin: että pormestari ei ole kotona, ei ole vielä eilisestä juhlasta tullut.

PORMESTARINNA

Hilleri menee heti nuohoamaan siitä! (Menee etehiseen).

HILLERI

(Pormestarin kamarin ovelta). Herra pormestari. Tänne tulee vieras. Jaksako herra pormestari odottaa vähän aikaa? Mutta herra pormestari ei saa nukkua! (Menee ruokasaliin).

ROUVA DANELL

(Tulee etehisestä). Minulla olisi pormestarille ollut sellaista asiaa, että kun muuan poika pallolla rikkoi ikkunan, olisin kysynyt eikö sitä poikaa mitenkään saisi pakotetuksi maksamaan.

PORMESTARINNA

(Tulee etehisestä rouva Danellin keralla). Mikä poika se oli?

ROUVA DANELL

Muuan kerjäläispoika.

PORMESTARINNA

Mitä sellaiselta saa? Eikähän ikkunalasi niin summattomia maksa.

ROUVA DANELL

Kaksi markkaa!

PORMESTARINNA

No mitä kaksi markkaa on Josefinen rahoissa, joita on kai lähelle satatuhatta.

ROUVA DANELL

Enemmän!

PORMESTARINNA

No niin! (Hämmästyen). Mutta nythän minä vasta huomaan. Minä ajattelin, että mitä outoa Josefinessa on! (Katselee hänen pukuaan).

ROUVA DANELL

Onko tantista tämä kaunis?

PORMESTARINNA

Josefinen leskivuosi on siis loppunut?

ROUVA DANELL

Ei. Se loppuu vasta ylihuomenna kello 12 päivällä. Mutta minun musta pukuni oli niin huono, niin minä kysyin pastorilta, enkö jo voisi panna vaaleaa pukua.

PORMESTARINNA

No nyt on kohta onnellinen meidän kanttorimme.

ROUVA DANELL

Mutta herra — herra — mikä hän onkaan?

PORMESTARINNA

Herra Hurmerintaako Josefine tarkoittaa?

ROUVA DANELL

(Innostuen.) Ai, kun hän on herttainen! Hänessä on jotakin, josta minä pidän hirveän paljon, tantti ei usko miten hirveän paljon!

PORMESTARINNA

Vai niin! Mutta eihän herra Hurmerinta ole kaunis. Ei voi verratakaan kanttoriin.

ROUVA DANELL

Mutta hän on noin (osottaa vartaloa ylhäältä alas molemmin käsin). — Onko hän köyhä?

PORMESTARINNA

On, luullakseni, hyvin köyhä.

ROUVA DANELL

Ei herra Hurmerinta ole kotona?

PORMESTARINNA

Ei, herra Hurmerinta meni Aleksandran kanssa kävelemään.

ROUVA DANELL

He taisivat mennä kauaskin?

PORMESTARINNA

Kauas, hyvin kauas aikoivat.

ROUVA DANELL

Minä ajattelin, että jos olisivat menneet johonkin lähelle, niin olisin mennyt heitä tavottamaan.

PORMESTARINNA

Minä uskon että he ovat jo kotia tulossa ja kävelevät sillalla.

ROUVA DANELL

Sitten he varmaan pian tulevat, minä odotan heitä. — Onko tantilla vatsa kipeä?

PORMESTARINNA

On.

ROUVA DANELL

Nyt he tulevat. Minä kuulin Aleksandran äänen.

PORMESTARINNA

Ei suinkaan! (Enemmän hädissään).

ROUVA DANELL

Mutta jopa tantin vatsa onkin kipeä. — Nyt tulevat portaita! Kuulkaa!

PORMESTARINNA

Hilleri kolisee nuohotessaan.

ROUVA DANELL

(Säikähtäen). Ei suinkaan Hilleri tänne tule?

PORMESTARINNA

Pelkääkö Josefine?

ROUVA DANELL

Hän on niin kiusallinen. Tahtoo minulta rahaa.

PORMESTARINNA

(Ihmetellen). Hillerikö? Itselleenkö?

ROUVA DANELL

Ostaakseen lapsilleen makeisia. Onko tantilla kaksi viisipennistä?

PORMESTARINNA

Ei ole kuin yksi.

ROUVA DANELL

No tantti lainaa sen minulle.

PORMESTARINNA

Minulla ei ole muuta kuin tämä, ja minä tarvitsen sen haettaakseni kermaa.

ROUVA DANELL

Tantti ottaa tämän kymmenenpenniä ja antaa minulle sen viisipenniä, minä saan sitten toisen viisipenniä, kun on haettu kermaa. (Vaihtavat rahoja).

HILLERI tulee ruokasalista kumartaen rouva Danellille.

ROUVA DANELL

Tässä on nyt Hillerille makeisrahaa, viisipenniä.

HILLERI

Ei se riitä.

ROUVA DANELL

Eilen ette pyytänyt kuin viisipenniä saadaksenne penninkorpun kullekin lapsellenne.

HILLERI

Mutta nyt minulla on (nostaa toisen käden sormet ja toisesta kädestä etusormen).

ROUVA DANELL

Hilleri on valehtelija! Eilen näytitte vain yhdellä kädellä.

HILLERI

Mutta tänä päivänä ei enään riitä yksi käsi.

ROUVA DANELL

Kyllä on Hilleri tyhmä, kun luulee etten minä tiedä, että — (sekautuen) mitä minä ajattelinkaan sanoa?

HILLERI

Varmaankin jotakin, joka olisi ollut hyvin viisasta.

ROUVA DANELL

Mutta minulla nyt ei ole kuutta penniä.

PORMESTARINNA

No kymmenenpenniä.

ROUVA DANELL

Ei ei ei! Minulla ei ole kuin viisipenniä.

HILLERI

(Alkaen kävellä ympäriinsä hokien) Kuusi penniä
tahi yksi muisku, kuusi penniä tahi yksi muisku,
kuusi penniä tahi yksi muisku . . .

ROUVA DANELL

Hilleri, te olette hullu!

HILLERI

(Asettuu lähelle). Raha tai yksi muisku!

ROUVA DANELL

Minun leninkini, minun leninkini! (Juoksee
etehiseen).

PORMESTARINNA

Hilleri! Hillerihän on humalassa! Kävikö
Hilleri kapakassa?

HILLERI

(Painelee päätään). Se on vielä sitä eelistä. Tämä
on paakruusi. Ja se on paljon pahempi kuin
humala. Eikö pormestarinna ole huomannut sitä
pormestarissa koskaan. Se on vaarallista. Silloin
pitää olla hyvin varovainen, nauraa vain ja sanoa:
no elä nyt, kultaseni! Pane nyt maata, ukkoseni,

ja levähdä. Minä sitten paistan sinulle sillin. Niin minun eukkoni tekee, eikä meillä koskaan riidellä, sen pormestarinnakin tietää.

PORMESTARINNA

Voi, voi Hilleri. Minä sen suoraan sanon, että monta kertaa olen kadehtinut teitä ja ajatellut että minä monessa muussa tyytyisin paljon vähempään, kunhan vain olisi sellainen kotionni kuin teillä.

HILLERI

Tahi edes sellainen kuin tohtorin herrasväellä. Ajatelkaas, pormestarinna, kun minä tänä aamuna pistäysin siellä, niin tohtori itse soitti pianoa ja tohtorinna tanssi Emiilia tyttärensä kanssa, aurinko niin kauniisti paistoi huoneeseen, ja kanarialintu lauloi.

PORMESTARINNA

(Itkien). Mitäs kun he!

HILLERI

Mutta tohtorinna onkin aina niin iloinen, aina naurusuin kuin nuori tyttö.

ALEKSANDRA

(Tulee kamaristaan uudessa puvussaan). Hilleri ja mamma, katsokaa nyt!

HILLERI

Ai ai kuinka sievä! Kerrassaan kaunis!

PORMESTARINNA

Mutta kyllä se maksaakin, Hilleri, se maksaa — minä en tohdi sanoakaan. Ja pappi ei vielä tiedä koko asiasta mitään. Minua pelottaa niin kauheasti!

HILLERI

Mutta pitäähän neiti Aleksandrallakin olla puku, joka joltakin näyttää.

PORMESTARINNA

No niin. Voi hyvä Hilleri, puhukaa te pormestarille, pormestari teihin niin luottaa.

HILLERI

Kyllä minä puhun. Olkaa huoleti. Ollaan vain iloisia. Ei suinkaan herra pormestari ole

vielä mennyt maistraattiin? Ei ole, koska on hänen keppinsä tuossa oven pielessä.

PORMESTARINNA

Kas siinähan on papan keppi!

HILLERI

Niin. Siinähan herra pormestari melkein aina pitää sitä. Ja siitä minä näen, milloin hän on kotona, milloin ei. Se on niin varma merkki, että se ei petä monasti.

PORMESTARINNA

(Riemastuen). Ja kun minä en ole huomannut! Se oli pappi varmaan kävelemässä aamulla, kun minä kävin hänen kamarissaankin.

HILLERI

Hoo, herra pormestari oli jo varhain liikkeellä minä näin.

PORMESTARINNA

Minä en tiedä minkä vuoksi minä olen nyt niin iloisella mielellä! Minä olisin nyt valmis vaikka tanssimaan!

HILLERI

Minäpä mielelläni tahtoisin kerran nähdä pormestarinnan tanssivan, kun herra pormestari on aina kertonut, että pormestarinna ennen tyttönä oli tanssinut niin kauniisti, jonka kyllä uskookin, kun näkee neiti Aleksandran tanssivan. (Alkaa laulaa sievästi ja houkkuttelevasti osaa Donauwelleristä).

ALEKSANDRA

Tulkaa mamma!

PORMESTARINNA ja ALEKSANDRA lähtevät tanssiin valssia.

HILLERI heidän tanssiessaan laulaa ja naputtaa tahtia rystysellään oveen, mutta hetken kuluttua kopauttaa aina väliin nyrkillään ja lopuksi lisää voimaa kantapäällään.

PORMESTARI viimen avaa oven, tulee naurusuin sisään, sieppaa kaksi kynttiläjalkaa kynttilöineen ja niitä kiluuttaen yhtyy säestämään Hilleriä, joka yhä laulaa ja lyö oveen tahtia.

PORMESTARINNA huomattuaan pormestarin innostuu tanssiessaan ja kääntää päätään koettaen aina nähdä pormestarin, jolle nauraa onnellisena hymyillen.

HURMERINTA, kädessä suurehko kirjekuori, jossa on käsikirjoitus sisässä, tulee kamarinsa ovesta nauraen henkimeineissä, istua retkahtaa tuolille, mutta siitä siirtyy hermotomana toiselle ja taas kolmannelle, jota toiset jäävät hämmästyneinä katsomaan.

HURMERINTA

(Hilliten nauruaan). Anteeksi, mutta minä en voi muuta. — Ei suinkaan tässä kaupungissa ole henkilöä, jonka nimi on Hilleri?

PORMESTARI

On kyllä.

HURMERINTA

Minun pitää saada se mies käsiini. Ja minä häntä syleilen ja suutelen!

PORMESTARI

No nyt on meidän vuoro nauraa!

HILLERI seisoo haarajaloin jäykkänä kuin pölkky, mulkoillen, PORMESTARI nauraa kokoonkäpristyneenä, PORMESTARINNA heittäytyneenä tuolille selkäkenoon, ALEKSANDRA pitkäkseen lattialle.

HURMERINTA

(Itsekseen). Totisesti se profeetta puhui illalla totta.

PORMESTARINNA

Voih voih voih pappa rukka, minä kuolen!
Auta pappa!

PORMESTARI

Voih voih voi mamma rukka, minulta sydän pakahtuu! (Taluttaen pormestarinnaa menee kamariinsa).

ALEKSANDRA

(Nousten lattialta, viittaa Hilleriä). Tuossa on Hilleri. Pussaa nyt! (Menee kamariinsa).

Pitkä äänettömyys, jolla aikaa Hilleri seisoo liikahtamatta ja Hurmerinta astelee sinne tänne hämillään ja neuvottomana.

HURMERINTA

Niin no — minä olin kuvaillut teitä aivan toisellaiseksi — onhan teidän nimenne Hilleri.

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

Oletteko lähettänyt minulle muutaman kirjoituksen nimeltä „Kauppaneuvoksen härkä?“

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

Oletteko ennen kirjoittanut sauomalehteen?

HILLERI pudistaa päätään.

HURMERINTA

(Silmää oudoksuen, kävelee). Hauskaa olisi, jos kirjoittaisitte vastakin.

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

Mahdollisesti teillä on runsaasti aiheita?

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

(Hermostuneesti liikkuu edestakaisin tietämättä, mitä sanoisi). Minä teitä viivytän toimessanne.

HILLERI pudistaa päätään.

HURMERINTA

Minulla itselläni on nyt vähän kiire. Mutta minä hartaasti pyydän saada tavata teitä.

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

(Kumartaen). Siis näkemiin.

HILLERI

(Kumartamatta jäykästi). Näkemiin. (Lähtee astumaan kulkien kuin katonharjaa).

HURMERINTA

Kuulkaas. Haluaisin mielelläni mainita lukijoille, että olette luvannut vastakin kirjoittaa lehteen. Onko teillä mitään sitä vastaan?

HILLERI

Ei. Kirjoittakaa, minä vien mennessäni painoon.

HURMERINTA

Sehän käy hyvin, saamme sen vielä tähän numeroon. (Repäisee taskukirjastaan lehden, jolle kirjoittaa mustekynällään). Minä mainitsen tässä vain lyhyesti, että lukijat saavat usein nähdä lehdesämme saman mestarillisen kynän jälkiä, jonka ensimmäiseen tuotteeseen tässä lehtemme numerossa jokainen lukija on varmaan mielihyvällä tutustuva. (Antaa liuskan Hillerille).

HILLERI nyökäyttää jäykästi päätään, menee etehiseen.

HURMERINTA katsoo hänen jälkeensä pitkään, astuu jonkun askeleen ja taas pysähtyy katsomaan, ja vielä uudelleen, alkaa sitten kulkea edestakaisin hykertäen käsiään ja vuoroon pyyhkäisten tukkaansa väliin tehden liikkeitä kuin ilmaisisi ihmettelynsä jollekin.

POMMERI

(On tullut kiireisesti etehisestä ja seisahtunut laitellen silmälasejaan, napittaen takkinsa, ja koeteltuaan eri asemia astuu jonkun askeleen lähemmäksi, rykäisten). Hyvää päivää!

HURMERINTA

Kas! (Käy tervehtimään). Terve, terve! Käy painamaan puuta. (Alkaa taas kävellä).

POMMERI

(Istahtaen ja kerien peukaloitaan). Veli näyttää vunteerailevan.

HURMERINTA

(Käy Pommerin eteen ja lyö olalle). Minä olen tutustunut omituiseen mieheen.

POMMERI

(Levottomana). Tuota omituiseenko?

HURMERINTA

Mies kuin sahapölkky!

POMMERI

(Kerien kiireesti peukaloitaan). Sahako tuota pölkky?

HURMERINTA

Mutta minä aavistan, että hän on nero!

POMMERI

(Hereten kerimästä). Veljellä on tarkka silmä!

HURMERINTA

Harvinainen nero.

POMMERI

(Nousten). Tarkkapa on silmä!

HURMERINTA

Ammatiltaan hän on vain —

POMMERI

Värjäri vain!

HURMERINTA

Nuohooja?

POMMERI

Ei kuin värjäri. Värjäri toki! Värjärimestari!
(Kiskaisee takkinsa auki ja pistää peukalot liivin hihareikiin).
Ja ne, jotka enemmän ymmärtävät, sanovat tehtailijaksi! (Alkaa mahtavana kävellä edestakaisin. Menee sitten Hurmerinnan luo, lyö olalle). Saanko minä veli kirjaltajalle tarjota pikku päivälliset seurahuoneella.

KANTTORI

(Tulee etehisestä, laulaa). Santa Lucia, Santa Lucia. (Puhuu). Tuo Pommeri kuorsasi koko yön, mutta me pormestarin kanssa: (Laulaa) Sävelten vallassa kuningas olet sa, Santa Lucia, Santa Lucia!

POMMERI

Mutta sinun, kanttori, olisi pitänyt olla kuulemassa, mikä se nero on!

KANTTORI

Nero on timantti, säihkyvä ja välkähtelevä jalokivi.

HURMERINTA

Oikein ja kauniisti!

POMMERI

Se oli oikea sana! Kiitos kanttori.

KANTTORI

Mutta eivät kaikki, voimmepa sanoa, eivät monet, ja uskallan mennä niinkin pitkälle, että ainoastaan harvat osaavat erottaa oikean jalokiven tavallisesta lasista.

HURMERINTA

Veli on oikeassa!

POMMERI

Oikeassa olët, veli kanttori!

KANTTORI

Jos minä olisin runoilija, niin minä tekisin runon neronjalokivestä, joka —

HURMERINTA

(Lyö olalle). Se on minulla jo tehtynä. Minä olen löytänyt tuollaisen jalokiven!

KANTTORI

Saanko luvan kutsua veli runoilijan päivällisille seurahuoneelle.

POMMERI

(Nauraa makeasti syrjässä). Hohhhohhhoh.

HURMERINTA

Veli Pommeri minut tässä juuri kutsui.

POMMERI

(Kanttorille). Vör seent!

KANTTORI

Sen viinaryypyn ja voileivän te voitte niellä milloin hyvänsä. Mutta minä kutsun oikeille ideaalipäivällisille. Ja minä kutsun pormestarin-kin. (Menee pormestarin kamariin).

POMMERI

Mutta pormestarinnalla ne onkin tässä talossa housut, ja minä pistouvaan hänetkin. (Rientää pormestarin kamariin).

HURMERINTA.

(Kulkee edestakaisin, innostuneena). Neron jalokivi! Se oli sana!

PAINOPOIKA

(Tulee kiireellä etehisestä, kumartaen, ja toisella kädellä viitaten ikkunaan, toisella pyörittäen lakkia tulisella vauhdilla kätensä ympäri, änkyttää). Fffffffkkkkkttttrrrkkkksssskkkkhhhtttkkknsssttt (= faktori käski huutaa ikkunasta).

HURMERINTA

(Ottaa kukkaron taskustaan). Tule joskus toisella kertaa, minulla ei nyt ole pientä rahaa.

PAINOPOIKA

(Pudistaa päätään ja kuin edellä). Ffffktttttrrrkkkksssskk -

HURMERINTA

(Pudistaa päätään). En minä ymmärrä.

PAINOPOIKA

(Lakki rauhassa, iloisesti, reippaasti ja vikkelästi laulaa). Saanko minä, herra toimittaja, asiani teille laulaa ja laulaa?

HURMERINTA

Mutta sehän käy näppärästi !

PAINOPOIKA

(Laulaa). Herra toimittaja tänne on aivan vasta tullu ja tullu, faktori käski sanoa että Hilleri on hullu.

HURMERINTA

(Seisoo tyhmistyneenä, silmää vuoroon käsikirjoitusta vuoroon poikaa). Hulluko? Hillerikö hullu?

PAINOPOIKA

(Laulaa). Faktori käski toimittajan ikkunasta huutaa ja huutaa.

HURMERINTA

Mutta kyllä minun täytyy sanoa, että teistä jompikumpi on hullu, joko sinä taikka faktori!

PAINOPOIKA

(Menee ikkunaan viitaten, laulaa). Herra toimittaja katsoo, paino on vastapäätä ja päätä, faktori sei-

soo ikkunassa ja (hätäneenä keskeyttää laulun, alkaa pyörittää lakkia änkyttäen) tttthhhttttpppphhhttttppphh — tella = (tahtoo puhutella).

HURMERINTA

(Silmää ikkunaan). Niin on näemmä. (Menee ikkunaan puhelemaan). Hyvää päivää. Vai niin! Vai niin! — Kyllä minä olen nähnyt hänet. Ja kyllä minua hän vähän epäilyttikin. — Minun täytyy tunnustaa, että aamulla kiireessä ja kesken uneni herätettynä minä en joutanut lukemaan kirjoitusta, vaan annoin sen silmäiltyäni vain siksi, että näin olevan selvää ja hyvää käsialaa. Korrehtuurissa tosin näin sen, mutta oikein tarkkaavasti luin sen vasta äsken itse käsikirjoituksesta. En minä voinut aavistaa, että hän on hullu. — Mitä? Niin Aivan niin. Onko lehti painossa! — Ai sun turkanen! No mikä nyt neuvoksi? — Mitä? Että otetaan pois Hillerin nimi? Mutta sittenhän kirjoitus tulisi toimituksen, minun omiin nimiini. (Nauraa). Muuttuuko kirjoitus sillä järkeväksi, kun hullun kirjoittajan nimi poistetaan! — Mitä? — Niin on, kyllä sekin on totta, että nimi paljon vaikuttaa. — Aivan niin. — Meilläkö ei ole mitään muuta keinoa? — No tehdään niin. — Kii-

toksia huomautuksesta. — Saa painaa. (Poistuu ikkunasta. Pojalle.) Täällä taitaa olla paljon hulluja?

PAINOPOIKA

(Änkyttäen). Kkkkkktttpppptttkkk

HURMERINTA

Ja mikä on se kauppaneuvoksen härkä, josta minulle jo eilen illalla muuan hullu puhui?

PAINOPOIKA

(Viittoa etehiseen toisella kädellä ja toisella pyörittäen lakkia, änkyttää). Kkkkkktttsssskkkttppp

TALONPOIKA tulee etehisestä, katselee vilkkaasti ympärilleen ja väliin yhtäkkiä rupeaa hyvin tarkoin jotakin yksityistä kohtaa tutkimaan.

HURMERINTA

(Painopojalle). Sinä saat mennä.

PAINOPOIKA suu pilkallisessa naurussa katsoen talonpoikaa menee etehiseen.

HURMERINTA

(Talonpojalle). Mitäs teillä olisi asiaa?

TALONPOIKA

(Kiirehtimättä). Päivää! (Katselee kattoon ja seinille, kääntyy kurkistamaan etehiseen).

HURMERINTA

(Äänettömyyden jälkeen). Kenelle teillä on asiaa?

TALONPOIKA

(Katselee muualle). Olisi (katselee välillä jotakin esinettä hyvin tarkasti) sanomalehteenpanijalle.

HURMERINTA

Minä se olen. Olisiko teillä pantavana jotakin sanomalehteen?

TALONPOIKA

(Katselee tuolia sivullaan, istahtaa sille, katsoo lattiaa vierellään, tipauttaa siihen lakkinsa ja asettuu istumaan kumarassa kyynärpäät reisien varassa, kädet ristissä ja sylkäisee jalkojensa väliin). Olisi.

HURMERINTA

Mitä?

TALONPOIKA

(Koettelee tuolinjalkaa katsellen sitä hyvin tarkasti).
Olisi (koettelee ja katselee taas toista tuolinjalkaa) pantava (nousee seisomaan ja tarkastelemaan tuolin istuinlautaa ja koko tuolia, istuen taas) kauppaneuvoksen härkä. (Jatkaa havaintojensa tekoa.)

HURMERINTA

(Kääntyy äkkiä, äänekkäästi). Hmmm! (Huiskuttaa kättään). Siinä se nyt on taas!

NAATUS

(Tulee etehisestä). Hyvää päivää. Saanko minä pari minuttia. Minun piti nimittäin lähteä neuvottelemaan veljen kanssa. Se nyt on niin, että minä täydentäissäni (vetää taskustaan tavattoman pakan pitkiä kirjoitettuja liuskoja) kuin myöskin lisätessäni jouduin siihen ajatukseen, että minä, tämän jos vielä täydentäisin, voisin mahdollisesti julkaista väitöskirjana. Silloin tähän tosin tarvitsisi lisätä toinen osa. Vai mitä veli arvelee? Ehkä minä luen tämän kokonaisuudessaan nyt?

HURMERINTA

Suo minun kysyä, onko tuossa mainittu jokin kauppaneuvoksen härästä?

NAATUS

On. Tässä on useammassakin kohden. (Levittelee liuskoja. Tuossa esimerkiksi, kun puhutaan kvanttitatiivisesta ja kvalitatiivisesta painosta lauseessa. Minä luen tämän veljelle.

HURMERINTA

Minä sitten mieluummin lukisin yksinäni, kun veli on sen painattanut väitöskirjaksi.

NAATUS

Niin, minä tulin sitä kysymään että, jos ei veli panisi pahakseen, niin minä en nyt tätä antaisikaan veljelle, vaan sitten painetun eksemplaarin. Sopiiko?

HURMERINTA

Varsin hyvin.

NAATUS

Velikin on sitä mieltä, että tähän tulee vielä lisätä toinen osa?

HURMERINTA

Melkein kallistun sille puolen.

NAATUS

Mutta sitä varten minun pitää saada vähän tietoja sanasta kippurahäntä. Ja minä kerran kuulin tämän pormestarin piian käyttävän sitä sanaa. Minä menenkin nyt häneltä kysymään. (Kokoaa liuskansa ja menee ruokasaliin).

TALONPOIKA

(ottaa lakkinsa mieltii hiukkasen, nousee seisomaan ja katselee ympärilleen). Hyvästi! (Yrittää lähtemään).

HURMERINTA

Hyvästi.

TALONPOIKA

(Käantyy akkia). Ja kiitoksia. (Pää liikkuen joka taholle menee etehiseen).

ROUVA DANELL

(Syöksyy etehisestä). Voi voi voi voi herra — herra — herra — (heittäytyy tuolille painaen rintaansa).

HURMERINTA

Mikä teidän on? Löikö se vähämielinen teitä, ja eihän vain puukolla?

ROUVA DANELL

Ei ei, — kauppaneuvoksen härkä, kauppaneuvoksen härkä, kauppaneuvoksen härkä —

HURMERINTA

(Äänekkäästi). No tuota raukkaa jo epäillin eilen illalla! (Kääntyy naurahtaen).

ROUVA DANELL

Se on minulle aina niin vihainen.

HURMERINTA

(Istahtaa vähääkään välittämättä, selin rouva Danelliin ja huolettomaan asentoon, ottaa taskukirjansa jota tarkastelee huolestuneena ja puhelee aivan kuin ei ketään olisi huoneessa). Tjaa! Miten, miten minä selviän? Yksi vekseli 15 päivä ja toinen jo 20. Ai, ai, ai, ai!

ROUVA DANELL

Tarvitsetteko rahoja?

HURMERINTA

(Katsomatta rouva Danelliin). Paljon.

ROUVA DANELL

Minulla on.

HURMERINTA

(Kuin edellä, lempeästi). Hauska tietää.

ROUVA DANELL

Kuinka paljon herra —?

HURMERINTA

Ainoastaan viisisataa markkaa.

ROUVA DANELL

Minulla ei ole nyt mukana —

HURMERINTA

Sepä paha, ai ai kun oli paha. Menkää hakemaan.

ROUVA DANELL

Mutta minä voin kirjoittaa tsekin.

HURMERINTA

No se on hauskaa.

ROUVA DANELL

Täällä ei taida olla mustetta ja kynää.

HURMERINTA

(Taskustaan ottaa mustekynän, jonka laittaa ja antaa rouva Danellille olkansa yli). Tässä, olkaa hyvä. (Jää tarkastelemaan kirjaansa, huolestuneen näköisenä).

ROUVA DANELL

(Ottaen laukustaan tsekkikirjan ja asettuen kirjottamaan). Ainoastaan viisisataa?

HURMERINTA

Niin, ainoastaan viisisataa.

ROUVA DANELL

Kuinka onkaan —?

HURMERINTA

Nimenikö? Urho Armas Hurmerinta.

ROUVA DANELL

Ai kuinka kaunis! (Kirjoittaa ja tuo Hurmerinnalle tsekin). Olkaa hyvä.

HURMERINTA

(Ottaa tsekin ja kiittää kohteliaasti, vaan huomiotta).

Kiitän!

ROUVA DANELL

Jos tarvitsette enemmän, niin ilmoittakaa vain.

HURMERINTA

No tuokaa huomenna viisisataa.

ROUVA DANELL

Ainoastaan viisisataako?

HURMERINTA

Tjaa! Sitten joku määrä kultarahoja ja pikku seteleitä taskurahoikseni — niin että niitä on joka taskussa.

Kuuluu kaukainen aisakellon ääni.

ROUVA DANELL

(Säikähtäen). Kuulkaa!

HURMERINTA

Mitä?

ROUVA DANELL

Se on Hilleri! Hän tulee ja tahtoo minulta 6 penniä! Minä menen Aleksandran kamariin. (Juoksee).

HURMERINTA

Tämä jo alkaa olla surullista! (Rutistaa tsekin ja viskaa myttyrän pöydälle).

Ulkoa kuuluu lasten huutoa: Kauppaneuvoksen härkä! Kauppaneuvoksen härkä!

HURMERINTA

(Menee ja vihasesti kiskaisee ikkunan kiinni). Huomenna toki loppuu mätäkuu!

NEITI SALMELA

(Pieni paperikääry kädessä, tulee etehisestä arastellen käy keskilattialle, Hurmerinnan kääntyessä). Päivää!

HURMERINTA

(Rientää kädet ojennettuina). Rakas Eeva! — Käy istumaan. (Osottaa paperikääryä). Mikä tuo on?

NEITI SALMELA

Pieni käännös.

HURMERINTA

Sanomalehteenkö? Jätetään se nyt ja puhellaan.

NEITI SALMELA

Otinkin sen enemmän näön vuoksi, oikeana asianani oli saada puhella vähän kanssasi.

HURMERINTA

Se minulle mieleen. Mutta sinusta on tullut niin niukkasanainen, oikein tuskastuttavan niukkasanainen ja kummallinen. Minä en sinua totta puhuen ymmärrä.

NEITI SALMELA

Ehkä ymmärrät, kun selitän sinulle.

HURMERINTA

Minä odotan jännityksellä.

NEITI SALMELA

Niinkuin muistat, oli minulla aikomus suorittaa ylioppilastutkinto.

HURMERINTA

Siitähän meillä oli usein väittelyä. Minähän se sinulle puhuin järkeä ja koetin saada hurjan innostuksesi jäähdytetyksi ja turhanpäiväiset illusionisi poistetuksi. Ylioppilasneiti: narrimaisuutta, muotihulluutta! Otit puheestani vaarin. Ja viisaasti teit kuin luovuit.

NEITI SALMELA

Minun täytyi.

HURMERINTA

Täytyi?

NEITI SALMELA

Sain eräänä päivänä isältäni Helsinkiin kirjeen, jossa isä kirjoitti asiainsa tilasta.

HURMERINTA

Ovatko ne huonot?

NEITI SALMELA

Ovat olleet. Mutta nyt on isällä työpaikka, jossa hän tulee toimeen hiljalleen ja viihtyy hyvin. Ja minulla on toimi täällä, setäni konttorissa.

HURMERINTA

Minä en ymmärrä!

NEITI SALMELA

Kunhan selitän. Isäni oli auttaessaan erään sukulaisemme tehdasyritystä ostanut osakkeita, sitten osakkaana joutunut johtokuntaan, sitten takuuseen j. n. e. j. n. e. kunnes tehtaan joutuessa vararikkoon isän oli myytävä edullisimmalla tavalla kaikki omaisuutensa.

HURMERINTA

Maatilakin?

NEITI SALMELA

Se ensimmäisenä, ja sitten kaikki muu jälessä. Kaikki! Ymmärrät miten tämä vaikutti minuun, joka olin elänyt kuin prinsessa ja jolla oli sellaiset tulevaisuuden unelmat, kuin muistat. Tie-

tysti oli monet päivät, viikkomäärä itkua ja ham-
masten kiristystä. Olin suutuksissani isälle, vaikka
hän muutamissa päivissä muuttui ihan valkotuk-
kaiseksi. (Pyyhkäisee silmistään kyöneleet). Sitten isäni
sai eräänä päivänä kirjeen veljeltään, tšekäläiseltä
kauppaneuvokselta, joka tehtaan vararikossa oli
menettänyt parituhatta markkaa ja siitä syytti isää.
Siinä silmänräpäyksessä kirjoitin tänne sedälleni,
lyhyesti vain pyysin häneltä työtä mitä hyvänsä
ja millä palkalla hyvänsä. Setä kirjoitti ja käski
tulla, luvaten hommata minulle toimen pankissa.
Mutta kysellessäni neidiltä, jonka sijalle minä
tulini, mihin toimeen hän menee j. n. e. sain sel-
ville, että minä tulini kuin julma anastaja siep-
paamaan leipäpalan hänen suustaan. Heti pai-
kalla lähdin pankista ja menin setäni luo ja sanoin
että se ei passaa! Tuima ottelumme päättyi niin,
että hän antoi minulle työtä omassa konttorissaan.
Sitä työtä! Karhuma- ja uhkauskirjeitten puh-
taaksikirjoittamista, velkahakemusasiakirjain y. m.
jäilentämistä, ja sitten numeroita, numeroita, nu-
meroita, numeroita . . .

HURMERINTA

Ja huono palkka?

NEITI SALMELA

Ei! Hän maksaa hyvän palkan kaikille.

HURMERINTA

Vai niin!

NEITI SALMELA

Hän on kai pohjaltaan oikeastaan hyvä, vaan luonteeltaan kiivas ja kehittynyt despotiksi ja paljaaksi affääriksi. Hän riiteli vastaan pitäen hirveän metelin, kun minä ilmoitin, että suoritan hänelle sen kaksituhatta markkaa, jonka menettämisestä hän oli syyttänyt isää. Hän tyrkkäsi minut ulos ovesta, mutta minä tulin heti takaisin ja kuukauspalkastani, jonka juuri olin saanut, viskasin osan hänen eteensä, jättäen itselleni, minkä välttämättömästi luulin tarvitsevani ruokaani ja asuntooni. Mutta sitten seuraavassa kuussa kun taas maksoin, hän otti jo kuin tietyn saatavan, ja vaati, että suorittaisin enemmän kerralla. Minua suututti ja inhoitti, että viskasin koko kuukauspalkkani hänen eteensä. Hän otti, vaikka hyvin tiesi, ettei minulle jäänyt, millä leipää suuhuni saada. Hyvä Jumala antakoon anteeksi aja-

tukseni, joita itsekseni olen hänestä lausunut, samoin kuin senkin, että olen samalla silmällä katsonut muitakin ihmisiä täällä. Minusta oli koko tämä kaupunki räähkälintujen inhoittava pesintäpaikka. — Voi kun sydämeni on ollut musta! Se oli mustimmillaan eilen illalla siellä juhlassa. Kuule! Minä siellä vahingonilolla nautin ajatuksesta, että kyllä sinun ihastuksesi ja innostuksesi vielä haihtuu, ja ettei ole pitkä aika ennen kuin kulet kuin pieksetty koira! Mutta sitten kun — (Vaikenee äkkiä ja laskee alas katseensa).

HURMERINTA

Sitten kun —?

NEITI SALMELA

(Hetkisen äänettömyyden perästä, tarttuen molemmin käsin Hurmerinnan käteen). Ja kun me asuntoni portilla erosimme, jäin minä katsomaan sinun jälkeesi. Huudin sinua, vaan sinä et kuullut. Olin lähteä juoksemaan, vaan samassa käännyt toiselle kadulle. Minä jäin siihen hirveässä tuskassa ja hädässä.

HURMERINTA

Minkä vuoksi?

NEITI SALMELA

Kuvailin, että he täällä sinut kiduttavat, polkevat jalkoihinsa ja repivät kuoliaaksi. Juoksin huoneeseeni ja itkin. (Hetken äänettömyys). Aamulla kun heräsin, tuntui minusta aivan kuin olisin ollut Helsingissä. Yhtäkkiä kauppaneuvoksen härkä —

HURMERINTA

(Nousee äkkiä). Kas niin! (Kääntyy neiti Salmelaan). Mikä on se kauppaneuvoksen härkä?

NEITI SALMELA

Tavallinen härkä, ei muuta. Samallinen kuin missä hyvänsä.

HURMERINTA

(Istuu uudelleen). No, kerro mitä se kauppaneuvoksen härkä!

NEITI SALMELA

Se muistutti missä minä olen. Mutta minusta tuntuikin kaikki aivan toiselta kuin ennen. Tuntui kauniilta unelmalta. Täällä sinä ja minä! Kaukana suuresta maailmasta. Sinä kuninkaana omassa pienessä valtakunnassasi.

HURMERINTA

Eipä vähän!

NEITI SALMELA

(Nousee). Eikö totta? Sinä voit valvoa lakien noudattamista, kumota ja säätää tapoja, toimeen panna parannuksia kaikilla aloilla, johtaa, neuvoa, nuhdella ja palkita, sinä voit puoltaa heikkoja ja kurittaa sortajia — sinä olet kuningas!

HURMERINTA

(Taputtaa neiti Salmelaa hyväillen poskelle). Nyt sinä alat olla täydellisesti entinen!

NEITI SALMELA säpsähtäen peräytyy ja jää seisomaan syvä vastenmielisyyden ilme kasvoilla.

HURMERINTA

Mikä sinulle tuli?

NEITI SALMELA

Sinun kätesi haisevat rouva Danellille.

HURMERINTA

(Haistaa kättään). Rouva Danell kävi äsken täällä, vaan en minä häntä edes kätellyt. (Muistaa rutista-

mansa tsekin pöydällä). Tuota paperiahan minä kyllä olen pidellyt. Mutta onpa sinulla tarkka hajuaisti. (Haistaa paperia). Mikä hieno parfyymi!

NEITI SALMELA

Minä inhoan, minä sitä ihmistä inhoan!

HURMERINTA

Hän on hullu?

NEITI SALMELA

Ei. Vaan tunnoton saituri!

HURMERINTA

(Nauraa). Erehdys! Suuri erehdys!

NEITI SALMELA

No kuulehan! Syrjäansioikseni olen ottanut puhtaaksikirjoitustyötä, ja joku aika sitten tuotiin minulle jälennettäväksi muuan kuvernöörin väli-päätös yhden markan saatavasta, jonka rouva Danell oli pannut hakemukseen. Ihminen, jolla on kaksi komeaa taloa kaupungissa ja kai rahojakin pankissa!

HURMERINTA

Onko niin!

NEITI SALMELA

Mutta väärinhän oikeastaan on tuomita niin ankarasti, kun ei tunne ihmistä tarkemmin. Hänellä voi olla joitakin suuria puolia, jotka olisivat ainakin joksikin hyvitykseksi.

HURMERINTA

(Innostuen). Minä uskon! (Ottaa paperimyttyrän, oikoo sen ja näyttää neiti Salmelalle). Mitäs sanot tästä?

NEITI SALMELA

(Hämmästyen). Viidensadan markan tsekki sinulle! Minkävuoksi rutistettu?

HURMERINTA

Se on soma juttu. Minä luulin häntä suorastaan vähämieliseksi ja laskin pilaa, kun hän tarjosi rahallista apuaan. Ja kun hän antoi minulle tämän tsekin, niin rutistin sen arvottomana.

NEITI SALMELA

Niin sitä voi tulla nolatuksi!

HURMERINTA

Mitä tuohon markanjuttuun tulee, niin minä ajattelen, että mies, jolta hän hakee, voi olla joku ilkeä kiusankapine, jolle tuollainen kuri on omiaan.

NEITI SALMELA

Minua hävettää! Minä lähetin puhtaaksikirjoitettavat paperit takaisin rouva Danellin asiamiehelle, mukana velkasumman ja arviolta kuluja.

HURMERINTA

Maksoit omasta kukkarostasi!

NEITI SALMELA

Niin, ajattele! Sinne meni kymmenkunta markkaa, jotka olin koonnut isä rukalle sikarreihin, joita hän ei enään kustanna itselleen. Sääli oli, mutta minua niin sapetti. — Voi voi! Minä varmaan olisin pian täällä kuollut sappitautiin, jollet sinä olisi tullut kääntämään mieleni. Minä olen ollut aivan hullu. Eiväthän ihmiset täällä liene huonompia kuin muuallakaan.

HURMERINTA

Päinvastoin! Erinomaisia. Minä uskon täällä voivani paljon vaikuttaa. Ja minä tunnen siihen halua ja intoa!

NEITI SALMELA

Sinä heitä innostutat hyvään ja kauniiseen, autat hyviä kohoamaan, pahoja parantumaan, sinä heitä —

HURMERINTA

(Keskeyttäen). Minun lämmin, virkeä kevät-tuuleni! (Panee kätensä hänen poskilleen ja yrittää suutelemaan.)

NEITI SALMELA

(Tuskallinen ilme kasvoilla, vetää päänsä pois). Kä-siesi haju vaivaa minua, minä en voi sille mitään!

HURMERINTA

Tjaa!

NEITI SALMELA

(Hymyillen). Pane kätesi selkäsi taakse.

HURMERINTA

(Tekee kuin käsketty). No?

NEITI SALMELA

Minä suutelen sinua. (Kietoo kätensä Hurmerinnan kaulaan).

HILLERI vahtimestarin kalunoidussa puvussa, aisakello kädessä on tullut etehisestä, ja pysähtynyt hetkiseksi, sitten varpaillaan hiipii ikkunaan, ja avaten sen yrittää soittamaan kelloa kadulle.

NEITI SALMELA säikähtäen juoksee etehiseen.

HURMERINTA

(Suuttuneena rientää Hillerin luo ja tarttuu häntä käsi-
puoleen). Mitä te täällä teette? Mitä?

HILLERI

(Virallisella äänellä ja kaikenkirjavilla äänenpainoilla, äänekkäästi). Kuulutus. Keisarilliselta senaatilta läänin kuvernöörin kautta maistraatille tulleen armollisimman käskykirjeen mukaan viime kuluneen toukokuun 13 päivältä tänä vuonna, jossa käskykirjeessä, viitaten kuninkaalliseen asetukseen vuodelta 1754 niin kuin se kuuluu muutettuna —

HURMERINTA

Menkää kadulle määkimään!

HILLERI

Mahdotonta, hyvä herra, aivan mahdotonta.

HURMERINTA

(Katsoo häntä tarkkaan). Minä olen teidät nähnyt jossakin!

HILLERI

Kyllä, herra toimittaja — humalassa.

HURMERINTA

Ahaa! Te olette se profeetta!

HILLERI

Niin, herra toimittaja, — aina humalassa profeetta. Ja kauppaneuvoksen härkä on nyt täällä pihalla, jos herra toimittaja haluaa nähdä —

HURMERINTA

Saanko luvan kysyä nimeänne?

HILLERI

Hilleri on nimeni, herra toimittaja.

HURMERINTA

Hyvä! Onko teitä kaksi?

HILLERI

Meitä on, herra toimittaja, seitsemän.

HURMERINTA

Ehkä kaikki veljeksiä?

HILLERI

Kuusi niistä on veljeksiä.

HURMERINTA

Onko nuohooja Hilleri teille sukua?

HILLERI

Herra toimittaja, hän on aivan samaa lihaa ja luuta kuin minä. Minä olen nimittäin just nuohoojakin.

HURMERINTA

Oletteko vielä muutakin kuin profeetta, nuohooja ja vahtimestari?

HILLERI

Mitä vain milloinkin tarvitaan. (Ottaa taskustaan sakset, kamman ja partaveitsen). Ehkä herra toimittaja suvaitsee, niin — (Tekee liikkeitä).

HURMERINTA

Annetaanhan olla toisiin. (Ottaa käsikirjoituksen, josta katsoo). Teidän nimenne on siis Benjam Josef Sebulon Isaskar Assar Hilleri?

HILLERI

Siihen pitää vielä lisätä yksi nimi, Gad, sillä minulle on tänä päivänä syntynyt taas poika, ja minä joka pojan kohalle omistan itselleni uuden nimen Jaakopin poikain nimisarjasta, alkaen lopusta, sillä nähkääs herra toimittaja se Juudas on niin kovin lähellä alkupäässä.

HURMERINTA

(Katsoo pitkään ja terävästi Hilleriä). Ja kuitenkin se nimi teille sopisi parhaiten!

HILLERI

Minä terotan saksia, puhtaaksikirjoitan, korjaan kelloja —

HURMERINTA

Ette enään minua eksytä! Te onnistuite saamaan kaulaani ansan, mutta minä vedin pääni pois! Aioitte saada minut naurun, pilan ja ivan alaiseksi. Se ei kuitenkaan varsin onnistunut. Minä tunnen nyt teidät ja minä teidät paljastan!

PORMESTARI

(Tulee kamaristaan). Täällähän se onkin Hilleri. Pormestarinna tahtoisi tavata Hilleriä.

HURMERINTA

Minä sanon teille setä, että tuo mies on suuri lurjus!

PORMESTARI

Hilleri! Hilleri! Hilleri! Onko Hilleri humalassa?

HILLERI

Ei, herra pormestari, ei nyt, ei! (Menee pormestarin kamariin).

PORMESTARI

Sitähän minäkin. (Katsoo pitkään Hurmerintaa sitten taputtaa olalle). Kuule, mene nyt maata ja nuku

sen aikaa kuin minä olen maistraatissa. Mamma itse aikoi meille paistaa silliä. (Makustelee suutaan).

KANTTORI ja POMMERI tulevat pormestarin kamarista Hurmerinnan luo.

PORMESTARI

(Jatkaen puhettaan Hurmerinnalle). Ei nyt saa olla huonolla tuulella. Meillä on tänään illalliset, Pommerin tarjoamat, huomenna koko perheen huvimatka Onnellisuudensaareen ja ylihuomenna kanttorin päivälliset, jolloin saamme kuulla suuren uutisen. Niin on mamma määrännyt. Mutta nyt minun pitää joutua maistraatiin. (Menee juoksujalassa etehiseen).

POMMERI

(Katsoo kelloaan). Ja minun pitää lähteä pankkiin. (Hurmerinnalle, kädet liivin hihareijissä). Minä olen tiskonttikometijassa.

KANTTORI

(Lyö otsaansa). Sakramenttoo! (Pistää kättä Hurmerinnalle). Terve nyt! (Lähtee kiireesti, vaan pysähtyy ja kohottaa kättä). Mutta ylihuomenna! (Käsi sydämellä, laulaa) Margareta taratita tamtaa, Margareta —

PORMESTARI

(Tulee etehisestä). Pihalla on kauppaneuvoksen härkä!

KANTTORI

Minun pitää päästä vaikka neulan silmästä!
(Menee laitimaiseen ikkunaan).

POMMERI

En minääkään tänne rupea jäämään arestiin!
(Menee toiseen laitimaiseen ikkunaan).

PORMESTARI

Ei auta muu kuin vanha konsti. (Menee keskimäiseen ikkunaan ja alkaa hommautua siitä kadulle).

POMMERI

Kuule sinä veli Hurmerinta! Kun tuo kanttori sanoi, että rinsiihit eivät merkitse mitään!

KANTTORI

Mitä niillä kuivilla prinsiipeillä tekee? Niillä ei maailma edisty!

POMMERI

Huittalarumsis! Vai ei edisty? Niillä se juuri edistyy, mutta sen pitää olla rinsiihin luja kuin paksu tervaköysi. (Laskeutuu kadulle).

KANTTORI

Mutta mies, joka nostaa ideaalin lipun korkealle — (Laskeutuu).

PORMESTARI

Minun mielipiteeni taas olisi, että saisi olla niin ideaaleja kuin prinsiipejä. (Laskeutuu).

HURMERINTA

(joka on katsonut suu auki ikkunaparaatia, kääntyy ympäri kuin jotakin henkilöä etsien). Mitähän tämä oikeastaan on!

ROUVA DANELL

(Pistää päänsä Aleksandran kamarin ovesta). Ei Hilleri ole enään täällä? (Tulee sisään). Herra — herra — tahdotteko minua vähän auttaa?

HURMERINTA

Olen iloinen saadessani siihen pienimmänkään tilaisuuden, rouva Danell. Te äsken lähditte niin kiireesti etten minä saanut lausua teille —

ROUVA DANELL

Nyt minulla on kiire, hirveän kiire. Minun pitää heti joutua kotia.

HURMERINTA

Rohkenen nöyrimmästi pyytää suosiollista lupaanne saada astua kynnyksenne yli tullakseni kotonanne esiin kantamaan kiitollisuuteni.

ROUVA DANELL

Niin minun luo? Mutta vasta ylihuomenna klo 12.

HURMERINTA

Lausun sydämelliset kiitokseni.

ROUVA DANELL

Oletteko hyvä ja nostatte tuonne kadulle tuolin, että minun on helpompi laskeutua ikkunasta.

HURMERINTA

Mutta hyvä rouva Danell, ette suinkaan *te* ikkunasta?

ROUVA DANELL

Pihalla on kauppaneuvoksen härkä.

HURMERINTA

Minä lähden ajamaan sen pois! (Yrittää).

ROUVA DANELL

(Hätäytyen). Ei ei ei ei, se surmaa teidät.

HURMERINTA

Mutta eihän se ole kuin tavallinen härkä?

ROUVA DANELL

Ei ei ei, ette saa mennä, minä pyydän ja rukoilen. Se oli eilen puskenut muuatta miestä niin pahasti, että oli tullut verta. Ette saa mennä! Minä en laske teitä.

HURMERINTA

Kun niin tahdotte, hyvä rouva Danell. Minulle on erittäin mieluista ja suloista, jos istutte täällä odottaen kunnes se menee.

ROUVA DANELL

Minä en nyt voi viipyä, en. Minä pyydän, nostakaa tuo tuoli kadulle ikkunan alle.

HURMERINTA

Te tahdotte välttämättömästi —?

ROUVA DANELL

Välttämättömästi!

HURMERINTA

(Nostaa tuolin kadulle). Kun rouva Danellin täytyy, niin —

ROUVA DANELL

(Nousee ikkunaan). Minun täytyy, sillä ompelijatar lupasi tulla presiiis kellon lyönnille. (Laskeutuu).

HILLERI tulee pormestarin kamarista.

HURMERINTA

Eikö täällä ole yhtään poliisikonstapelia?

HILLERI

On, herra toimittaja, on täällä yksi poliisikonstapelikin.

NEITI SALMELA

(Tulee etehisestä, tulistuneena). Minä olen ijät ja ajat odottanut, että tuo kauppaneuvoksen härkä siirtyisi muualle, mutta ei. Siinä seisoo portin suulla ja vahtii polisikonstapelia, joka istuu aidalla.

HURMERINTA

Sinun täytyy mennä ikkunasta. Rouva Danellkin meni nyt juuri. Hän kertoi että se härkä oli eilen puskenut muuatta miestä kai pahastikin.

HILLERI

Mahan puhki. Mutta se oli vain muuan maa-laisrenki. Sen isäntä kai kävi herra toimittajaa puhuttelemassa.

NEITI SALMELA

(Nousee tuolille ikkunan edessä). Muista, että olet kuningas! (Yrittää astumaan ikkunalle).

HILLERI

Neiti Salmela! Te ette saa sitä tietä kulkea!

NEITI SALMELA

Mitä hupsuatte! Vai onko teissä miestä laitamaan tie auki?

HILLERI

Sen teen, kun maltatte hiukan aikaa. Hiukan aikaa vain, hyvä neiti, niin pääsette kulkemaan kuin kuningatar. (Menee ikkunaan ja pudistaa rajusti tiukua, sitten virallisella äänellään huutaa). Kuulutus. Esiintulleesta syystä kaikkia kaupunkilaisia, joilla karjaa, lehmiä tahi hevosia on, täten huomauteaan polisijärjestyksen määräyksistä ja erityisesti kiellostä, ettei elukoita sakon uhalla saa saattajatta laskea kulkemaan kaupungin läpi laitumelle tai sieltä kotia. Maistraatti. (Puhuu). Tämä sitä huvittaa! — Nähkääs nyt! (Viittaa kadulle). Siinä se on. (Neiti Salmelalle). Ja nyt teille on tie auki.

NEITI SALMELA

(Katsoo pitkään Hilleriä silmiin, ojentaa kätensä).
Anteeksi! (Pudistaa Hillerin kättä ja rientää kiireesti etehiseen).

HURMERINTA

Tällainenko se nyt on täällä se kauppaneuvoksen härkä?

HILLERI

Minkälainen se on siellä Helsingissä?

HURMERINTA

Ei siellä ole mitään kauppaneuvoksen härkää!

HILLERI

Eikö? No on rovestin härkä?

HURMERINTA

Eei!

HILLERI

Eikö siellä kenelläkään ole edes pikku mullikkaa?

HURMERINTA

Sitäkö te siis tarkoittitte, niin kuin minä alussa luulinkin?

HILLERI

(Tyhmän näköisenä). Mitä sitä? Mitä herra toimittaja meinaa?

HURMERINTA

(Ottaa käsikirjoituksen.) Minä luulin, että tämä oli mielikuvituksesta kirjoitettu. Mutta tämä taitaa olla melkein totta?

HILLERI

Sitähän se moitti entinen toimittaja.

HURMERINTA

Vai tarjositte hänellekin? No mitä hän sanoi?

HILLERI

Minä en muista, me nähkääs molemmat olimme humalassa.

HURMERINTA

Humalassako te olette tämän kirjoittanutkin?

HILLERI

Niin ryypiskellessäni — eikös siinä näykin kahvinjälkiä?

HURMERINTA

Näkyypä tosiaan. Te ryypiskelitte puolikuppisia?

HILLERI

Kokokuppisia.

HURMERINTA

Hmm! Nyt minä ymmärrän!

HILLERI

Minun ei pitäisi ryypätä koskaan, ei edes kahviakaan, minä kun olen sellainen kuin olen, niin kuin pormestarinnakin sanoo.

HURMERINTA

(Katsellen käsikirjoitusta). Mutta mitäs tämä on tässä, tämä lyijykynällä kirjoitettu?

HILLERI

Se entinen toimittaja siihen jotakin sorkki, mutta se on niin sotkuista käsialaa, että on oikein ihme, ettei siitä miehestä ole tullut sen korkeampaa virkamiestä.

HURMERINTA

(Tapailten lukee). Tästä syntyisi kaiken kauhea (hämmästyen nostaa katseensa ja tuijottaa Hilleriin) bellum omnium inter omnes!

HILLERI

Mikä kaiken kauhea?

HURMERINTA

Kaikkien sota kaikkia vastaan!

HILLERI

Kauhea sota? Olipa hyvä, ettei pantu lehteen — vai mitä herra toimittaja äsken sanoi?

HURMERINTA

On se lehdessä, siitä on vain Hillerin nimi poissa. (Rientää ikkunaan, avaten, huutaa). Hoi siellä painossa! (Tavottaa äkkiä silmäänsä kuin olisi joku lyönyt, poistuen ikkunasta). Tuo härkä paholainen syytää hiekkaa ja kiviä.

HILLERI

Mitä pitäisi?

HURMERINTA

Pitäisi kieltää painamasta lehteä!

HILLERI

(Menee ikkunaan ja pitäen kättään silmiensä suojana aivan kuin varoen hiekkaa lentämästä, huutaa). Pöllönen hoi! Pysäytä se rukkisi! Herra toimittaja käski!

ÄÄNI

Just pysäytän, viimeinen on menossa!

HILLERI nauraa itkunauruaan.

HURMERINTA

Mitä te itkette? Eihän teillä ole hätää! Mutta minulla! (Kävelee edestakaisin). Kirjoitus voi olla totta. Mutta se voi olla yhtä hyvin sopimaton, loukkaava, personallinen, liioiteltu.

Ikkuna sälähtää rikki.

HURMERINTA

Kas, kas! Nyt se särkee ikkunat!

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS

Huone sama kuin edellisessä.

Esiripun noustessa pormestarin tyttöjä huoneessa, suu-
rempia ja pienempiä, ja heidän hoitajansa, joka pitää huolta
pienemmistä. Suuremmista yksi soittaa huuliharpulla taidok-
kaasti ja nähtävällä nautinnolla jenkansäveltä, kaksi tyttöä
tanssii jenkkaa ja yksi, ELLEN, kulkee niska kyyryssä matkien
vihaista härkää, puskee jonkun tuolin kumoon ja sitten aset-
tuu soittajan eteen katsellen altakulmainsa ja ravistaen vähän
väliä päättään.

PORMESTARI

(Kaupungille menossa). Mamma, kun Hilleri tulee
tänne, niin sanot sinä hänelle, pruu primuu: että
Hilleri kirjoittaa puhtaaksi sen kuulutuksen, joka
on minun pöydälläni; pruu sekunduu: että kun
polisikonstapeli on heinänteossa, ja kun kerrotaan
että laivalla on tulossa joku sotaherra, ja sen
vuoksi laivarannassa välttämättömästi pitää olla
polisikonstapeli, niin pyytäisin Hilleriä menemään,
mutta hänen täytyy välttämättömästi olla polisi-
konstapelin virkapuvussa. Sen vuoksi menköön

polisikonstapelin asuntoon ja hänen vaimoltaan pyytäköön konstapelin virkapuvun lainaan, sanoen että pormestari käski, kun asiat ovat niin ja niin.

PORMESTARINNA

Olisit tästä kirjoittanut paperilipulle ja jättänyt sen pöydällesi, niin ei olisi minun tarvinnut vahtia, milloin Hilleri tulee.

PORMESTARI

Minä kirjoitinkin, mutta —

PORMESTARINNA

No kyllä Hilleri sitten huolen pitää! Mene sinä nyt vain, mutta elä viivy kauan.

PORMESTARI

Minä vain pistäydyn. (Menee etehiseen).

PORMESTARINNA

(Etehiseen). Kaikki huvimatkaa varten on valmiina, ja me lähdemme heti, kun sinä tulet. Sule ovi jälestäsi. Hyvästi, kultaseni. (Kääntyy huoneeseen). Voi hyvät lapset, kun te pidätte ääntä! Ja kenen

luvalla te olette tänne saliin kerääntyneet? Pois!
Pois! Pois! Menkää pukeutumaan huvimatikalle.
Fiina panee niille ne uudet leningit. No menkää
nyt! (Ajeele ruokasaliin lapsia, jotka tahtovat poikkeilla
sinne tänne).

ELLEN jää lopuksi yksin saliin seisoen kuin vihainen
härkä, nyrkit sarvina.

PORMESTARINNA

No Ellen, mitä sinä nyt?

ELLEN

Eikö mamma tunne tätä?

PORMESTARINNA

Mene nyt siitä!

ELLEN

Se menee vain, milloin se itse tahtoo!

PORMESTARINNA

Mitä ilvettä tuo taas on?

ELLEN

Eikö mamma ole lukenut lehdestä? Tämä
on kauppaneuvoksen härkä

PORMESTARINNA

Sinä et saa tuollaisia ilveitä pitää! Tuo on rumaa. Jos et sinä herkiä, niin minä sanon papalle, kun hän tulee kotia!

ELLEN

Tietääkö mamma, mitä se nyt tekee? — Se halveksii. (Lähtee liikkeelle hitaasti ja puskee kumoon pienen pöydän, jolla on kortteja, kävelee sitten pää kekkasten ruokasaliin).

PORMESTARINNA

Hyvä isä tuota tyttöä! Mistä se niitä saakin tuollaisia ilveitä? Ja kun se on niin itsepäinen! — Mutta Aleksandra, missä hän on? (Menee Aleksandran kamarin ovelle, jonka avaa). Vieläkö sinä olet sängyssä! — Mitä sinä nyt luet? — No yhäkö sitä! Etkö sinä ole sitä vielä saanut luetuksi. Hirveän ikävääkö? — Ole nyt edes hiljempaa! Ota kirja mukaasi ja lue se loppu siellä! — Et välitä hänestä? Armaastako?

HURMERINTA

(Tulee kamaristaan). Hyvää huomenta täti!

PORMESTARINNA

(Painaa Aleksandran kamarin oven kiinni ja menee kättelemään Hurmerintaa). Hyvä huomenta, Armas.

Minä tuossa toruin Aleksandraa, kun se on vielä sängyssä. Ei ole malttanut nousta lukiessaan sitä Armaan kirjaa, — hän lukee sitä jo toista kertaa.

HURMERINTA

Hauska kuulla.

PORMESTARINNA

Nyt Armas saa nähdä hyvin kaunista ja runollista, kun menemme sinne Onnellisuudensaareen. Se on hyvin kaunis. Rakennus, joka meillä on siellä, on vain hyvin pieni, sellainen maja, ja me sanommekin sitä „Majaksi.“ Tietysti olemmekin enimmäkseen ulkona. Pappa se koko ajan istuu ongella, hän on kiihkeä onkimies. Hänellä on oma pieni onkiveneensä. Armas ja Aleksandra voivat toisella veneellä soudella siellä ympäriinsä.

HURMERINTA

Kyllä kai minä ehdin pistäytyä kaupungilla ennen kuin lähdemme?

PORMESTARINNA

Mihin Armas menee?

HURMERINTA

Minä käyn vain pankissa.

PORMESTARINNA

Kyllä, kyllä Armas ehtii pankissa käydä.

HURMERINTA

Kanttori aikoi pistäytyä täällä tähän aikaan —

PORMESTARINNA

Varmaankin rahoja Armaalta lainaa?

HURMERINTA

Ei. Vaan hän pyysi minua tarkastamaan jonkun hänen kirjoituksensa, runon, jonka hän aikoo lukea vai oliko se joku puhe, jonka hän aikoo pitää, minä en saanut oikein selvää.

PORMESTARINNA

Vai niin. Minä arvelin, että hän lainaa rahaa. Sillä tosin hänellä on rikas morsian, mutta niin itara, niin kitsas, niin itara ja kitsas, että Armas ei voi kuvitella! Kyllä Armas hänet tuntee: Rouva Danell!

HURMERINTA

Ovatko he kihloissa?

PORMESTARINNA

Ei julkisesti, sillä rouva Danellilla on vielä suruvuosi. Mutta huomenna kanttorin päivällisillä he julkaisevat kihlauksensa. Armas tietysti pitää heille puheen.

HURMERINTA

Niin, kyllä. Näkemiin, hyvä täti. (Menee etehiseen).

PORMESTARINNA

(Jälkeen). Armas ei saa mennä muualle, ettei viivy. (Kovemmin). Armas! Ottaako Armas ruokaryyppyjä? Vai niin. Minä kysyin vain sen vuoksi, että minä papalle valmistan syrpriisin, otan hänelle vähän mukaan, sillä pappa hirveästi rakastaa ruokaryyppyjä.

PALVELIJA

(Tulee ruokasalin ovesta). Paljonko sitä paloviinaa pitää panna?

PORMESTARINNA

Pieni ryyppylasillinen vain, yksi ainoa.

PALVELIJA

Mihin sen saa sopimaan semmoisen vingerporinmäärän!

PORMESTARINNA

On kai meillä joku pieni tyhjä pullo.

PALVELIJA

Enpä ole erottanut muuta kuin litranvetosen lysoolipullon.

PORMESTARINNA

Minä tulen itse hommaamaan. Onko ruokatarvat jo kaikki laitettu?

PALVELIJA

Millä aikaa? Ei suinkaan sitä joka paikkaan repeä samalla kertaa!

Soitetaan etehisen ovikelloa.

PORMESTARINNA

(Hätäytyen). Se on rouva Danell, minä kuulen soitosta. Kuule, mene sinä eläkä laske tänne!

PALVELIJA

Mitä minä sille sanon?

PORMESTARINNA

Valehtele jotakin!

PALVELIJA

Mistäpä minä sen taidon nyt sieppaan?

PORMESTARINNA

Sano vain aina päinvastoin.

PALVELIJA

Niillä on konstinsa noilla rouvillakin.

PORMESTARINNA

Eihän auta. Rouva Danell jos pääsee tänne, niin lyöttäytyy mukaan huvimatalle. Ja minä en häntä tahdo, en millään!

PALVELIJA

Minä sanon sille, mitä sylki suuhun tuopi.
(Menee etehiseen).

PORMESTARINNA

(Etehiseen). Ei saa kuitenkaan olla hävytön. Mutta minä tiedän, mikä varmaan auttaa, jos ei muu. Tahdo siltä rahaa. Se on niin kitsas, niin niin kitsas. Pyydä häneltä vain viisi penniä, niin silloin lähtee hyppyyn kuin henkeä uhattaisiin. Ja muista sulkea ovi hänen jälkeensä, muuten meidän sali taas muuttuu kievariksi, niin kuin eilenkin. (Juoksee ruokasaliin).

ROUVA DANELL

(Tulee etehisestä, laukku kädessä). Ei minulla mitään niin kovin tärkeää asiaa olekaan pormestarille. Voi kun tämä sali näyttää nyt niin hauskalta!

PALVELIJA

(On tullut rouva Danellin jälessä). Ei ollenkaan hauskalta!

ROUVA DANELL

Ei suinkaan se ollut neiti Aleksandra, jonka minä olin näkevinäni tuon kamarin ikkunasta.

PALVELIJA

Neiti Aleksandra se oli.

ROUVA DANELL

Eivätpä silmäni sittenkään valhetelleet. (Nauraa.)
Neiti Aleksandra oli vielä paita päällä.

PALVELIJA

Ei ollut paitaa.

ROUVA DANELL

Minä näin äsken pormestarinnan kaupungilla ostoksilla. Ei suinkaan hän ole vielä tullut kotia?

PALVELIJA

On tullut.

ROUVA DANELL

Ei sinun tarvitse pormestarinnalle sanoa, että minä olen täällä. Minulla on vain vähän asiaa

herra Hur- Hur- Hurmerinnalle. Ei suinkaan hän ole kävelemässä?

PALVELIJA

On parasta aikaa.

ROUVA DANELL

No minä odotan häntä. Sinä saat mennä.

PALVELIJA

Hyvä rouva, antakaa minulle viisi penniä.

ROUVA DANELL

Kernaasti, sillä sinä aina puhut totta. Por-
mestarinna jäi minulle eilen velkaa viisi penniä,
sinä saat sen häneltä periä.

PALVELIJA

Se ruvetkoon olemaan teidän hassunanne!
(Menee ruokasalin ovesta).

ROUVA DANELL yksin jäätyään menee Hurmerinnan
kamarin ovelle ja kurkistaa reikelinavaimen reijästä ravottaen
oven. Juoksee laukulleen, josta ottaa seteleitä ja kulta-
rahoja ja rientää Hurmerinnan kamariin.

HILLERI

(Tulee etehisestä ja pysähtyy haistellen, huomaa rouva-Danellin laukun, menee kurkistelemaan ja nostaa irtanaisia seteleitä. Pudistaa päätään.) Täkykaloja! (Ottaa laukusta kauniin kirjekuoren,) Hurmerinnalle. Vai toisen apajalle sinä. Ottaa avonaisesta kirjekuoresta 500-markkasen, kääntyy selin yleisöön ja kuin kaukaa katsellen levittää 500-markkasen, jonka sisässä on rouva Danellin valokuva). Valokuva ja viidensadanmarkan raamit! (Valitsee lattialta olevista korteista ja vaihtaa sen valokuvaan). Tämä on onnistuneempi! Ristirouva! (Pistää kuoreen, panee laukkuun, ja yrittää pormestarin kamariin).

KANTTORI

(Tulee etehisestä). Tiedätkö Hilleri, onko herra Hurmerinta kotona?

HILLERI

Ei ole, äsken tuli minua vastaan, mihin lie mennyt. Eikä pormestarikaan ole kotona, ja pormestarinalla on, tiedän minä, erittäin kiire, ja minulla on kiire.

KANTTORI

Minusta tuntuu, että rouva Danell on täällä?

HILLERI

Niin minustakin. (Menee pormestarin kamariin).

ROUVA DANELL

(Tulee Hurmerinnan kamarista). Hyvää päivää, kanttori.

KANTTORI

(Hämmästyen, itsekseen). Ei enään mustissa! (Lyö otsaansa). Kuinka minä olen niin erehtynyt päivästä? Rouva Danell! (Ottaa taskustaan paperin, jota silmää, asettuu seisomaan puhujan asentoon pidellen toisella kädellä tuolista, toinen käsi, jossa on paperi, selän takana). Rouva Danell! Kun ensimmäinen ihminen kulki paratiisin lemuavissa lehdoissa, yksin, ilman kumpania, ilman toveria, jolle olisi voinut ilmaista ihastuksensa — ihastuksen, jota tunnemme katsellessamme luontoa, niin humisevassa metsässä kuin rannalla tyyneen lammin, jonka pinnalle laskeva aurinko kultaisen sillan luo. Eikö synny meissä silloin selittämättömiä tunteita — tunteita, joita ei selittää voi? Näistä tunteista voimakkain, jaloin voimmepa sanoa ylevin on — rakkaus. Rouva Danell! Ottakaa vastaan minun rakkauteni.

ROUVA DANELL

Minun suruvuoteni päättyy vasta 24 päivä, huomenna.

KANTTORI

No sitähän minäkin, että vasta huomenna se on 24!

ROUVA DANELL

Keskiviikkohan meillä on tänään?

KANTTORI

Keskiviikko. — Minä tulen siis huomenna kello 12.

ROUVA DANELL

Herra — herra — (osottaa Hurmerinnan kamariin) tämä herra on pyytännyt saada tulla.

KANTTORI

(Hämmästyen). Herra Hurmerintako? (Masentuneena) Minä olen luullut, että te rakastatte minua.

ROUVA DANELL

Hyvä kanttori, kyllä minä rakastan teitäkin. Te olette kaunis. Mutta herra Hurmerinta on — minä en tiedä mitä hänessä on, josta minä pidän niin hirveästi.

KANTTORI

Hyvästi rouva Danell. Hyvästi. Me emme enään näe toisiamme.

ROUVA DANELL

Minne te matkustatte?

KANTTORI

Se on sama vaikka koskeen!

ROUVA DANELL

Fyi kanttori! Ei saa niin sanoa. Se on synti!

KANTTORI

Te ette käsitä miten jalosti ja ylevästi teitä rakastan, miten teitä rakastan puhtaasti ja kauniisti niin kuin rakastavat ainoastaan metsän lintuset, jotka meitä tervehtivät sävelillään jo varhain

kesä-aamuisin, auringon vasta ruskottaissa, jos sa-
tumme silloin heräämään.

ROUVA DANELL

(Pyyhkii kyyneleitä). Ei sitä tiedä vielä rakas-
taako Hurmerinta minua.

KANTTORI

Jos hänellä onkin aivan muuta asiaa!

ROUVA DANELL

Huomenna sen kuulee.

KANTTORI

Lähetäkää minulle sitten tieto.

ROUVA DANELL

Minä lähetän heti Liisan. Ja „joo“ merkitsee,
että herra Hurmerinta rakastaa ja „ei“, että ei
rakasta.

KANTTORI

Siis jos Liisa sanoo „ei“ niin minä saan
tulla.

ROUVA DANELL

Niin.

KANTTORI

Hyvästi rouva Danell.

ROUVA DANELL

(Ojentaa kätensä). Te puhuitte niin kauniisti, että minä ymmärsin kaikki.

KANTTORI

Se oli minulla vielä kauniimmasti kirjoitettu, vaan minä en muistanut kaikkia (Kumartaa). Hyvästi. (Menee ovelle).

HURMERINTA

(Tulee etehisestä). Terve mieheen! Joko sinä olet pois menossa? Tule nyt sisään, niin minä luen sen kirjoituksesi.

KANTTORI

Minä en sitä enään tarvitsekaan. Minä menen ja kirjoitan uuden ja oikein kauniin, niin ideaalisen, ettet sinä koskaan voi niin ideaalisesti puhua. (Menee).

HURMERINTA jää katsomaan kanttorin jälkeen.

ROUVA DANELL

(Katseltuaan itseään kuvastimessa). Hyvää päivää!

HURMERINTA

(Kääntyy, huomaavasti). Oo, rouva Danell! Anteeksi, minä en huomannutkaan. Hyvää päivää! (Kättelee).

ROUVA DANELL

Minä nyt tulin tuomaan teille sen, mitä pyysitte. (Ottaa laukustaan, jonka avaa Hurmerinnan silmien edessä, kirjekuoren ja antaa Hurmerinnalle).

HURMERINTA

(Kummastuksissaan ottaa kuoresta rahan ja hämmästyy). Mitä!

ROUVA DANELL

Muistinko väärin? Viisisataa te sanoitte, vai olenko muistanut väärin? Pyysittekö enemmän?

HURMERINTA

Niin, en. Viisisataa. Te olette äärettömän jalomielinen. Minä en löydä sanoja kiitollisuuteni

ilmaisemiseksi. (Rientää kamariinsa ja hetken kuluttua palaa takaisin tuoden kirjan). Minä olen saanut teiltä luvan tulla luoksenne, ja pidättäen itselleni edelleenkin tämän suloisen oikeuden, tässä hätäyksissäni vähäiseksikään merkiksi tulvehtivasta kiitollisuuteni tunteesta pyydän antaa teille sen, mitä minulla on parasta.

ROUVA DANELL

(Ottaa kirjan). Mikä tällä on hintana? (Istuu katselemaan).

HURMERINTA

Kolme ja viisikymmentä.

ROUVA DANELL

Oo! (Selailtuaan vähän kirjaa, pysähtyy jotakin lehteä lukemaan). Kulkaa, mitä tuo nolnol merkitsee?

HURMERINTA

Ai, onko siinä painovirhe? Sepä on ikävä! (Käy katsomaan rouva Danellin olan yli). Missä se on?

ROUVA DANELL

Tuossa ja tuossa ja tuossa ja tuossa, niitä on joka paikassa.

HURMERINTA

Niin tämä. Se on oo!

ROUVA DANELL

Oo? (Itsekseen) Oo — oo pee quu är äs tee uu —?

HURMERINTA

Tämä on huudahdus. (Lausuu). Oo Margaretha, oo Margaretha! —

ROUVA DANELL

Onko siitä kauan, kun hän kuoli?

HURMERINTA

(Hämillään). Kuoli? — Kyllä, kyllä siitä on.

ROUVA DANELL

Oliko hän kaunis?

HURMERINTA

(Neuvottomana). Kyllä — kyllä — kyllä hän —

ROUVA DANELL

Oliko teistä se kuva minun näköiseni?

HURMERINTA

Anteeksi rouva Danell, mikä kuva?

ROUVA DANELL

Se joka oli kirjekuoressa.

HURMERINTA

Niin — niin oli — kyllä se oli — (Ottaa taskustaan kirjekuoren, josta hakee kuvaa, hämillään). Kyllä on, kyllä on. (Huomaten). Ihmeellisesti teidän näköisenne. Mutta — (Menee ja ottaa kortin). Kaikki sanovat, että tämä ruutukuningas on ihan minun näköiseni. Onko teidän mielestänne?

ROUVA DANELL

(Ihastuen). Aivan teidän näköisenne! Aivan teidän näköisenne!

HILLERI ilmestyy pormestarin kamarin ovelle.

HURMERINTA

(Ottaa kirjekuoresta kortin). Mutta te olette kuitenkin paljon kauniimpi kuin tämä ristirouva.

ROUVA DANELL

Olenko todella kauniimpi kuin tämä?

HURMERINTA

Paljon kauniimpi!

ROUVA DANELL

Saanko minä tämän ruutukuninkaan?

HURMERINTA

Jos se teitä miellyttää —

ROUVA DANELL

Saanko ottaa tämän ristirouvankin?

HURMERINTA

Olkaa niin hyvä.

HILLERI

(Aivastaa) Äts-hih!

ROUVA DANELL

(Nousee). Hilleri! Te Hilleri olisitte eilen minua pettänyt!

HILLERI

Millä tavoin, rouva Danell?

ROUVA DANELL

Te tahdoitte 6 penniä ostaaksenne joka pojallenne penninkorpun.

HILLERI

Niin pyysin, rouva Danell.

ROUVA DANELL

Eikös se kuudespoika ole aivan vasta syntynyt?

HILLERI

Eilen, rouva Danell.

ROUVA DANELL

Mutta niin pienet lapset eivät syö korppua!

HILLERI

Eivätkö?

ROUVA DANELL

Eivät syö! Minun piikani sanoi, ja sitten minäkin hoksasin.

HILLERI

Mitäs herra toimittaja tästä asiasta arvelee?

ROUVA DANELL

Enkö ole minä oikeassa?

HURMERINTA kumartaa.

ROUVA DANELL

No! Saatte nyt hävetä, Hilleri. Elkää koskaan enään tulko pettämään ihmisiä!

ELLEN

(Tulee ruokasalista, kaksi kohennusrautaa sarvina). Tämä on kauppaneuvoksen härkä! (Uhkaa rouva Danellia).

ROUVA DANELL väistyy, lähtee juoksemaan ympäriinsä ja viimein huutaen syöksee etehiseen.

ELLEN seuraa rouva Danellia.

HURMERINTA

Se oli kauppaneuvoksen härkä, se! Mutta eihän siitä kirjoituksesta ole kuulunutkaan mitään. Vai onko Hilleri kuullut?

HILLERI

En, herra toimittaja.

HURMERINTA

(Kävellen edestakaisin). Minä olen sen nyt luke-
nut tarkemmin. Minusta se ei enään tuntunut
sellaiselta kuin ensi kerran lukiessani, jolloin minä
pidin sen aivan yleisenä kuvauksena vain. — Mutta
tällaisena tosioloista otettuna, minä olisin tahtonut
sen toisella tavoin. Minä — jos olisin sitä ollen-
kaan ottanut — kaikessa tapauksessa olisin muut-
tanut yhtä ja toista siinä, — esimerkiksi se, mitä
on sanottu sanomalehdentoimittajista ja kirjaili-
joista ylimalkaan, olisi saanut olla kokonaan poissa,
kun kirjoitus kerran, niin kuin sanoin, perustuu
tosiseikkoihin. Olisi pitänyt vain kirjoittaa tosi-
seikoista semmoisinaan. Mutta muuten näistä
epäkohdista olisin minä kirjoittanut vain lyhyesti
ja asiallisesti — käsittääkö Hilleri?

HILLERI

Voi hyvä herra toimittaja, jos olisi herra toi-
mittajan käsitys, niin johan sillä kelpaisi toimitta-
jaksi vaikka johonkin Helsingin lehteen.

HURMERINTA

Se on omituista, miten te juovuksissa olette terävä ja pureva. Te olette aivan kuin toinen mies.

HILLERI nauraa itkunauruaan.

HURMERINTA

(Taputtaen olalle). No no, elkää nyt. Eihän mitään! Kullekin on annettu, se mikä on annettu, ja tulee tyytyä siihen. Minä muuten pyydän Hilleriltä nöyrästi anteeksi, että eilen tulin lausuneeksi sanoja, jotka olivat varsin sopimattomia. Mutta ymmärtäähän Hilleri, että kun ei tunne ihmistä, niin erehtyy hänestä hyvin helposti.

HILLERI

Sattuu se minullekin, herra toimittaja.

HURMERINTA

Mutta — oletteko kysynyt neuvoia tohtorilta?

HILLERI

Tohtori sanoo, että minulla on vika korvissa. Minun pitäisi pitää ne tukossa.

HURMERINTA

Silmät teillä näyttävät omituisilta.

HILLERI

Tohtori määräsi silmälasit, vaan ei löydy minulle sopivaa numeroa.

HURMERINTA

Teillä on kuusi lasta?

HILLERI

Kuusi poikaa, herra toimittaja.

HURMERINTA

Ei yhtään tyttöä?

HILLERI

Minä niistä tykkäsin hyvinkin, vaan eukkoni sanoo, että aina sitä rukiilla ohria saa.

HURMERINTA

(Nauraa). Teidän lapsenne ovat terveitä?

HILLERI

Ovat, Jumalan kiitos.

HURMERINTA

Tässä on kymmenen penniä teille, että saatte ostaa heille namusia.

HILLERI

Herra toimittaja, se on aivan liikaa, viisi penniä riittää hyvin. Mutta minulla ei ole antaa takaisin viittä penniä — vaan kyllä herra toimittaja voi kai ottaa sen tästä kymmenestä markasta?

HURMERINTA

Eikö mitä, pitäkää vain kokonaan se kymmenen penniä. (Menee kamariinsa).

HILLERI

(Ovelta). Ei ei, liika on aina liikaa. Herra toimittaja antaa sitten joskus, kun rahoissa paremmin sopii. (Palaa takaisin).

NEITI SALMELA

(Tulee etehisestä, kätellen). Päivää Hilleri! Oletko lukenut eilisenpäiväistä lehteä?

HILLERI

Luin minä „Soopankeittolaitoksesta.“

NEITI SALMELA

Heittäkää pois tuo naama!

HILLERI

Minä vien naamani kokonaan pois. Hyvästi, neiti.

NEITI SALMELA

Elkää menkö vielä, minä tahtosin puhella muutaman sanan.

HILLERI

Mutta minulla on niin tulisen kiire, sillä minä olen määrätty polisikonstapeliksi laivarantaan. Minun täytyy joutua. Hyvästi neiti Salmela, hyvästi. — Herra toimittaja on tuolla kamarissan. (Menee etehiseen).

NEITI SALMELA

(Kiiruhtaa Hurmerinnan ovelle ja koputtaa). Se olen minä. — Enhän voi tulla sinne! Tule sinä tänne. Ja joudu, minulla on niin paljon puhuttavaa!

HURMERINTA

(Tulee kamaristaan). Mitä nyt niin paljon ja sellaisella äänellä?

NEITI SALMELA

(Osottaa kadulle). Kuule!

HURMERINTA

Mitä?

NEITI SALMELA

Etkö kuule naurua?

HURMERINTA

Kuulen, ja olen kuunnellut jo kauvan. Mitä se on?

NEITI SALMELA

Lukevat „Kauppaneuvoksen härkää!“

HURMERINTA

Sitä lukevat?

NEITI SALMELA

Niin, nyt vasta! Minä eilen, heti kun lehden käteeni sain, luin sen ensimmäisenä ja varmaankin

kymmenen kertaa uudelleen nauruni lomassa. Ja minua sitten suututti, kun muut eivät huomanneet sitä.

HURMERINTA

No miten ne nyt ovat sen huomanneet?

NEITI SALMELA

En tiedä miten. Mutta luultavasti ei ole kukaan eilen koko lehteä silmännytkään, ainakaan kirjoituksia. Sillä en minäkään ole sitä tähän saakka lukenut, sitten kun alussa jonkun kerran koetin hakea siitä jotakin, löytämättä koskaan mitään.

HURMERINTA

(Osottaen kadulle). Kuule, kun ne nauravat!

NEITI SALMELA

Niin! Ja se on pitkin katuja vain samallaista. Ihmiset seisovat ryhmissä, lapset istuvat seinävierillä pää päässä kiinni ja kuuntelevat, kun joku niistä lukee.

HURMERINTA

Kuule tuota hälinää! (Menee silmäämään ikkunasta ja peräytyy takaisin). Kirjapainon edusta on mustanaan väkeä!

NEITI SALMELA

Siellä minun tullessani faktori, vai mikä lie ollut, möi ikkunasta lehtiä ja huuti sitten, ettei ole enään ainoatakaan.

HURMERINTA

Mutta ne nauravat vain, eikö niin?

NEITI SALMELA

Nauravat, nauravat, nauravat. — Armas! Kun minä eilen, noustessani tuohon ikkunaan, huomautin: muista, että olet kuningas, niin tarkoitin, että sinä ruoskisit heitä rautaruoskalla, iskisit ja nuijisit heitä. Mutta sinä olit viisas kuningas. Sinä otit huomioon, että he ovat ihmisiä, joita ei saa lyödä hengettömiksi. Sinä lempeästi, naurusuin vitsot meitä kaikkia. Meitä kaikkia! Minäkin sain itselleni, melkein joka rivillä.

HURMERINTA

Sinäkin?

NEITI SALMELA

Niin. Näin pelkuruuteni, saamattomuuteni, tyhmyyteni. Minä olisin voinut ja minun olisi pitänyt olla aivan toinen ihminen.

HURMERINTA

Mutta kuule sinä tuota naurua!

NEITI SALMELA

Se kasvaa, paisuu! Olet onnellinen kuningas.

HURMERINTA

Ja sinä kuningatar. (Hyväilee).

NEITI SALMELA

Minä koetan tulla arvoiseksesi. (Tuskan ilme kasvoilla). Sinun kätesi, sinun kätesi taas! — Mutta minähän olen kunnoton! (Kiihkeästi tarttuu Hurmerinnan käsiin ja suutelee niitä).

ELLEN tulee etehisestä kuin ennenkin palokoukut sarvina ryntää vihaisesti ja puskee neiti SALMELAA, joka huudahtaen kääntyy päin ja, nähtyään Ellenin, tarttuu toiseen kohennusrautaan, kiskaisten sen Ellenin kädestä.

ELLEN raivostuu ja alkaa hurjasti hosua toisella kohennusraudalla.

NEITI SALMELA

(Uhkaavasti). Tyttö sinä!

HURMERINTA

Se on talon lapsia, tule pois! (Vie neiti Salmelan omaan kamariinsa).

ELLEN

(Kokoa sarvensa, asettuu seisomaan ja vihaisesti katsoo Hurmerinnan kamariin päin). Se opettaa rakastavaisille, ettei kulku tääll' ole ruusujen ja kukkasten pääll' — amuuuu, amuuu, amuuu. (Menee ruokasaliin).

PORMESTARI

(Tulee etehisestä, sanomalehdenpalanen kourassa, nauraa makeasti, istuu tuolille). Tämä pitää näyttää mammalle. (Nauraa edelleen).

PORMESTARINNA

(Sanomalehden palanen kädessä tulee ruokasalista, nauraen). Tämä pitää antaa papalle. (Huomaa pormestarin, menee istumaan tuolille vastapäätä ja nauraa).

PORMESTARI

Oletko mamma lukenut eilistä lehteä?

PORMESTARINNA

Olen vähän, sain tämän reväistyksi piikain käsistä. Oletko sinä ?

PORMESTARI

Olen, sain tämän kadulla pojilta ostaa kahdella markalla.

Nauravat nenät vastakkaa.

PORMESTARINNA

Siinähan on mukavasti sanottu sinusta, pappa.

PORMESTARI

(Käy vakavaksi). Minusta ?

PORMESTARINNA

Niin, sillehän minä juuri nauran.

PORMESTARI

Sinustahan, mamma siinä on sanottu niin sievästi, ja sille minä nauroin.

PORMESTARINNA

(Käy vakavaksi). Minusta ?

PORMESTARI

Tuossa on, lue! (Antaa lehtipalاسensa).

PORMESTARINNA

Lue sinä tuosta. (Antaa lehtipalاسensa).

PORMESTARI

(Luettuaan). Onko tämä minusta?

PORMESTARINNA

(Kesken lukunsa). On, on. Sinuun se sopii.

PORMESTARI lukee uudelleen.

PORMESTARINNA

Tarkoitetaanko tällä minua?

PORMESTARI

(Kesken lukunsa). Tietysti, tietysti.

PORMESTARINNA

Mutta tämä on hävytöntä!

PORMESTARI

Se ei ole hävytöntä, mutta tämä on enemmän kuin hävytöntä!

PORMESTARINNA

Minä sanon, että se sinusta on ihan puntista prikkuun, aivan oikein, aivan oikein, aivan oikein. Mutta tämä!

PORMESTARI

Se, se juuri on niin kuin olla pitää, liian vähän vain sanottu. Mutta —

PORMESTARINNA

Tämä on sinun syysi!

PORMESTARI

Minun? Oho! Päinvastoin!

PORMESTARINNA

Minä olen monta kertaa sanonut, että jos tulisi joku sanomalehdentoimittaja ja näkisi tämän kaiken —

PORMESTARI

Vai niin! Vai niin sinä olet sanonut? Kun sinä juuri olet aina kieltänyt, jos minä olen aikonut ruveta toimeenpanemaan järjestystä. Sinä olet hänkkärehtänyt —

PORMESTARINNA

Hänkkärehtänyt?

PORMESTARI

Niin juuri. (Matkien). Kauppaneuvos suuttuisi ja kauppaneuvos tekisi sitä ja sitäkin, se on ollut sinun nuottisi.

PORMESTARINNA

Itse olet ollut nahjus, etkä ole uskaltanut —

PORMESTARI

Uskaltanut!

PORMESTARINNA

Niin. Olet sanonut, että mikä sitä riitelemään ja sakottamaan, että koettaa elää rauhassa —

PORMESTARI

No eikö ole eletty rauhassa? Hä? Eikö ole ollut hyvä sopu? Häh?

PORMESTARINNA

Minäkö sen sovun ja rauhan olen hävittänyt? Minäkö? Syytätkö sinä minua siitäkin? (Itkien) Alfred, Alfred! Kuka sen tietää, kuinka pian minusta pääset.

PORMESTARI

Mutta enhän minä, mamma, ole sanonut, että sinä sen olet hävittänyt. Minähän kysyin vain, että eikö ole ollut sopu ja rauha? Meitä ovat kaikki kunnioittaneet. Nyt ne meille nauravat vasten naamaa!

PORMESTARINNA

Minä en ilkeä enään näyttäytyä omalla pihalakaan.

PORMESTARI

Ja kiitä siitä Hurmerintaa, jonka sinä hommasit meille asumaan.

PORMESTARINNA

Kas niin, taas minun syyni. Minä se olen hommannut, minä vain aina.

PORMESTARI

No kukas hänet hommasi? Etkö juuri sinä? Sinun piti saada lapset sullotuksi ahtaalle ja tuo kamari tuosta, Aleksandran kamarin vierestä Hurmerinnalle. Sinä lensit ja leuhotit, hommasit hänelle juhlat, menit laivasillalle vastaanottamaan kuin suurtakin herraa. Mitä varten?

PORMESTARINNA

Sinäpä se ensinnä ehdotitkin että otettaisiin meille.

KANTTORI ja POMMERI tulevat etehisestä käsikynkässä.

POMMERI

No, onko nyt mielenne hyvä, kun olette saaneet koko kaupungin — miten sinä kanttori sanoitkaan?

KANTTORI

Blamaseeratuksi.

POMMERI

Ja sikaneeratuksi! Minä kysyn onko?

PORMESTARI

Mekö, pormestarinna ja minäkö olemme sen tehneet?

POMMERI

Kuka esitteli tänne Hurmerintaa sanomalehdentoimittajaksi?

KANTTORI

Sinä pormestari!

PORMESTARINNA

Ja kuka hänet valitsi?

PORMESTARI

Johtokunta, johon en kuulu minä.

POMMERI

Minä johtokunnan esimiehenä en lausunut puoleen enkä toiseen, mutta sinä kanttori!

KANTTORI

Minä puolustin, mutta minä luulin häntä toiseksi mieheksi, ideaaliseksi mieheksi.

POMMERI

Siinä sinä nyt näet, mihin niillä iteaaleilla pääsee! Ei, rinsiippi se olla pitää! Jos olisi pietty rinsiipistä kiinni. —

KANTTORI

Eilen illalla sinä olit illallisilla hänen kanssaan.

PORMESTARINNA

Käsikaulassa!

POMMERI

Käsi kaulassa?

PORMESTARI

Käsikaulassa todella olitte, kun juotiin kahvia ja munkkia.

PORMESTARINNA

Ja Pommeri koetti kaikella tavoin vaikuttaa, että Hurmerinta esittäisi lehdessä teitä valtiopäiville.

POMMERI

Mikäs se oli takana kanttorilla iteaalisilla päivällisillään, jotka pitäisivät olla huomenna! Syötä nyt sitä iteaaleillasi.

KANTTORI

Enpä syötä!

POMMERI

Ja pormestari ja pormestarinna ovat Hurmerintaa kantaneet kämmenillään. Muka Aleksant-ralle mieheksi.

KANTTORI

Hukka yritys. Hän naipikin rouva Danellin!

PORMESTARINNA

Meidän Aleksandra ei välitä hänestä, ei ollenkaan. Ja minäkö antaisin tyttäreni tuollaiselle miehelle, jolla ei ole ymmärrystä tuon enempi.

PORMESTARI

Eikä kiitollisuutta! Pidetty kuin omaa poikaa, niin tuolla tavoin.

POMMERI

Koira! Minä niin syötin ja juotin juuri silloin kun se oli haukkua räkyttänyt. Lemsatti, etten minä eilen tullut lukeneeksi lehteä. Nyt minua vasta alkaa oikein harmittaa! Aika kantaali! Aika kantaali!

HILLERI

(Tulee etehisestä polisikonstapelin virkapuvussa, jonka kaikinpuolin selvään näkee lainapuvuksi) Herra pormestari. Se sotaherra joka laivalla tuli, oli teurastaja Tolosen poika, Pekka, joka on rakuunarykmentissä siknalistina.

PORMESTARI

No niin! Tyhjää hölpöttivät!

HILLERI

Mutta kauppaneuvos tuli kotia.

KAIKKI

Kauppaneuvos!

PORMESTARINNA

Pappa, käske Hurmerinnan muuttaa pois, heti!

POMMERI

Ja heti viralta pois! Heti!

KANTTORI

Kutsutaan johtokunta koolle tänne nyt heti!

POMMERI

Niin, mitä veli pormestari sanoo siitä?

PORMESTARINNA

Niin, kokoontukaa vain täällä.

KANTTORI

Meitä on jo kaksi johtokunnan jäsentä, kun saadaan vielä joku, Naatus ja —

PORMESTARINNA

Naatus onkin tuolla kyökissä, ollut jo aamusta asti, tutkii piikain kieltä.

PORMESTARI

Kauppias Rautiainenhan asuu aivan tässä vieressä. Lähetetään joku meidän tytöistä käskemään hänet.

POMMERI

Se olisi melkein parempi, ettei se Rautiainen tulisi.

KANTTORI

Mutta pitää olla vähintään kolme johtokunnan jäsentä paitse puheenjohtajaa.

POMMERI

Mitäs sitä tarvitsee olla niin iteaalinen.

PORMESTARI

Mutta ettei Hurmerinta voisi syyttää laittomuudesta.

KANTTORI

Ja me äänestämme Rautiaisen kumoon.

POMMERI

No olkoon, eipähän sillä, että paljon painaa semmoinen nappikauppias, yks Rautiainen!

PORMESTARI

No mamma, hommaa sinä sananviejä Rautiaiselle. .

PORMESTARINNA

Mutta ilmoita ensin, pappa, Hurmerinnalle, että saa muuttaa meiltä pois heti. Heti!

PORMESTARI

Tarvitseeko sitä nyt —?

PORMESTARINNA

Tietysti!

PORMESTARI

Mutta kun Pommeri ilmoittaa johtokunnan kokouksesta niin arvaahan se siitä.

POMMERI

Sinä kanttori saat hänelle ilmoittaa.

KANTTORI

Mutta sehän on puheenjohtajan asia.

POMMERI

Se on liian suuri kunnia Hurmerinnalle, kun puheenjohtaja ilmoittaa. Sanoa tokaise sinä vain.

KANTTORI

Mennään yhdessä, niin on samalla kuin todistajan läsnä ollessa sanottu.

POMMERI

Niin tosiaan.

KANTTORI ja POMMERI

(Lähtevät vierekkää, vaan oven eteen tultuaan, kääntyvät takaisin molemmat yhtä aikaa). Pannaan tuo Hilleri!

PORMESTARI

Niin todella. (Hillerille) Hilleri ilmoittaa herra Hurmerinnalle —

HILLERI

(Keskeyttäen), — että talosta pois ja johtokunnan kokous on heti, ja hänet erotetaan virasta.

POMMERI

Hillerikin se ymmärtää!

PORMESTARI

Mutta Hilleri ei vielä mene, ennen kuin minä pääsen kamariini.

POMMERI

Mitäs minäkään täällä, minä tulen sinne istumaan siksi aikaa.

KANTTORI

No mahdun kai minäkin sinne?

PORMESTARINNA

Minä menen hommaamaan sitä sanaa Rautiaiselle. Mutta minkä vuoksi minua kuitenkin itkettää? (Menee ruokasaliin).

HILLERI

(Työntää auki toisen ovenpuoliskon, sitten avaa toisenkin ja peräytyy seisomaan ulohtaammalle). Herra Hurmerinta!

HURMERINTA

(Tulee saliin, kummastuen). Mitä nyt?

HILLERI

Pruu priimuu: Herra pormestarin ja armollisen pormestarinnan yhteisestä käskystä minä tässä neiti Salmelan todistajana ollessa ilmoitan, että herra Hurmerinnan on muutettava tästä talosta heti. Pruu sekunduu: Sanomalehtiosakeyhtiön johtokunnan esimiehen, värjäri Anders Mattias Pommerin käskystä ilmoitan, että mainitun johtokunnan kokous, on nyt piammiten ja päätetään siinä herra Hurmerinta erottaa toimittajanvirasta.

NEITI SALMELA

(On tullut kamarista). Mitä?

HURMERINTA

Mitä pilaa tämä on?

HILLERI

Kunnioittakaa tätä pukua, jollette minua.

Kadulta, josta tähän asti on kuulunut silloin tällöin naurua, sittemmin kiistaa, kuuluu koväänistä riitaa.

NEITI SALMELA

Minä jo ymmärän! Minulle on kaikki selvillä!

HURMERINTA

Kuulka tuota melua kadulla!

NEITI SALMELA

Niin. Se on toista kuin ontot eläköönhuudot!

HURMERINTA

Mutta tuohan on vihamielistä riitaa!

NEITI SALMELA

Se on terveellistä! Näin juuri piti käydäkin. Piti antaa sellainen tuulentupsaus, että pölähtivät

ilmaan akanat, jotka ovat olleet päälläpäin kai-
kessa. Nyt se alkaa!

HURMERINTA

Mutta hyvä lapsi, mitä teemme ja mitä
voimme tehdä, kun minut erotetaan?

NEITI SALMELA

Jos ei muuta, niin minä käsin kirjoitan toi-
mittamasi lehden ja kulen talosta taloon luke-
massa sitä kuin posetiivinsoittaja soittamassa.
Mutta on muitakin neuvoja, en tiedä vielä, mitä,
vaan pane tavarasi kasaan ja muuta seurahuoneelle.

HURMERINTA

Muuttaa kyllä pitää, se on tietty, kun on
käsketty. Mutta tuskinpa ne voivat minua niin
vain erottaa virasta?

NEITI SALMELA

Mene kokoamaan vain tavaroitasi ja kiireellä.

HURMERINTA

Pianhan ne ovat kootutkin, sillä en ole ehti-
nyt vielä isosti levitelläkään. (Menee kamariinsa).

NEITI SALMELA

Me Hilleri, nyt neuvottelemme, mitä on tehtävä.

HILLERI

(Katsomatta neiti Salmelaa silmiin). Te kutsutte minut ministeriksenne.

NEITI SALMELA

(Katsoo häntä ja nauraa). Mutta heitetään nyt leikki ja kujeet. Istukaa nyt. Puhutaan vakavasti ja suoraan.

HILLERI

En istu enkä puhu!

NEITI SALMELA

Minkä vuoksi?

HILLERI

Sen vuoksi, etten minä osaa puhua teidän kanssanne, neiti Salmela.

NEITI SALMELA

Minkä vuoksi?

HILLERI

Sen vuoksi, että —

NEITI SALMELA

Että —?

HILLERI

Että tämä naama ei passaa, ja kotinaamani jätän aina kotia.

NEITI SALMELA

Minä pyydän saada teiltä neuvoa, vähän vain neuvoa.

HILLERI

En voi teitä neuvoa. Meillä on eri usko.

NEITI SALMELA

Mistä?

HILLERI

Juuri siitä, mistä ei saisi olla.

NEITI SALMELA

Minä en ymmärrä teitä.

HILLERI

Turhaa on silloin puhella.

NEITI SALMELA

Mutta, hyvä Hilleri, kuunnelkaa, kun minä puhun teille. Minä pyydän, minä rukoilen. Minä en pääse alkuun, jollette te anna minulle vähänkään tietoa. Istukaa nyt ja antakaa minun puhua.

HILLERI

(joka koko aikana ei ole katsonut neiti Salmelaa silmiin, istahtaa tuolille lynkäpäisilleen ja panee kätensä kasvojensa suojaksi). Puhukaa.

NEITI SALMELA

No kuulkaa! Onhan täällä muitakin kuin kauppaneuvoksen härän palvelijoita?

HILLERI nyökäyttää päätään.

NEITI SALMELA

Ja niitä on ehkä koko suuri joukko?

HILLERI nyökäyttää päätään.

NEITI SALMELA

Ne kaikki toivoisivat asiain olevan toisin, mutta toisilta puuttuu rohkeus ryhtyä mihinkään, toisia vaivaa saamattomuus, toiset ovat paatuneet välinpitämättömyyteen j. n. e.

HILLERI nyökäyttää päätään.

NEITI SALMELA

Ei siis tarvitse muuta kuin saada joukko liikkeelle tahi osakaan heistä, parhaat, niin toiset tulevat vähitellen jälessä? Eikö niin? — No nyökäyttäkää tahi pudistakaa päätänne, Hilleri!

HILLERI

Kuka ensin panee liikkeelle?

NEITI SALMELA

Ei tietysti kukaan, jos ei kukaan yritä. Mutta minä aion yrittää. Nimittäkää minulle muutamia valituimpia. Minkälainen mies on tohtori?

HILLERI

Hyvä.

NEITI SALMELA

Ketä muita?

HILLERI

Kysykää häneltä.

NEITI SALMELA

No hyvä. Nyt minä olen valmis!

HILLERI

Viitsittekö vaivautua vähän lähemmäksi, ettei tarvitse niin äänekkäästi puhua?

NEITI SALMELA

Mielelläni. (Siirtyy aivan lähelle Hilleriä).

HILLERI

(Neiti Salmelan puolimainen käsi kasvojen suojana).
Olette valmis lähtemään, toivotte suuria aikaan saavanne ja mahdollisesti saattekin.

NEITI SALMELA

Minä saan, minä tunnen sen varmasti.

HILLERI

Te aiotte saada perustetuksi uuden lehden, eikö niin?

NEITI SALMELA

Niin. Ja se ei pitäisi olla mikään vaikeus.

HILLERI

Mutta oletteko valmis pettymykseen? Tiedätekö mitä on pettymys?

NEITI SALMELA

Se on minulle tuttu. Olen sen koulun käynyt?

HILLERI

(Äänettömyyden jälkeen). Vähimmällä puuhalla ja vähimmällä pettymyksellä pääsette siten, että minä otan sen kirjoituksen syykseni.

NEITI SALMELA

(Kiivastuen). Hilleri! Luuletteko, että Hurmerinta on raukka? Vai ettekö ymmärrä, että se olisi kurja keino! En olisi odottanut teidän tuol-

laista ajattelevankaan saati sitten lausuvan julki.
— Me emme enään puhele!

HILLERI

(Nousee). No niin. Ministeerinne saa siismennä?

HURMERINTA

(Tulee kamaristaan). Minä kasasin kaikki kiireimmittäin. Olisiko Hillerillä aikaa viedä minun tavarani seurahuoneelle?

HILLERI

On kyllä, herra toimittaja.

NEITI SALMELA

Hyvästi, Armas! (Menossa etehiseen).

HURMERINTA

Me tavataan sitten jolloinkin jossakin.

NEITI SALMELA

Ja silloin jotakin kuuluu! (Rientää etehiseen).

HURMERINTA

Niin se nyt kävi Hilleri. Lyhyeen loppui ilo.

HILLERI

Herra toimittaja ei tosiaan ole montaa päivää ollut täällä.

HURMERINTA

Mutta minä tuumiskelin tuolla itsekseni, että jos Hilleri tulisi johtokuntaan ja ilmoittaisi itse, että te olette kirjoittanut sen kirjoituksen.

HILLERI

Kyllä, kyllä minä tulen, herra toimittaja.

HURMERINTA

Minä luulen, etteivät ne Hillerille mitään siitä — ja mitäpä ne Hillerille voivatkaan?

HILLERI

Minkä ne minulle voivat!

HURMERINTA

Ja minä selitän, että minä outona ja aivan vasta tulleena paikkakunnalle —

HILLERI

Aivan niin, herra toimittaja, sanotte että mistä sen tietää, mikä on totta mikä valetta.

HURMERINTA

Minä teen oikein kirjallisen lausunnon, niin voin paremmin muodostaa ja punnita kaikki. (Menee kamariinsa).

HILLERI

(Jälessä). Aivan niin, herra toimittaja, ja kirjoittakaa hyvin nöyrästi ja alamaisesti.

NAATUS

(Tulee ruokasalin ovesta liuskoja kädessä). Eihän täällä ole vielä ketään. (Menee katsomaan Hurmerinnan ovelle). Ei täällä olekaan vielä johtokunnan jäseniä ketään. — No minä menen piika Maijaa puhuttelemaan vielä. — Vai niin, vai pormestarin kamarissa. (Lähtee pormestarin kamariin päin).

POMMERI

(Pistää päänsä pormestarin kamarin ovenraosta). Naatus jo on täällä. (Tulee sisään). Pidetään vain kokous, tulkoon Rautiainen, jos tahtoo. Tulkaa sisään! Pormestari tule sinäkin kuuntelemaan, olethan sinä osakas. Ja olisi saanut olla muitakin osakkaita. Ei olisi haitannut. Se kun ei tullut hoksatuksi sitä.

PORMESTARI ja KANTTORI tulevat sisään.

KANTTORI

Olisi tehty oikein julkinen kokous!

RAUTIAINEN

(Tulee etehisestä). Hyvää päivää!

POMMERI

Päivää. No nyt kun Rautiainen tuli, niin on lainvoipainen kokous. (Istahtaen). No istukaa nyt ja aletaan kokous! Naatus kirjoittaa pöytäkirjan.

HILLERI tulee Hurmerinnan kamarista kapsäkki kummassakin kädessä ja vaatemytty kainalossa.

POMMERI

Hiller! Sät törren vast!

HILLERI

Minä en engelskaa osaa, vaan sanopa Pommeri ruotsiksi, niin heti ymmärrän!

POMMERI

Tämä on lehtipuulaakin tiretsuunin kokous!

HILLERI

Huittalarumsis! (Lähtee harppomaan etehiseen).

POMMERI

Naatus vedä sinä nuo kamarin ovet kiinni.
— No niin. Eikö se ole johtokunnan yksimielinen rinsiipi, että Hurmerinta pois?

KANTTORI

On!

POMMERI

Naatus, kirjoita pykälä, että pois!

RAUTIAINEN

Herra puheenjohtaja.

POMMERI

Mitä sillä Rautiaisella on sanottavaa?

RAUTIAINEN

Minulla ei ole ollut tietoa, mistä on kysymykään. Nyt kuulin, mutta en tiedä, minkä johdosta tämä äkillinen päätös tehdään.

POMMERI

Lukisit sanomalehtiä, niin ei tarvitsisi selittää!

RAUTIAINEN

Minä olen lukenut, ja säästän herra puheenjohtajan vaivoja. Mutta on toinen seikka: tietääkö toimittaja syitä tähän, tietääkö edes johtokunnan kokouksestakaan?

POMMERI

Sinulla on aina niitä verukkeita!

RAUTIAINEN

Jos johtokunta tahtoo ihmisellisellä tavalla menetellä, niin on herra Hurmerinta kutsuttava sisään, ilmoitettava, mistä häntä syytetään ja annettava tilaisuus puolustaa itseään.

PORMESTARI

Kyllä niin on tehtävä.

POMMERI

Sinä Rautiainen luulet, että minä pelkään?
Naatus, káske sisään Hurmerinta!

HURMERINTA tulee kamaristaan, kirjoitettu paperiarkki
kädessä.

POMMERI

Tietääkö Hurmerinta, mikä mies minä olen?
Minä olen vain värjäri. Niin, värjäri vain! [Mutta
tätä kaupunkia ei olisi olemassa, jos ei minua
olisi. — Elä sinä Rautiainen levittele silmiäsi, sillä
se on tosi! Viime tulipalossa, kuka pelasti kau-
pungin? Jos en minä olisi omalla ekstinttorillani
joutunut ajoissa —

KANTTORI

Eläpä nyt Pommeri kehu itseäsi, sillä erimies
se oli, joka pelasti kaupungin, komensi ja johti
kaikki.

POMMERI

Sinä vissiin? Sanopa sinä pormestari, miten
tämä tulipalo oli!

RAUTIAINEN

Mutta eihän se kuulu tähän asiaan?

POMMERI

Se kuuluu tähän asiaan, että minua ei saa tulla lehdissä ja varsinkaan omassa äänenkannattajassani haukkumaan, sillä minä olen rehellinen mies. Muuta ei ole minulla sanottavaa, sanokoot nyt muut.

NAATUS

Saanko minä nyt lausua mielipiteeni? — Minulla on tehtävä eräs kysymys herra Hurmerinnalle. Otsakirjoituksena muutamalla artikkelilla oli „Soo-pankeittolaitoksen perustamisesta“. Mutta itse kirjoituksessa oli sitten sopankeittolaitoksesta puhuttu. Minä en päässyt selville tarkoitettiinko esittää perustettavaksi soopan vai sopankeittolaitos, vaiko molemmat.

RAUTIAINEN

Mutta onko tuo nyt —! Senkö vuoksi maisteri Naatus tahtoo toimittajan erotettavaksi, että itse olette — jääköön sanomatta!

NAATUS

En minä tahdo erotettavaksi.

KANTTORI

Herra puheenjohtaja! (Nousee seisomaan). Tässä asiassa voisi vetää esiin useampia kantoja, mutta tärkein kanto on se —

NAATUS

Veli käytti väärää sanaa, tämä, jota veli tarkoitti, on nominatiivissa kanta, genetiivissä kannan —

POMMERI

Ei saa keskeyttää puhujaa!

KANTTORI

Minä tahdon vain sanoa, että Suomen kansa, tämä kansa, joka vuosisatoja on luottanut —

RAUTIAINEN

(Nousee kiivastuneena). Minua hävettää!

POMMERI

Ei saa keskeyttää puhujaa!

RAUTIAINEN

Minä keskeytän! Minua hävettää, ei teidän raukkamaisuutenne, eikä se kömpelyys ja tuhmuus, jolla esiinnytte, se on teille lieventävä asianhaara, sillä silloin raukkamaisuus ei jää huomaamatta niin kuin kaikella taitavuudella peitettynä, minua hävettää se, että minä olen ollut samallinen raukka, niin istuessani tämän johtokunnan jäsenenä kuin muissakin yhteisissä asioissa. Ja silmänvoiteesta kiitän kirjoitusta „Kauppaneuvoksen härkä“, jonka te tahdotte lukea herra Hurmerinnalle synniksi.

POMMERI

Rautiainen toivoo valtiopäiville!

RAUTIAINEN

Minä panen vastalauseeni tätä johtokunnan kokousta vastaan. Tämä on laiton, sillä tätä ei ole kutsuttu kokoon säännöissä määrättyllä tavalla. Ja minä nyt poistun. (Menee etehiseen).

POMMERI

Jatka sinä kanttori vain, sinulla tuntui olevan hyvä alku.

KANTTORI

Huolimatta siitä, että edellinen puhuja, joka niin kuin me kaikki tiedämme, on — niin sanoakseni — ja vielä enemmän on ollut — niin on minulle kerrottu — ja —

PORMESTARI

Minä pyytäisin huomauttaa, ettei mentäisi personallisuuksiin.

HURMERINTA

Minä pyytäisin saada sananvuoron ja toivon, että se mitä minulla on esiintuotavaa, on antava asialle toisen ratkaisun kuin mitä arvoisa johtokunta —

HILLERI tulee etehisestä ojentaa HURMERINNALLE sähkösanoman ja menee etehiseen.

HURMERINTA

(Silmättyään sähkösanomaa rutistaa paperiarkin). Minä pyydän ilmoittaa, että minulle on tarjottu toimittajan paikka Helsinkiin perustettavassa lehdessä, ja odottamatta arvoisan johtokunnan päätöstä eroan ledestänne, lausuen herroille kiitokseni. (Kumartaa ja repien kirjetetun paperiarkin poistuu etehiseen).

POMMERI

(Pitkän ällistyksen perästä). Mene nyt kanttori sinne valtiopäiville, niin tarkenet!

KANTTORI

Ei tarvitse sinunkaan sinne asti mennä. Kyllä näet nyt nimesi Helsingin lehdessä.

PORMESTARI

Täytyy sanoa, että Pommerin käytös, puheenjohtajana varsinkin, ei ollut sopiva —

KANTTORI

Minä en ehtinytkään puhua paljo.

POMMERI

Niin, niin, niin. Minä se taas olen syntipukki.

NAATUS

Mitä minä kirjoitan päätökseksi?

PORMESTARI

Olemme olleet liian kiukustuneita. En minä syytä muita, vaan itseäni. Ja oikeastaan onhan

sitä ollut syytä kirjoittaa niin ja olisi ollut syytä sanoa pahemminkin.

POMMERI

Onko siinä kirjoituksessa oikein mainittu minun nimeni?

PORMESTARI

Etkö sinä ole sitä lukenut?

POMMERI

En minä vielä ole sitä lukenut, on ollut niin kiire. Kanttori vain sanoi, että siinä on minustakin.

KANTTORI

Ei ollut nimeä, vaan oli niin hassusti sanottu periaatteenmiehestä kauppaneuvoksen härän edessä.

POMMERI

Vai niin. — Mutta Rautiaisesta ei ollut mitään?

KANTTORI

Oli häneenkin sopivaa.

PORMESTARI

Mutta Rautiainen puolusti Hurmerintaa.

POMMERI

Tuota — minä esitän, että johtokunta päät-
täisi —

KANTTORI

Mutta voidaanko mitään päättää, ennen kuin
tiedetään mitä kauppaneuvos sanoo?

POMMERI

Niin. Tämä on hyvin ronklinen asia. Tästä
on tuumittava oikein tarkoin. Ja pitäisi saada
tietää se kauppaneuvoksen meininki.

ELLEN ruokasalinovesta, sarvineen ja vyöliina käännet-
tynä mutkalle jossa on hiekkaa, ryntää puskemaan Pommeria.

POMMERI

Ai lempsatti, ai, ai! Pormestari ai, ai, katso
mitä tuo tyttösi tekee!

PORMESTARI

Mari! Katri! Vappu! Vai Ellenkö se on? Ellen
sinä! Ellen!

ELLEN

(Ryntää pormestaria kohden, joka juoksee pakoon).
Ellen! Ellen! — Ottaakaa pois siltä nuo sarvet.

KANTTORI tarttuu kohennusrautoihin.

ELLEN

(Jättää kohennusraudat, asettuu heihin selin). Nyt se rupeaa kuopimaan hiekkaa. (Syytää hiekkaa molemmin käsin selkensä taakse).

NAATUS istuu koko ajan rauhallisesti kirjoittaen ja huomaamatta mitään.

PORMESTARI

Ellen! Ellen! (Yrittää hänen luo, vaan saa silmänsä sokaistuksi) Mamma! Mamma! Mamma!

PORMESTARINNA

(Kiiruhtaa ruokasalista) Mikä täällä on? — Ellen!
(Saa silmiinsä hiekkaa).

KANTTORI

Mutta Ellen! (Yrittää luo, vaan alkaa siristellä ja pudistella kuin saatuaan hiekkaa ihon ja vaatteitten väliin).

POMMERI

Tyttö pakana! (Saa hiekkaa suunsa täyteen, että alkaa sylkeä töpehtiä).

PORMESTARI

Missä se mamma on?

PORMESTARINNA

Täällä minä olen jossakin.

ELLEN

(Lähtee). Ammuu, ammuu, ammuu —

Esirippu.

NELJÄS NÄYTÖS

Sama huone kuin ensimmäisessä, mutta kuin hävityksen tilassa. Sohva entisellä paikallaan, pöytä sen edestä vetäisty syrjään, tuolit huiskinhaiskin ja kuvastin keskilattialla. Kauliste kirjoituksineen „Terve tuloa“ riippuu oven päällä toisesta päästään kiinni. Muutaman tuolin selkämyksellä Hurmerinnan takki ja liivi.

Ulkoa ikkunan alta kuuluu harpunsoittoa ja nuoren pojan nenä-äänistä laulua.

HURMERINTA, ilman takkia ja liiviä, koettaa saada kapsäkkiään kiinni, vihdoinkin vihaisesti kiskaisee sieltä housut, jotka viskaa syrjään ja panee kapsäkin kiinni.

HILLERI tavallisissa arkivaatteissa tulee sisään peräovesta.

HURMERINTA

Hilleri! Menkää ajamaan tuo onneton harpunsoittaja tiehensä!

HILLERI

En minä uskalla.

HURMERINTA

Ette uskalla? Eihän se ole kuin pieni poika!

HILLERI

Mutta kaikki kaupungin naiset ovat häneen hurjasti rakastuneet.

HURMERINTA

Täällä ovat ihmiset hulluja!

HILLERI

Meidän tohtori sanoo, etteivät täällä ihmiset ole hullumpia kuin muuallakaan.

HURMERINTA

Silloin minun täytyy tunnustaa olevani hullu, sillä tuo poika minut saa raivoon!

HILLERI

Herra runoilija käskekää hänen mennä pois. Osaahan herra runoilija italiankieltä.

HURMERINTA

Jos osaisinkin, niin käskisin hänen mennä alimmaiseen kattilaan!

HILLERI

Sen verran italiankieltä voin minä teille neuvoa. (Ottaa loukosta kohennusraudan, jonka antaa Hurmerinnalle). Sanokaa, että pokotrooppoo!

HURMERINTA

(Ottaa kohennusraudan ja ryntää ikkunaan, jonka avaa). Tuki suusi ja livistä jalkoihisi, muuten --!

HILLERI

Niin katkesi kuin puukolla!

HURMERINTA

(Jättäen ikkunan auki). Olisin jo äsken tuon tehnyt sen sijaan kuin siivosti viitoin pois menemään ja viskasin rahan, josta se vain yltyi.

HILLERI

Taisi olla kultaraha!

HURMERINTA

Kullat tässä vielä! Hyvä kun on hopeoita.
(Ottaa housunsa, joita katselee). Hilleri. Ostakaa housut!

HILLERI

Ei minulle passaa runoilijan housut!

HURMERINTA

Nämä ovat hyvät housut. Melkein uudet.
En ole näitä monta kertaa pitänytkään. Ja hyvää
vaatetta. Saatte helpolla: kymmenen markkaa!

HILLERI

No ei olisi paljon noin mainioista housuista!

HURMERINTA

Luuletteko, että olisi ostajia?

HILLERI

Niin ostajiako? Runoilijan housuille olisi
vaikka kuin paljon ostajia, kun vain tietäisivät.
Kilvan veisivät, se on varma.

HURMERINTA

Käärikäöpäs ne tuohon paperiin. (Pukee ylleen liivin). Ja toimitatteko minulle vielä yhden asian? Viette taas kirjeen?

HILLERI

Taasko rouva Danellille?

HURMERINTA

Ei, vaan neiti Salmelalle. (Ottaa pöydältä lom-pakostaan nimikortin, jolle kirjoittaa). Mutta nyt ei ole kirjekuorta! (Viskaa nimikortin pöydälle). Te voitte suullisesti toimittaa asian.

HILLERI

Kyllä, jos ei se kovin mutkallinen asia ole.

HURMERINTA

Sanotte neiti Salmelalle minulta terveisiä, että minun pitäisi saada tavata häntä heti.

HILLERI

Kyllä minä sellaisen asian voin toimittaa. (Yrittää lähtemään).

HURMERINTA

Te voitte ottaa samalla sen paketinkin.

HILLERI

Mitä minä tästä sanon?

HURMERINTA.

Jätätte vain hänelle. Mutta sanokaa, että minä matkustan tänä iltana laivassa.

HILLERI

Matkustatteko pois täältä?

HURMERINTA

Pois! Minuthan on kutsuttu Helsinkiin.

HILLERI

Helsinkiin kutsuttu? Ohoo!

HURMERINTA

Sanomalehden toimittajaksi sinne. (Otaa lompakostaan sähkösanoman, jonka antaa nähtäväksi Hillerille, ja alkaa kävellä edestakaisin kädet taskuissa ja silmäten Hilleriä).

Niin! (Yhtäkkiä käy selittämään). Kirjoituksella, josta siinä sanotaan, että on herättänyt yleistä huomiota, tarkoitetaan tietysti sitä johtavaa kirjoitusta, jonka minä kirjoitin lehteen valtiollisista asioistamme.

HILLERI

Niin tietysti.

HURMERINTA

(Kävelleen). Se sähkösanoma tuli sopivaan aikaan. Oli hauska nähdä, miten niiden herrain johtokunnan jäsenten naamat venyivät pitkiksi!

HILLERI

Mutta kyllä tässä herra runoilija on pienessä ereyksessä.

HURMERINTA

Mitä?

HILLERI

Tämä sähkösanoma on täältä.

HURMERINTA

Täältä! (Lukee sähkösanomasta). Otatteko vastaan toimittajan paikan täällä perustettavassa uudessa sanomalehdessä?

HILLERI

Niin, täällä.

HURMERINTA

Mutta „täällä“ tietysti tarkoittaa sitä paikkakuntaa, josta sähkösanoma on lähetetty. (Hämmästyty, kääntelee ja katselee, silmää välissä Hilleriä). Mitä! Mitä tämä on! (Repii sähkösanoman ja jää katsomaan vihaisesti Hilleriä). Roisto! (Kävelee edestakaisin, pysähtyy Hillerin eteen). Roisto!

HILLERI

Sen sähkösanoman kirjoitti meidän tohtori, jonka nimikin oli siinä alla.

HURMERINTA

Te ja teidän tohtorinne ja kaikki täällä olette samallaisia!

HILLERI

Herra runoilija on nyt ereyksissä. Tohtori on hyvin soma mies ja hyvä mies, mutta pieni koiransilmä. Hän käski minun juoksuttaa tuon sähkösanoman herra runoilijalle johtokunnan ko-

koukseen, sanoi että venytetään vähän niiden her-
rain naamoja.

HURMERINTA.

Pitäköön pilansa esineenä muita elköönkä
minua!

HILLERI

Herra runoilija on suuressa ereyksessä. Toh-
tori ihailee kovasti herra runoilijaa, ja järkäh-
tämättömästi luottaa teihin, saatte pian kuulla hä-
nen omasta suustaan. Hän tulee luoksenne.

HURMERINTA

Mikä oli sitten tarkoitus?

HILLERI

Se mitä siinä sähkösanomassa sanottiin.

HURMERINTA

Perustetaanko tänne uusi léhti?

HILLERI

Kauan ovat sitä tuumineet, mutta on ollut
puute sopivasta miehestä.

HURMERINTA

Minkä vuoksi Hilleri ei minulle mitään mainnut ennemmin?

HILLERI

En tiennyt heidän päätöksestään.

HURMERINTA

Olisitte sähkösanoman tuodessanne antanut jonku merkin!

HILLERI

Kyllähän minä, herra runoilijaa koetin parhaani mukaan nykiä housuntakapuolesta ja luulin, että herra runoilija huomasi. Mutta paha se on, jos herra runoilijalle on tullut jotakin vahinkoa ereyksen kautta.

HURMERINTA

Ei minulle mitään vahinkoa ole tullut. Ja mielummin jäänkin tänne. Mutta kyllähän Hilleri asettuessaan minun sijalleni voi helposti ymmärtää —

HILLERI

Herra runoilija, helpostihan minä ymmärrän.
Herra runoilija ei voi aavistaakaan, miten paljon
minun pitää ymmärtää — vaikeampiakin asioita.

HURMERINTA

Niin — no unohdetaan nyt tämä, ja kaikki.
Jääköön aivan meidän kesken.

HILLERI

Jääköön, ja jää!

HURMERINTA

No onko se toinen puolue suurikin?

HILLERI

Ei ole suuri

HURMERINTA

Tohtori on etevin ja innokkain mies siinä.

HILLERI

On intoa toisillakin, vaan ei ole taitoa.

HURMERINTA

Mitä tohtori sanoi minun valtiollisesta kirjoituksestani?

HILLERI

Ei ole minulle puhunut siitä mitään.

HURMERINTA

Onko Hilleri lukenut sen?

HILLERI

Luettiinhan se meillä kotona ääneen.

HURMERINTA

Se on rohkea kirjoitus! Se on niin rohkeasti ja suoraan kirjoitettu, että minua ihmetytti, kun sensori laski julkisuuteen.

HILLERI

Muuan minun pojistani sai päähänsä, että herra toimittaja on varmaan ollut Turkin sodassa.

HURMERINTA

Nykyään kysytään rohkeata, varmaa ja horjumatonta esiintymistä.

HILLERI

Nykyään ja aina.

TARJOILIJANEITI

(Tulee perältä röyhkeästi). Tässä on huoneesta lasku, joka on maksettava heti. Jos herralla ei ole rahaa, niin saa herra heti muuttaa pois!

HURMERINTA

(Ottaa laskun, jota katselee.) Ohhoh! Onpa osattu panna taksaa! Ja tällaisesta huoneesta, jossa on aivan tahallaan kaikki mullinmallin.

TARJOILIJANEITI

Jos ei kelpaa, niin menkää muualle!

HURMERINTA

Menenkin. Mutta kyllä minä teitä muistan! (Ottaa rahan lompakostaan pöydältä ja maksaa laskun). Odottakaa nyt, minä annan teillekin ystävyys-tänne vähän — (Pistää kätensä liivin taskuun ja antaa rahan sitä katsomatta tarjoilijaneidille).

TARJOILIJANEITI

(Muuttuen erittäin kohteliaaksi.) Kiitoksia! Tuhansia kiitoksia, herra maisteri. Minä tulen tänne vähän siivoamaan. Taikka maisteri voi siirtyä tuohon viereiseen huoneeseen, se on erittäin kaunis huone. (Avaa oven) Maisteri suvaitsee katsoa. Maisteri varmaan ihastuu siihen.

HURMERINTA

Minä olen niin äärettömästi ihastunut teihin ja teidän huoneisiin.

TARJOILIJANEITI

Ja tuosta on ainoastaan sama vuokra kuin tästäkin.

HURMERINTA

Te olette erittäin ystävällinen.

TARJOILIJANEITI

Ja jos maisteri suvaitsee jotakin tarvita, niin maisteri soittaa vain kellon päälle. (Menee).

HURMERINTA

Kun sai puolimarkkasen, niin muuttui toiseksi ihmiseksi.

HILLERI

Toisille pitää olla kerrassaan markka ennen kuin muuttuvat toiseksi ihmisiksi, jotku eivät muutu markalla eikä millään.

HURMERINTA

No! Hillerin ei siis tarvitse nyt mennäkään sille asialle, koska näin kävi. Ja minä suoritan nyt Hillerin vaivat. (Liivintaskusta antaa katsomatta kaksi rahaa Hillerille).

HILLERI

(Ojentaa kätensä). Herra runoilija, minä en muutu enkä tahdokaan muuttua toiseksi ihmiseksi.

HURMERINTA

(Katsoo kultarahoja Hillerin kämmenellä). Mitä? Kultarahoja!

HILLERI

Minä tyydyn olemaan sellainen kuin olen.

HURMERINTA

Mistä ihmeestä kultarahoja? (Koettelee taskuaan).
Ja tässäkin yhä! (Ottaa vielä molemmista taskuista)
Katsokaa! (Panee kultarahat pöydälle).

HILLERI

Mutta sehän on tuo herra runoilijan liivi aika
kana munimaan kultamunia!

HURMERINTA

Hopearahoja olen pidellilyt irrallaan taskussa.

HILLERI

Se on ruvennut hautomaan ne kullaksi.

HURMERINTA

(Koettelee ylätaskua). Ja täällä! Katsokaa nyt!
(Koettelee uudestaan joka taskua.) Ei ole enään.

HILLERI

Riittääkin nuo tälle päivälle. Varustakaa nyt
vain liivinne taskuihin hopeata, niin huomenna se
on kultaa.

HURMERINTA

(Pistää kätensä housujentaskuihin ja nostaa molemmin käsin seteleitä pöydälle.) Mutta tämähän on ihmeellistä!

HILLERI

Runoilijan housut rupesivat munimaan seteleitä.

HURMERINTA

(Koettelee takataskua). Ja täällä!

HILLERI

Missä vain tasku on! Pitäisi olla herra runoilijalla enemmän taskuja.

HURMERINTA

(Ottaa takkinsa, vetää sen ylleen ja pistää kätensä taskuihin, joista vetää esiin seteleitä). Tämähän on satua! Lappaa yhä pöydälle toisistakin taskuista. Katselee vaatteitaan). Minun nämä vaatteet ovat, se on varma. (Koettelee uudelleen takintaskuja). Jo loppuivat.

HILLERI

Eiko ole enään muita taskuja?

HURMERINTA

(Ottaa paketin, jonka repäisee auki, ja kopeloipi siinä olevain housujen taskut). Ei ole näissä. (Viskaa housut pöydälle). Nuo olivat minulla päälläni, vaan nämä riippuivat siellä kamarini seinällä.

HILLERI

Tavallisesti seinistä tarttuu vaatteisiin ikäviä. (Ottaa muutaman setelin ja haistaa). Uhhuh! Mikä haju!

HURMERINTA

(Ottaa setelin, haistaa ja ihastuu). Rouva Danell!

HILLERI

Sitähän minäkin!

HURMERINTA

Sanoiko Rouva Danell Hillerille mitään, kun veitte hänelle minun kirjeeni?

HILLERI

Paineli vain sydänalaansa.

HURMERINTA

Kuulkaa, Hilleri. Juoskaa rouva Danellin luo ja sanokaa, että minä en matkustakaan niin kuin rouva Danellille olin kirjoittanut, vaan olen päättänytkin jäädä tänne, ja että minä sen vuoksi pyydän nöyrästi saada luvan tulla rouva Danellin luo vielä tänään, tuntina, jonka rouva Danell suvaitsi määrätä.

HILLERI

Herra runoilija kirjoittaa lipun. Sillä jos minä suullisesti tällaista asiaa lähden ajamaan, niin siihen voi tulla liikoja. Neiti Salmelalle asianne oli niin simppele. (Hypistelee pöydällä olevia housuja).

HURMERINTA

(Nimikortille kirjoittaessaan). Hän mahtaa olla rikas?

HILLERI

Neiti Salmelako?

HURMERINTA

Ei, ei vaan rouva Danell!

HILLERI

Niin, rouva Danell. Onhan se tietty asia!

HURMERINTA

Vai niin rikas! Taitaa olla kymmeniä tuhansia?

HILLERI

Satatuhatta markkaa —

HURMERINTA

Satatuhatta markkaa! (Repäisee nimikortin ja ottaa uuden, jolle kirjoittaa).

HILLERI

Satatuhatta pankinosakkeina.

HURMERINTA

Pankinosakkeina!

HILLERI

Sitten kymmeniä tuhansia irtonaista rahaa.

HURMERINTA

Vai niin!

HILLERI

Niin, ja sitten paljon muuta törkyä, herra runoilija.

HURMERINTA

Kaksi taloa kaupungissa?

HILLERI

Ja kiinnityksiä maataloihin siellä täällä.

HURMERINTA

Vai niin! Ja hän on kaunis!

HILLERI

Ja nerokas.

HURMERINTA

Nerokasko?

HILLERI

Niin. Rouva Danell melkein silmänräpäyksessä voi sanoa paljonko joku luku tekee kerrottuna kuudella.

HURMERINTA

Kuudellako?

HILLERI

Niin ja 6 $\frac{1}{2}$ lla ja 7llä ja 7 $\frac{1}{2}$ lla ja 8lla j. n. e. Hänellä on, niin kuin sanotaan, erinomainen rätinkipää. Ja kauppa-asioissa itse kauppaneuvoskin kysyy usein rouva Danellin ajatusta.

HURMERINTA

Rouva Danell kuuluu siihen puolueeseen?

HILLERI

Siihen.

HURMERINTA

(Repii kirjoittamansa nimikortin). Hillerin ei tarvitsekaan mennä sinne. (Katsoo kuvastimeen). Minun pitää saada partani ajetuksi.

HILLERI

Se olisi pian tehty, mutta kauppaneuvos kuulustaa nyt juuri olevan tulossa tänne.

HURMERINTA

Kauppaneuvos?

HILLERI

Niin, kauppaneuvos se on, jonka ääni nyt kuuluu.

HURMERINTA

Tuohan on kuin jalopeuran kiljuntaa!

HILLERI

Ei tuo ole vielä mitään.

HURMERINTA

Tännekö hän tulee?

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

Minunko luo?

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

Senkö kirjoituksen johdosta?

HILLERI nyökäyttää päätään.

HURMERINTA

Kylläpä sillä on ääntä!

HILLERI

Kauppaneuvos arvatenkin puhelee jonkun puolituntia herra runoilijan kanssa. Minä menen siksi aikaa muualle ja minä tulen sitten ajamaan herra runoilijan parran. (Yrittää menemään).

HURMERINTA

Hilleri! Ette saa mennä. Te olette sen kirjoituksen kirjoittanut ja nyt tahtoisitte livistää tiehenne. Minä kyllä vastaan siitä, mitä minä olen kirjoittanut, vastatkaa te myöskin!

HILLERI

Ei kauppaneuvos kuuntele minun sanojani, jos herra runoilija on näkyvissä. Suoraapäätä hän syöksee teidän niskaanne.

HURMERINTA

Minä menen tieheni. Sillä minulla ei ole sen asian kanssa mitään tekemistä. Vai ei suinkaan Hilleri tahdo väittääkään, että minä —

HILLERI

En, en toki. Kyllä minä vastaan.

HURMERINTA

No niin. (Menee vasemmalle, ovesta mennessään)
Sanokaa, että minä en ole tavattavissa. (Vetää oven
kiinni).

KAUPPANEUVOS

(Tulee peräovesta kiskaisten molemmat ovenpuoliskot
auki). Missä on se herra Punaparta?

HILLERI

Kauppaneuvos tarkoittaa varmaan herra Hur-
merintaa.

KAUPPANEUVOS

Mikä rinta?

HILLERI

Urho Armas Hurmerinta.

KAUPPANEUVOS

Hoo! Sehän on kuin — kuin — kuin —

HILLERI

Porilaisten marssi.

KAUPPANEUVOS

Mutta oli mikä oli, minä häneltä väännän
niskat nurin.

HILLERI

Parempi armo kuin kova tuomio.

KAUPPANEUVOS

Armo? Kyllä sitten käskisi! Sitten vilisisi
niitä maailman parantajia kuin kirjavia kissoja.
Niitä täällä ei tarvita! Menkööt — (ei löydä sanaa).

HILLERI

Kiinaan!

KAUPPANEUVOS

Niin juuri. Juuri se oli sanani veljentyttä-
rellekin —

HILLERI

Neiti Salmelalleko?

KAUPPANEUVOS

Niin. Hänkin on muuan Porilaisten marssi,
ja vielä pahempi! Oikea Marseljeesi. Kaikki pitäisi

olla (huiskuttaa molempia käsiään) hup pup pup! —
Ihminen on muka ihminen. Ajattele Hilleri: ihminen!

HILLERI

Jopa sanoi tyttörukka tyhmästi.

KAUPPANEUVOS

Ja sitä sisua sillä tytöllä. Jumalan kiitos,
ettei se ole mies. Sitä ei pitäisi aisoissa millään!

HILLERI

Vai niin!

KAUPPANEUVOS

Se ei nöyry, vaikka hengen ottaisi.

HILLERI

Se veljenne tytärkö?

KAUPPANEUVOS

Niin. Ja se profeteerasi, että tänne muka
joskus tulee mies, joka panee mullistuksen aikaan
ja jonka käsissä me emme ole kuin lahonneita
kannonpötkkelöitä. Jokohan se nyt on tämä mies
se messias, jonka tuleman pitää? Joka luo ker-
rassaan uuden maailman! Minä istun ja odotan.

HILLERI

Elkää istuko.

KAUPPANEUVOS

Hä? Elä minua säikytä! Meidän keskustelumme hänen kanssaan loppuu hyvin lyhyeen ja nätisti. Minä ilmoitan hänelle, että virkansa (pyyhkäisee kämmenillään). Ja jos ne pöllöt ovat tehneet hänen kanssaan kontrahdin ja hän vetoaa siihen, niin minä lyön kirjapainon oven lukkoon.

HILLERI

Onko kirjapaino kauppaneuvoksen?

KAUPPANEUVOS

Se on rouva Danellin rahojen panttina.

HILLERI ottaa pöydältä setelin ja vie kauppaneuvoksen nenän eteen.

KAUPPANEUVOS

Mitä?

HILLERI

Eikö kauppaneuvos tunne hajua?

KAUPPANEUVOS

(Haistaa, hämmästyä, hypähtää pystyyn.) Älä hii-
dessä! Ovatko he jo kuinka pitkällä?

HILLERI

(Panee setelin kasaan, jota sitten viittaa sormellaan)
Nuo ovat vain pieniksi taskurahoiksi.

KAUPPANEUVOS

Nyt se tekoset teki!

HILLERI

Joko kauppaneuvosta pelottaa?

KAUPPANEUVOS

No hitto, mitä — mitä — mitä nyt voi tehdä?
Sano!

HILLERI

Vaikeatapa taitaa olla silloin puskea, kun toi-
sellakin on yhtä pitkät ja tanakat sarvet.

KAUPPANEUVOS

Rouva Danellille olisi välttänyt varsin hyvin
se kanttori?

HILLERI

Minun puolestani kyllä, ja liian hyväkin olisi ollut.

KAUPPANEUVOS

Kuka lempsatti se keksi hankkia tänne tuon Porilaisten marssin? Eihän vain se samanen neiti Salmela?

HILLERI

Alkujaan se on minun keksintöni.

KAUPPANEUVOS

Sinun? No mitä hittoa se sinä —?

HILLERI

Luulin tätä aivan toisellaiseksi mieheksi. Mutta ei tämä ollut sopiva mies.

KAUPPANEUVOS

Ei! Ei ole sopiva. Ei ensinkään! (Kävelee edestakaisin ja pysähtyy pöydän luo rahoja katselemaan). Sanon vieläkin, että saakelin Josefine! (Huomaa rahojen vieressä nimikortin, jonka ottaa käteensä) Mitä

liikaa tavaraa tämä aikoo rakkaalleen lähettää ja jättää myytäväksi?

HILLERI

Niin rakkaalleenko? — Nuo housut.

KAUPPANEUVOS

(Katsoo pitkään Hilleriä), Niinkö pitkällä jo?

HILLERI

Pianhan sitä nykyaikana pitkälle päästään.

KAUPPANEUVOS

(Ottaa housut ja katselee niitä). Viisitoista markkaa.

HILLERI

Kymmenellä hän minulle olisi myynyt.

KAUPPANEUVOS

Mutta morsiamensa hän ei lupaa näitä myydä alle viidentoista!

HILLERI

(Nyökäyttää päätään merkitsevästi? Hmm!

KAUPPANEUVOS

(Nostaa merkitsevästi sormensa pystyyn. Innokkaasti).

Hmm!

HILLERI

Ajan henki.

KAUPPANEUVOS

Nero! (Housut käsivarrella ja kädet selän takana kävelee edestakaisin).

HILLERI

Kauppaneuvoksella on tarkka silmä.

KAUPPANEUVOS

Ei hätää! Minä nyt tiedän mihin se mies pannaan. — Minnekähän hän on mennyt?

HILLERI

(Avaa kamarin oven). Herra runoilija!

HURMERINTA

(Kamarista). Joko jalopeura on poissa?

HILLERI

Poissa on jalopeura, ja nyt täällä on runoilijalle ostaja.

HURMERINTA

(Tulee kamarista, vähän hämillään kumarteleikse) Onko kysymys noista housuista?

KAUPPANEUVOS

Ei. (Antaa housut Hurmerinnalle) Vaan teistä itsestänne. Minä olen kauppaneuvos Salmela. — Ja pyydän, että olette hyvä ja tulette luokseni päiväliselle, kello 4. Minulla on teille tarjottavana ti-rehtöörin paikka täkäläisessä pankinkonttorissa. Toivoakseni teillä ei ole mitään sitä vastaan?

HURMERINTA neuvottomana kumarteleikse.

KAUPPANEUVOS

(Ojentaa kätensä). Siis kello 4.

HURMERINTA neuvottomana kumartaa.

KANTTORI, POMMERI ja NAATUS tulevat peräovesta.

KAUPPANEUVOS

Päivää, päivää. Terveisiä Pietarista.

KANTTORI

(Juhlallisesti). Meillä on kunnia ja velvollisuus saapua tänne sanomalehtiosakeyhtiön arvoisalta johtokunnalta lähetettyinä —

NAATUS

Arvoisan johtokunnan lähettämänä, sillä suomenkielessä ei käytetä agenttia.

KAUPPANEUVOS

(Naatukselle). Elä sinä aina lörise! (Kanttorille). Ja mitä sinä pauhaat kuin mikäkin paalinpappi? Puhu ihmisiksi!

POMMERI

Mikä on veljen rinsiipi? Me ensin päätimme, että herra Hurmerinta erotetaan, sitten päätimme, ettei päätetä mitään, vaan että — tuota — tuota —

KAUPPANEUVOS

No mitähän te lopuksi päätitte?

NAATUS

Pöytäkirjaan merkitsin lopuksi, että pyydetään herra Hurmerinta jäämään lehteen —

KAUPPANEUVOS

Herra Hurmerinta ei jää lehteen!

POMMERI

No sitähan minä heti alussa pontevasti ajoin.

KANTTORI

Johtokunnan on siis hankittava uusi toimittaja.

KAUPPANEUVOS

Naatus on aivan omiaan.

POMMERI

Niin tosiaan. Naatuksestahan me saamme toimittajan. Mitäs meidän tarvitsee etempää haakeakaan runoilijoita —

KANTTORI

Ketäs lehdessä ehdotetaan valtiopäiville?

KAUPPANEUVOS

Ei ketään. Minä olen tiedustellut Helsingistä, kuka siellä helpoimmalla rupeaa ja odotan vastausta.

POMMERI

Joo, sillä tavoinhan päästään helpoimmalla.

KANTTORI

Ei se kyllä ole oikein ideaalista.

POMMERI

Iteaalista hohhohhoh. Mutta periaatteen kannalta se on just.

KAUPPANEUVOS

Mitä sinä, Naatus, siellä kirjoitat?

NAATUS

(On istunut kirjoittamaan kuin kotonaan). Pöytäkirjaa.

KAUPPANEUVOS

Tule pois. Ja lähdetään joukolla katsomaan sitä kirkkoa, että tarvitseeko se mitään korjausta, kun ne höpöttävät että se on hatara. (Menee perälle).

POMMERI

No se on tosiaan paljasta höpötystä. Ja jospa onkin vähän hatara —

KANTTORI

Maalata se kuitenkin sietäisi, että olisi vähän ideaalisemman näköinen. (Seuraa kauppaneuvosta).

NAATUS

Siitähän minä sitten voin kirjoittaa johtavan artikkelin ensi numeroon. (Seuraa toisia).

POMMERI

Niin, sinä kirjoitat sitten, kun minä ja kauppaneuvos ensin tarkastamme ja päätämme, mitä on tehtävä. (Seuraa toisia).

HURMERINTA

(Seisoo pitkän aikaa hämmästyneenä). Olihan se kauppaneuvos?

HILLERI

Itse kauppaneuvos.

HURMERINTA

Mutta — — sanoiko hän minulle, että pankintirehtööriksi?

HILLERI

Pankintirehtööriksi.

HURMERINTA

(Alkaa kulkea edestakaisin kiivain askelin housut kädessä viuhdoen. Pysähtyy). Ja käski päivälliselle?

HILLERI

Päivälliselle.

HURMERINTA

(Kuin edellä). Kello 4?

HILLERI

Kello 4.

HURMERINTA

(Viskaa housut kädestään). Nyt on ajettava parta ja joutuin.

HILLERI

Siihen olen aina valmis, oli kuka oli! (Asettaa tuolin kuvastimen eteen).

KAUPPANEUVOS

(Tulee peräovelle). Hilleri! Sinä kun asut lähellä sitä teurastaja Tolosta, niin sano hänelle, että saa tulla tappamaan sen meidän härän. (Menee).

HILLERI

Sanotaan.

HURMERINTA

No nyt siitä päästään.

HILLERI

Mistä?

HURMERINTA

No siitä kauppaneuvoksen härästä.

HILLERI

Niin. Mutta on kasvamassa uusi mullikka. Herra runoilija ei ole sitä vielä nähnyt. (Istuttaa Humerinnan tuolille kuvastimen eteen ja katselee takaa, puolelta ja toiselta). Ja siitä tuleeikin oikein pulska härkä, joka vielä keikkuu kukatiesi konsulina.

HURMERINTA hypähtää ylös ja katsoo vihaisesti Hilleriä.

HILLERI

Anteeksi, minä taisin sanoa vielä herra tirehtööriä runoilijaksi.

HURMERINTA

Minä olen runoilija ja aijon vielä kirjoittaa runoja!

HILLERI

Tietysti, tietysti, herra tirehtööri kirjoittaa.

NEITI SALMELA

(Tulee peräovesta ja syöksee Hurmerinnan kaulaan. Pitkän äänettömyyden perästä). Minun on vaikea puhua! Tämä riemu on tuskallista. Armas! Sinun itsesi olisi pitänyt olla näkemässä ja kuulemassa. Niin on kuin kaikki purot ja joet olisivat tulviltaan ja ilma täynnä keväistä kohinaa.

HURMERINTA

Sinun innostuksesi aina on ylenmääräistä, rajatonta.

NEITI SALMELA

Ei ole. Minä ainoastaan heikosti voin kuvata sitä, mitä olen nähnyt ja kuullut. Sinä itse saat pian tuta sen. Nyt vasta on oikea juhla, sillä innostus on todellinen, sydäimestä lähtenyt! Ja nyt alkaa uusi aika! Armas! — — (Muuttuen) Mutta minkä vuoksi sinä olet tuon näköinen? Minkä vuoksi sinä katsot tuolla tavoin?

HURMERINTA

Minä jo äsken sanoin sinulle, että sinun innostuksesi on ylenmääräinen, niinkuin se on aina ja niin kuin olen siitä sinulle usein puhunutkin. Minä tiedän, että täällä puuhataan uutta lehteä. Mutta se on kaikessa tapauksessa epävarma yritys, jonka eteen minä en voi uhrata varmaa tulevaisuuttani.

NEITI SALMELA

Mitä sinä puhut, Armas? Minä en käsitä ollenkaan.

HURMERINTA

Setäsi kävi täällä. Hän tarjosi minulle pankintirehtöörin paikan.

NEITI SALMELA vavahtaa ja jää tuijottamaan Hurmerintaa ja herkeämättä katse kiinnitettynä Hurmerintaan peräytyy askelia huomaamatta ovelle ja edelleen saliin sillä aikaa kun ulkoa ikkunan alta kuuluu voimakas laulu:

Jos sydän sulla puhdas on
Ja mieli vakaa, pelvoton,
Niin yhdy meihin, tänne jää
Ja pyhä vanno vala tää:
Tää Suomenmaa, mun toimeen saa,
Sen eestä vaan
Mä ainiaan
Teen työtä saakka kuolemaan!

Kerrottaessa laulu katkeaa yhtäkkiä ennen viimeistä säettä.

HURMERINTA

Mikä ne keskeytti?

HILLERI

Kauppaneuvoksen härkä.

ROUVA DANELLIN hätähuuto kuuluu ulkoa.

HURMERINTA

Mikä se on? (Rientää ikkunaan).

ROUVA DANELL

(Ulkona). Auttakaa, auttakaa, auttakaa!

HURMERINTA kumartuu ikkunaan auttaen nousemaan ikkunasta rouva Danellin. ROUVA DANELL päästyään huoneeseen kaatuu Hurmerinnan syliin ja pudottaa laukun, joka on auki.

HURMERINTA

(Hillerille). Hakekaa vettä!

HILLERI

Rouva Danell ei juo koskaan vettä, mutta jos on vähänkään pahoinvoipa, niin käskettää luokseen pastorin.

HURMERINTA

Mitä te höpsyätte. Tulkaa auttamaan minua, että saadaan tuonne sohvaan.

HILLERI

En minä uskalla herra tirehtööri. Rouva Danell virkoaisi, kun minä kädellenikään vain koskettaisin ja sitten voisi kauhusta kuolla.

HURMERINTA

Menkää käskemään palvelusneiti tänne!

HILLERI

(Mennessään perälle). Eikö pastoria?

HURMERINTA

Ei!

ROUVA DANELL

Herra — herra — herra —

HURMERINTA

Rakas rouva Danell! Te toinnutte jo! Te olette pelastettu! (Tukien häntä hellävaroin taluttaa nojatuoliin istumaan). Te toinnutte pian kokonaan. Eikö niin?

ROUVA DANELL

Ne taskurahat!

HURMERINTA

Minä tiedän, rouva Danell, että ne ovat teidän kädestänne. Suokaa minun suudella sitä. (Suutelee kättä).

ROUVA DANELL

Te matkustatte!

HURMERINTA

En matkustakaan. Minulla on onni jäädä tänne. Pankintirehtööriksi. Ja minä otaksun, että tähän onneeni on vaikuttanut —

Härkä ammuu ikkunan alla.

ROUVA DANELL

(Kuin peläten turvautuu Hurmerintaan). Ilkeä kauppaneuvoksen härkä!

HURMERINTA

Rouva Danell! Te olette osottanut minulle niin suurta ja jalomielistä luottamusta, että minä rohkenen pyytää teitä omakseni.

ROUVA DANELL

Ei, ei, ei herra — se olisi synti. Sillä minun suruvuoteni loppuu vasta huomenna kello 12. Mutta saamme me jo olla Armas ja Josefine.

TARJOILIJANEITI

(Tulee perältä). Pyydän nöyrimmästi anteeksi. Mutta Hilleri sanoi herra maisterin käskeneen minua.

HURMERINTA

Onko tuo viereinen huone vapaa?

TARJOILIJANEITI

On, on. Ja se on järestyksessä ja erittäin kaunis huone ja rauhallinen.

HURMERINTA

Minä otan sen. Ja tämän huoneen saatte järjestää ja laittaa minulle toiseksi.

TARJOILIJANEITI

Hetipaikalla herra maisteri.

HURMERINTA

Jaksammeko siirtyä toiseen huoneeseen? (Ojentaen hänelle* molemmat kätensä auttaen nousemaan ja taluttaa tukien toisella kädellä vartalosta).

ROUVA DANELL

(Pysähtyen äkkiä, ihastuneena). Minä kuulen harpunsoittoa! (Tarjoilijaneidille). Missä hän soittaa?

TARJOILIJANEITI

Hän soittaa meidän rouvalle rouvan kamarissa.

ROUVA DANELL

Käskekää hänet tänne soittamaan! (Hurmerinnalle).
Eikö niin Armas?

HURMERINTA

(Hymyillen). Josefinen tahto on minun lakini.

ROUVA DANELL

(Tarjoilijaneidille). Käskekää tänne. (Pujottaa käntensä Hurmerinnan käsikynkkään. Menevät kamariin vasemmalle).

TARJOILIJANEITI

Kyllä minä käsken. (Silmätessään ympärille huomaa rouva Danellin laukun, jonka ottaa ja kurkistaa sisään). Mitä? (Ottaa laukusta kaksi korttia). Ruutukuningas ja ristirouva! Kukahen koiransilmä —? (Viskaa kortit lattialle, lupsauttaa laukun kiinni ja yrittää lähtemään vasemmalle).

HILLERI

(Tulee perältä). Neitsy voi minulle sanoa kumpaa minä haen, hattuani vai päätäni?

TARJOILIJANEITI

Päättä teillä ei ole koskaan ollutkaan. Mutta tuossa on hattunne.

HILLERI

Sepä hyvä. Päättä sitä kyllä toimeen tulee, vaan hatutta ei.

TARJOILIJANEITI

Mutta kuulkaa, Hilleri. Miksi tätä herraa oikein karahteerataan?

HILLERI

Herra pankkiiriksi.

TARJOILIJANEITI

No sitähän minäkin, että se ei ole mikään mökinpoika, kun antoi juomarahana kultarahan.

HILLERI

(Osottaa rahakasaa pöydällä). Nuo sille äsken kukko muni.

TARJOILIJANEITI

Herra jesta! Ja jättää tuolla tavoin. Jos sattuisi katoamaan, niin olisi minun syyni. (Kerää

rahat vyöliinaansa ja rientää vasemmalle. Ovessa menessään).
Herra pankkiiri! (Vetää oven kiinni).

HILLERI

(Huomaa kortit lattialla, ottaa ne ja asettaa vierekkäin pystyyn kuvastinta vasten ja katsoo nyökyttäen päätään, kummastellen). Hm!

NEITI SALMELA

(Tulee peräovesta. Hiljaisesti). Hilleri. Siellä on kauppaneuvoksen härkä.

HILLERI

Ei auta kuin odottaa, kunnes menee. (Istahtaa ja panee kädet ohimoilleen).

NEITI SALMELA heittäytyy hermottomasti istumaan sohvaan koettaen hillitä itkuaan. Paiskautuu pitkäkseen kasvoilleen ja itkee rajusti, vaan äänettömästi.

HILLERI

(Kohottaa päätään ja silmää neiti Salmelaa, asettuu entiseen asemaansa. Hetken kuluttua nousee ja menee neiti Salmelan luo). Neiti Salmela. Puhelkaamme.

NEITI SALMELA nousee pyyhkien silmänsä.

HILLERI

(Katsoen aina silmiin, isällisesti). Niin teille kuin asialle, jota ajoitte, oli parasta, että näin kävi. Uskokaa minua.

NEITI SALMELA

Minä uskon, sillä minä itse nyt tunnen ja tiedän. Mutta mikä kauhea pettymys! (Purskahtaa itkemään).

HILLERI

Sanoitte, ettei pettymys teitä pelota.

NEITI SALMELA

En ymmärtänyt teitä. En luullut teidän tätä tarkoittavan.

HILLERI

Ettekä olisi uskonut, jos minä olisin sanonut teille, että hän on ainoastaan — ruutukuningas. Huvittaako teitä nähdä sattuman leikkiä? (Osottaa kortteja).

NEITI SALMELA

(Silmää kortteja). Herranen aika! Onko tämä unta vai totta?

HILLERI

Elämä on unelma.

NEITI SALMELA

Minun elämäni on pahaa unta, pahaa unta, pahaa unta.

HILLERI

Kääntykää toiselle kylelle, oikealle kylellemme.

NEITI SALMELA

(Kuin havahtuen, katsoo pitkään Hilleriä kasvavalla riemastuksella. Pitkä äänettömyys). Kuulkaa!

HILLERI

(Äänettömyyden jälkeen). No mitä?

NEITI SALMELA

(Painaa käsillä ohimoitaan). Minä en saa nyt kiinni ajatuksistani. Minusta vain tuntuu että jotakin on hullusti ollut pitkän aikaa ja että voisi olla jollakin tavoin paljon paremmin, niin kuin minulla on ennen ollut. (Tuttavallisesti kuin seisoi isänsä edessä hypelöipi molemmin käsin Hillerin takinpielustoita), Saanko

tulla teidän luonanne käymään, teidän kotonanne puhellakseni? Ja te annatte minulle hyviä neuvoja. Eikö niin?

HILLERI

Parhaani mukaan, hyvä neiti.

NEITI SALMELA

(Pyyhkäisten silmänsä, oikaisekse). Tuntuu kuin olisin päässyt pahasta painajaisesta.

HURMERINTA

(Tulee vasemmanpuoleisesta ovesta, kääntyy jälkeensä sanomaan). Kyllä kultaseni, kyllä. Toivon löytäväni.

NEITI SALMELA

(Turvautuen Hilleriin). Voi, voi, hyvä Hilleri.

HILLERI

(Rauhoittavasti kädellään). Olkaa te aivan levollinen. (Kääntää hänet seisomaan selin. Hurmerinnalle). Herra tirehtööri hakee varmaan näitä. (Antaa hänelle kortit).

HURMERINTA

(Huomaa neiti Salmelan, hämillään). Oletko vielä täällä, sinä — Eeva —?

HILLERI

(Hurmerinnalle huomauttavasti). Neiti! — Neiti Salmela.

HURMERINTA

Minä en nyt puhu Hillerin kanssa!

HILLERI

Mutta minä puhun neiti Salmelan puolesta, sillä minun suuni on — halpasempi.

HURMERINTA

(Hillerille). Ahaa! Nyt minä tiedän mikä sinä olet! Musta piru!

HILLERI

Minä olen se profeetta sohvan takaa, joka kieltäysin juomasta herran esittämää veljenmaljaa.

HURMERINTA

Siitä hyvästä työstä minä olen ikuisesti oleva kiitollinen.

HILLERI

Mutta se ei kuitenkaan riitä takaamaan minulle vahtimestarivirkaani.

ROUVA DANELL

(Ravottaen ovea). Armas! Löysitkö sinä Armas?

HURMERINTA

(Menee ovelle. Neiti Salmelalle). Minä sinulle Eeva kirjoitan ja —

HILLERI

Ja se on oleva ensimmäinen runo, jonka herra tirehtööri on kirjoittanut — pankissa.

HURMERINTA

(Ovella). Ja Hilleriä minä muistan.

HILLERI

Ja herra pankkiiria minä — säälin.

NEITI SALMELA

Uh! Siinähan se vasta onkin kauppaneuvoksen härkä! Mutta kerran tulee mies, joka iskee!

HILLERI

Tulee, se on varma. Mutta pitää aina muistaa, että on niin hävyttömän paljon niitä kaikelaisia mullikoita. Ja niitä tahtoo sikiytyä omasakin ometassa.

TARJOILIJANEITI

(Tulee peräovesta). Menkää täältä pois. Tämä huone on ylösotettu. (Huutaa taakseen ja viitto). David! David!

DAVID, nuori, kaunis harpunsoittajapoika, tulee harpuineen peräovesta ja TARJOILIJANEITI asettaa hänet vasemmanpuoleisen oven eteen.

NEITI SALMELA

(Hillerille, viitaten poikaa). David! Sitä sattuman ivaa! Nauraako vai itkeä?

HILLERI

Tehkää niin kuin minä: minä nauran ja itken yhtä aikaa.

NEITI SALMELA peittää nenäliinalla kasvonsa ja astuu horjahdellen peräovesta. HILLERI seuraa.

TARJOILIJANEITI avaa vasemmanpuoleisen oven.

DAVID

(Laulaa nenä-äänellä).

Margarita de Parete

era' a sarta d' 'e signore;
se pugneva sempe e ddetè
pe penzare a Salvatore!

Margari,

'e perzo a Salvatore!

Margari,

Ma l' ommo è cacciatore!...

Margari,

Nun ce aje corpa tu!

Chello ch' è fatto è fatto;

nun ne parlammo cchiù!

TARJOILIJANEITI kädet ristissä, pää kallellaan ja suu hymyssä seisoo kuunnellen laulua.

Esirippu.

TEUVO PAKKALA

on ennen kustannuksellamme julaissut:

L A P S I A

Kokoelma novelleja lasten parista.

Hinta 2: 50.

Tekijä itse katsoo tämän kirjan paraimmaksi kaikista teoksistaan.

E L S A

Kuvauksia elämästä Vaaralla.

Hinta 3: 50.

Loppuunmyyty. Uusi painos ilmestyyneen vuoden 1902 kuluessa.

T U K K I J O E L L A

Nelinäytöksinen huvinäytelmä.

Hinta 2: 25.

Loppuunmyyty. Uusi painos tästäkin on tekeillä.

Helsingissä Joulukuulla 1901.

Kustannusosakeyhtiö Otava.

mallo Hintaa 3: 50.